

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

زنجیره‌ی روشنیبری

*

خاوه‌نی ئیمتیان: شهوکه‌ت شیخ یه‌زدین

سه‌رنوو‌سه‌ر: به‌دران نه‌همه‌د هه‌یب

***

ناوونیشان:

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی ئاراس، گه‌ره‌کی خانزاد، هه‌ولتیر

س. پ. ژماره: ١

www.araspublisher.com

نیکۆس کازانتزاکیس

فرانسیسکۆس قه‌دیسی من

بۆ دکتۆر ئالبېرت شوایتزیر فرانسېسکۆسى

ئەم زەمەنەنى ئېمە

ناوى كىتېب: فرانسېسكۆس قەدىسى من

نووسەر: نېكۆس كازانتزاكىس

تەرجومەى بۆ سوئىدىيى: BÖRJE KNÖS

تەرجومەى لە سوئىدىيەو: دلاوەر قەرەداغى

ئەم رۆمانە لە دەسنووسە گرىكىيەكەوہ كراوہ تە سوئىدى

بلاوكراوہى ئاراس- ژمارە: ۲۰۳

دەرھىنانى ھونەرى: بەدران ئەحمەد حەبىب

دەرھىنانى بەرگ: ئاراس ئەكرەم

خۆشئووسىيى بەرگ: ھونەرمەند محەمەد زادە

ھەلەگرى: دلاوەر صادق ئەمىن + شىرزاد فەقىئ ئىسماعىل

سەرپەرشتىيى چاپ: ئاورپەجمانى حاجى مەحموود

چاپى يەكەم - چاپخانەى وەزارەتى پەرورده، ھولتېر - ۲۰۰۳

لە كىتېبخانەى بەرپۆتەبەرايەتېي گىشتىي رۆشنىبىرى و ھونەر لە ھولتېر ژمارە (۲۸۴) ى سالى

۲۰۰۳ ى دراوہتى

PAX ET BONUM

نېكۆس كازانتزاكىس

فرانسېسكۆس قەدىسى من

لە سوئىدىيەو: دلاوەر قەرەداغى

له پرووی بیتوانایی یان خوځه شتزانې یاخود بې نه ده بیهه وه نیبه گهر زور شتم له قسه کانی فرانسیسکوس لاپردیې یان شتیکم گوزیې یاخود پروداو پیکم زیاد کردیې که پروینه داوه و ده کرا پرووی دابا، به لکو له بهر هاوگونجانندی بووه له گډل ژبانی نه و پیاوه قه دیسه و بهر خودان و نه فسانه کانیدا.

نوسه نکه هر تنه نه و مافه ی هیه، به لکو له سه ریشی پیوسته هم مو شته کان له سه ر بناغه ی جهوهر ریک خاتوه. ناخر وی که رهسته کان له میژوه وه هله گوزی و ئیدی به رنج و نارامییه وه لیکیان ده چوینې و ده بانکاته رومان. کاتیک هم رومانم نووسی، رومانیک که له خودی حقیقه ت راسته قینه تره، تژی بووم له خوشه ویستی و ریز و ستایش به رامبه ر هم قه دیسه شه هیده. گهلپک جارن دلویه فرمیسیکی درشت په ر قاقزه کانی به رده می ته ر ده کرد و گهلپک جارانی تریش دهستی که به زامیکی نه به دیه وه، زامیکی نو و هم میسه یی که وه ک بلایی یه کییک لیکدا لیکدا بزمارناژنی کات، له فزادا سلاوی لی ده کردم. کاتیک ده نووسی له هم مو شوینیکدا ههستم به ناماده یی نه بیروای نه و ده کرد.

له بهر نه وه ی فرانسیسکوسی قه دیس لای من نمونه ی بالا بوو بو خه باتی مرو قایه تی، وی له جهنگیکی سه ختی بیوچاندا توانی نه رکه بالاکانی ئینسان وده ی بهینې، نه رکه گه لی به رزتر له ره وشت و حه قیقه ت و جوانی، واته گوزینی نه و ماده ده یی که خودا پی به خشیبین به روج.

نیکوس کارانتراکیس

پیشه کی

باوکه فرانسیسکوس، من که سیکی توره اتم که و ئیستا قه لثم ده گرم به ده ستمه وه تا له باره ی ژبانی توه بنوسم. بیرت دئ، تو که بو یه که مین جار منت بینی، چ سوال که رتیکی دژیو و داماو بووم، دم و چاوم بو خوار به ره و مل و بو ژورور به ره و بر و هر موو بوو. خاوه ن چاوانیکی تو قیو و میهره بان، به لاله په تی ده دوام و وه کی مه ر ده معاوند. تویش بو نه وه ی گالته به ناشیرینی و بی نمودی من بکهیت، به برا لیون - برا شیر بانگت ده کردم! به لام کاتیک حه کایه تی ژیانم بو گپراسته وه، هون هون فرمیسیک له چاوانته وه رزا و له نامیزت گرتم. ماچت کردم و گوت: "برا لیون مپوره که بو گالته پیکردن به برا شیر بانگم کردیت. به لام هه نوکه ده بینم تو شیرتیکی راسته قینه ییت. له بهر نه وه ی نه و شته ی تو به دواپه وه بوویت، تنه ا شیر له توانا یداپه دووی که وئ!"

نه ز له ده بریکه وه بو ده برتیکی تر، له گوندیکه وه بو گوندیکي تر، له بیابانیکه وه بو بیابانیکي تر ده ریشتم و به دوا ی خودادا ده گه رام. من ژنم نه هیئا، چ منالتم نه خسته وه، له بهر نه وه ی به دوا ی خودادا ده گه رام. له تیک نان و چند دنکه زه تیوونیکم له نیو له پی دهستم دنا، گهرچی برسیش بووم، به لام بیرم ده چو بیانخوم. له بهر نه وه ی به دوا ی خودادا ده گه رام.

قورگم هیشک به رسیار کردن و پییه کانم ناوساو به رپریشتن. ماندووبوم هیندم له ده رگای مالان دا و ده ستم بو سوال پان کرده وه، یه که م جار بو سوالی نان و نه و جا بو سوالی قسه یه کی خوش و پاشانیش سوال بو رزگار بوون. هه مووان پتم پیده که نین، به شیت بانگیان ده کردم، پالیان پیوه ده نام و راویان ده نام تا له سه ر لیواری هله دیر خوم بینیه وه، نه و جا که و تمه کفرکردن، گوتم:

- "ناخر خو منیش ئینسانم، ماندووبوم له رپریشتن و له برسیستی چه شتن و له سه رمادا ته زین، ماندووبوم نه و ندم ته قه له ده رگای ناسمان دا، به بی نه وه ی به روومدا بکریته وه. " نه وسا له و په ری نائومی دیدا، شه ویکیان خودا ده سستی گرتم و هه روا باوکه فرانسیسکوس خودا ده سستی تویشی گرت و ئیتر نیمه یه کترمان دوزییه وه.

نه و ئیستناش دانیشستوم و له م په نجه ره چکو له یه ی هوه که مه وه له هه وری به هاری ده نورم و بو خواریشه وه له باخجه ی ده برکه، ناسمان نه ختی که دابه زیوه و نمغه باران ده بارئ و خاک بو نیکی خوشی لی هله ده سی. بو ن له دار لیموکانی باخچه که وه ده پرژئ، له دووره که له شیرتیک ده قوقینې، هه موو گه لاگان زه رده خه نه یان وا له سه ر لیو، خودا بو ته باران و دونیا ناو ده دا. نه مه چ له زه تیکه خودایه! چ به خته وه ریبه که! چما چون عه رد و باران و نه و بو نه ی که له په یین و لیموه دئ له گه ل دلی ئینساندا ناتوینه وه و یه کانگیری یه کدی نابن! به راستی ئینسان هه روه کی خاک وه هایه. هه ر بو به نه میس وه ک خاک دلی به و بارانه به هاریبه هیور و میهره بانه ده کریته وه. دلتم ناو ده خواته وه، خونچه ده کات، خونچه یه ک ده پشکوئ و ئیدی باوکه فرانسیسکوس تو له ناوییه وه دیته ده ری.

باوکه فرانسیسکوس، هه موو خاکی ناخم خونچه ی کرده وه، یاده وه ریبه کان ژیاونه ته وه، زه من

پوره وه که ی بۆ دواوه گه راندۆتهوه و هه موو ئه و ساته پیرۆزانه گیانیان تی ها تۆتهوه که تیا یاندا پیکه وه سه فه رمان به سه ر عه ردا ده کرد. یه که م جار تۆ هه نگاوت دهنه و منیش به تر سه وه شو ئینپی تی تۆم هه لده گرت. بیرت دئی ئیمه که نگێ یه که مین جار یه کتریمان بینی؟ شه و بوو، مانگی ئۆگۆستی و مانگ له ئاسماندا چواره، من برسیم بوو، کاتیگ خۆم کرد به شاری ئاسیزی به ناوبانگدا له تاو برسیتی له ترمده دا. سوپاس بۆ خودا که من زۆر جارن به و شاره پشکویه خوشنود بووم. به لام ئه و شه وه ئاسیزی شتیکی تر بوو، شتیگ که له باسکردن نایهت. ئه وه چ موجیزه یه که بوو؟ ئه دی من له کوئی بووم؟ خانووه کان، کلێساکان، بورجه که و قه لاکه له بۆشاییدا و به سه ر شه پۆلی زه ربایه کی سپیی دره وشاوه و له ژیر ئاسمانیکی وه نه وشه ییدا بوون. ئیواره بوو له ده روازی قه دیس پیترووس، ده روازه نوئیبه کی شاره وه چومه ژووری، مانگ چواره و سووربا و نازه نین وه ک خۆریکی میهره بان هه لات و ئه و جا قه لبه زه به ک له رووناکی، له و به رزاییبه وه، له قه لاکه وه، له (رووکا) وه ده رژا به سه ر سه ربانی خانووه کان و ناقوسی بورجه کاند و ئه و شه قامه بچووکانه شیان لئ پرده بوو که وه ک جۆگه له ده برسکانه وه و چاله کانیش خه ربک بوو لئ پورته ده بوون له شیر، روخساری خه لکه که به جۆریک پرشگی ددها که ده تگوت بیر له خودا ده که نه وه. راوه ستام، خاچم کیشا و به خۆم گوت:

- "چما ئیره ئاسیزیبه؟ ئایا ئه مانه مال و خه لک و ناقوسی بورجن یا خود من به زیندوویی ها توومه ته به هه شته وه؟" ده ستم رایه ل کردو نوله پم پرپوو له تریفه، تریفه ی مانگ تورت و شیرین بوو وه کی هه نگوین، هه ستم کرد لئو و لاجانگه کانم به به خشنده یی خودا فینک ده بنه وه، ئیتر حالی بووم و ئه مجاره ییش ها وارم کرد: "دلنیام قه دیستیگ بیره دا تیپه ریوه، من بۆنی وی له هه وادا ده که م!"

به ئینو تریفه ی مانگدا چومه پیشتی و به جاده باریک و بچوکه کاند داگه رام تا که یشته گۆره پانی قه دیس جیۆج، ئیواره به کی دره نگی شه مه بوو، خه لکیکی زۆر له وی کۆببو نه وه. قیژه و هاواری قرخن، گۆزانی، نه غمه ی ماندۆلین، بۆنی خۆشی ماسی برژاو و بۆنی که باب له سه ر پشکو، بۆنی گوله باخ و یاسه مین. برسیتی زۆری بۆ هینام، ئه وسه خۆم له تاقمیکیان نزیک خسته وه و پینم گوتن:

- "هیی ئه ی خه لکانی مه سیحی، کامستان له م شاره به ناو و شۆرده تی ئاسیزییدا چاکه یه کم له گه ل ده کات؟ من ده مه وی بخۆم و بنووم و سه به ینی به یانیش ئیره به جی بیلیم؟"

ئه وان له سه ره وه بۆ خواره وه دقه تیان دام و دایانه قاقای پیکه نین.

به پیکه نینیکی گالته جار بیانه وه گوتیان:

- "تۆ کیتی کوری قۆز؟ ئا وده ره پیشه وه تا له خزمه تتا بین!" بۆ ئه وه ی بیان ترسینم گوتم: "ره نگی من مه سیح بم، وی هه ندیک جار وه ک سوالکه ریگ له دونیادا درده که ویتته وه!" یه کیکیان گوتی:

- "قه قیر له به ر خاتری خۆت تشتی وه ها مه لئ، ئاهه نگی که مان لئ تیگ مه ده، برۆ... برۆی خۆتا برۆ، دیاره خۆ ناته وی هه موومان هه ستین و بکه وینه له خاچدان!"

هه مدیس دایانه وه له قاقای پیکه نین. به لام جحیلکیان له ناو اهوو که به زه بی پیمدا ها ته وه و گوتی: "فرانسیسکۆسی سه خی و ده ستودل کراوه، کوره که ی (پیترو بئیرناردۆنی) تاقه که سیکه ده توانی

به هانا ته وه بی. به ختت هه یه، وی دوینی وه کی پشیله یه کی ته ر له (سپۆلیتۆ) گه راوه ته وه. برۆ و بیدۆزه وه!"

ئه وسه زه لامیکی درێژ و لاواز و له مشک چوو که ناوی ساباتینۆ بوو به راکردن ها ته پیشه وه، سالانیکی زۆر دواتر کاتیگ ئه ویش بوو یه کیگ له قوتاییه کانی فرانسیسکۆس، یه کتریمان بینیه وه و پیکه وه به پیتی په تی به جاده کانی دونیادا پیاسه مان کرد. وا ئه م ئیواره یه ساباتینۆ بۆ یه که مین جار ناوی فرانسیسکۆسی ژنه فت و بیستنی ئه و ناوه وای کرد به رقه وه بداته قاقای پیکه نین. گوتی: "ئه و به چه کی زیترین و په ره وه چوه بۆ سپۆلیتۆ تا بجه نگی و کاری مه زن ئه نجام بدا و میدالی سوارچاکی به یه خه یه وه بکری، پاشان بگه ریتته وه و وه کی که له شیر خۆیمان به سه ردا فش کاته وه. به لام خودا خۆی ده زانی چ ده کات، یه ک شه پازله ی تی سه رواند، وا هه نوکه ش وه ک بیچوه که له شیریکی ئاوه روو تکر او ته شریفی هینا وه ته وه!"

وای گوت و ئه وسه که وته چه پله کوتان.

به پیکه نینه وه گوتی: "ده ی با گۆزانیبه کی بیاهه لده یین، کورینه هه ستن، هه موو به یه ک ده نگ!"

ده سویرد پیکه وه به ده نگی به رز که وتنه گۆزانی چرین و چه پله کوتان:

ئه و چوه به ره و سپۆلیتۆ

به نیازی په لامار چوه به ره و سپۆلیتۆ

که چی به به زبویی گه راوه ته وه!

له خواردن و شه رابه که م روانی، برسیتی پرستی لئ بریسوم، پالم به دنگی ده رگا که وه دایه وه و به هه ناسه برکیوه گوتم:

- "ئه م فرانسیسکۆسه سه خی و ده ست و دل کراوه یه له کوئیبه؟ خودا بیپاریزی، له کوئی بیدۆزه مه وه تا برۆم و بکه وم به سه ر پایدا؟"

کوره جحیلکه ناو نیشانه که ی بۆ هه لدام، گوتی: "بچۆ بۆ ژوورووی شار، ده بیبیت له ژیر په نجهره یه کدا راهه ستاوه و گۆزانی بۆ دولبه ره که ی ده چری!"

به و کۆلانه باریکانه دا که وتمه سه رکه وتن و دابه زین، برسیتی ها ته وه ویزه م، له و دوو که له م ده نۆزی که له دوو که لکیشه کانه وه ده ها ته ده ری، ئه و خه لکه ئاقالانه چیشتیان لئناوو، من بۆنی چیشته که یانم هه لده مرژ، هه ناوم ده تگوت هیشووه ترپیه کی هه لئاسراوه که مشک و بالنده کان ده نکه کانی بخۆن. نه متوانی زیاتر له وه به رگه بگرم و که وتمه کفرکردن. به رقه وه ده مبولاند.

- "ئای گه ر به دوای خودادا نه گه را بام چ ئارامی و به خته وه ریبه ک ده ها تنه ریم! ئه لعان پارووی زلی نانی سپیم به به رازی به فرن برژاوه وه ده گلاند که زۆر حه زم لیبه تی، یا خود که رویشکی سووره وه کراوم له رۆندا به پپاز و گه لای داردیمشتی زیره پیداکراوه وه ده خوارد و کولی تینووتیم به بوتلیک شه رابی خه سستی ئومبریسیی داده مرکانده وه. پاشان بۆ ئه وه ی گه رم دابیم، ده چووم بۆ دیداری بیوه ئینیکی جوانکیله، بیستومه چ له زه تی گه رماییبه ک نیبه بگاته له زه تی ئه و گه رماییبه ی لای بیوه ئینیکی

جوانکیله دەس دهکەوئ. ناگردان چیبیه له چاویدا؟ بهلام ئەدی من چ بکه، منیک که بهدوای خودادا دهگهڕیم!

بهپهله دهڕۆیشتم بۆ ئەوهی گهرم دایتم، گوژم دایه خۆم و پام کرد تا رزگاریم له ههوهسهکان، رزگاریم له خواردنی فرنهکان، رزگاریم له بێهۆژنهکان، بۆ ئەوهی ههناسهیهکی پاقر ههلمرم. ناواها سههرکهوتم بۆ قهلاکه، بۆ ئەو (رووکا) بهناو و شوهرته، دیواره بهشکوکانی دارووخابوون و دهروازهکانی بیوونه خهلووز و دوو بورج بهدارماوی مابوونهوه. گژوگیا لهنیو بهردهکانهوه سهریان هینابووه دهڕۆ و بهردهکانیان شاردهبووه. تهئنج چهند سالتیک لهوهبهر بوو خهلکی ئەم ناوچهیه راپهڕیبوون، ئیدی لهوه زیاتر تاوی زولم و زۆری ناگاکانیا نهمابوو، راپهڕیبوون و ئەم هیلانهی بازهیان نغزۆکردبوو.

ههزم دهکرد پیاسهیهک بهو ناوهدا بکه و دلهم بهو ویرانییه خوشکه، دلهم بهو ویرانهی ئەو که لهگایانه خوشکه که تایییان کرابوو خواردبوویان و خواردبوویانهوه، ئەوا ئیستاش نۆزهی ئیمه بوو، بهلام بایهکی سارد ههلی کرد و ئیدی منیش ناچار دابهزیمه خوارهوه، چرای مالهکان کوژابوونهوه و ههنوکه خهلهکانی ناویان خهو بردیوویییهوه و پرخهیان دههات. ئەوانه باشیان خواردبوو، باشیان خواردبووه و ههنوکهش خهوتیوون و دهیانپرخاند. ناخر ئەم خاوهن ماله ئاقلانه ئەو خودایهیان دۆزیبووه که بهدوایدا گهراپوون، خودایهک له نهوعی خۆیان، خودایهک بهمنال و ژن و پیداوئیستییهکانی مالهوه، بهلام من، منی گهمز، له جادهکانی ناسیزبییدا دهسوورامهوه و دهراگاکانی ئاسمانم دهکوتا، لهرزۆک و برسی و پیتپهتی، گا کفرم دهکرد و گا له خودا دهپارامهوه بهزهیی پیم دایهتهوه و گهرم کاتهوه. دهرویهی نیوهشهو، نزیک مالی سههرک قهشه، دهنگی ئاوازی سینتار و بلویرم ژنهفت، ئەوانه چهند جحیلتیک بوون و گۆرانیاان بۆ دولبهراکانیان دهچری، یهکینیاان گۆرانی دهگوت. لهسههر نووکی پین چوومه پیتشی و لهودیو ههساریکهوه خۆم ههشاردا و پالم بهدیوارهکهوه دا. له نزیک مالهکهی (کۆنت چینی) یهوه پیتنج شهش جحیل بهسینتار و بلویرهوه راوهستابوون، بچووکترین جحیلان پهڕیک بهکلاوهکهبهوه بوو، چاوی بریبووه پهنجهیهیهکی میلدار و بهقورگیکی گیراوه گۆرانی دهچری، راوهستابوو، گۆرانی دهگوت و دهستی بهنیشانهی خاچ لهسههر سینگ داناوو. جحیلهکانی تریش دهوریان داو و بهسینتار و بلویرهوه گۆرانیهکهیان لهگهڵدا دهگوتهوه. ئەوه چ دهنگتیک بوو خودایه! چ پیتتیک و چ سۆزتیک و چ دۆعایهک و چ ئەمریک! من ئهلعان ئەو گۆرانیهیم بیر نایهتهوه، دهکرا لای خۆم یاداشتم کردیا و بۆ ساته ئەبهدییهکانم ههلهگرتیا، بهلام بیرم دئ گۆرانیهکه لهبارهی کۆتریکی سپی و بازتیکهوه بوو، وهک بلتی بازهکه کهوتبته دوا کۆترهکه و بیهوئ بیگری، جحیلهکه لهگۆرانیهکهیدا کۆترهکهی بانگ دهکرد تاییت و سینگی ئەم بکاته پهناگه. وی ئارام و لهسههرخۆ گۆرانی دهچری، وهک ئەوهی بترسئ نهبا کیژه نووستووکهی ئەودیو پهنجههره میلدارهکه بهئاگاییتهوه، پیدهچوو وی گۆرانی بۆ ئەو جهسته نووستوو نهچری، بهلکو بۆ ئەو رۆحه بیداردی بلتی. وروژام و چاوانم پر بوون له فرمیتسک، ئهڕئ ئەم دهنگم له کوئ بیستبوو؟ کهی و لهکوئ ئەم بانگم گوئ لئ ببوو؟ کۆترهکه لهترسا دهبریکاند و بازهکesh بهقریشه قریشک دوا کهوتبوو، لهدووری دووربیشهوه دهنگتیک گوتنهواز کۆترهکهی بۆ رزگاربوون بانگیتشت

دهکرد. کوره جحیلهکان لهوهدابوو ئەوئ جی بیلن، سینتار و بلویرهکانیا نایه سهرشان، هاواریان بۆ سترانییهکه کرد: "فرانسيسکۆس وهره با برۆین. بۆ راوهستاویت؟ وهره ئیمهیش دهڕۆین. ئەمشهویش خافی خاوهن شکۆت پهنجههرهکه ناگاتهوه و کههرم ناگا گولتیکت بۆ ههڵدات!"

وایان گوت و پیکهنین. بهلام سترانییهکه وهلامی نهدايهوه، یهکهم جار ئەو ههنگاوی ههلتینا و بهرهو سووچی کۆلانهکه داگهرا تا بهرهو گۆرهپانهکه بهرهو خوار بیتهوه که هیشتا لهوئ دهنگی گۆرانیهیژان له مهیخانهکانهوه دههات. خبیرا بهراکردن کهوتمه دوا، دهترسام لیم بزری، کوتوپر ههستم کرد رۆحم کۆتریکه، بازهکهیش شهیتانه و ئەو جحیلهش ئەو سینگهیه که من دهمتوانی بیکهمه پهناگه. جبهه شروپهکهم له خۆم کردهوه و فریم دا و لهسههر عهردهکه لهبهر پیتیدا رامخست تا بهسهربیدا پروات، بۆنی عهتر له تهواری جهستهیهوه دههات، بۆنی ههنگوین، بۆنی مۆم، بۆنی گولهباخ. حالی بووم لهوهی ئەم بۆنه خوشه له بهرخۆدانی پیروزی ئەوهوه دئ، لهو سنووقی ئیسک و پروسکه زیوهوه دئ که یهکیتیک دهیکاتهوه و ئیدی هالای بۆنی ئیسک و پرووسکی قه دیستیک دهچن بهسهربیدا.

ئاواری دایهوه، سهیری کردم و زهردهخهیهکی هاتئ.

بهزهردهخهیهوه گوتی: "بۆچی وات کرد؟"

- "گهرم نازانم، ئەدی پیتتویه چۆن بزانم؟ جبهکه له خۆوه لهسههر شانم داخزا و لهسههر عهردهکه خۆی راخست تا تۆی بهسهردا برۆیت!"

وی له ههمان شوتندا مایهوه و زهردهخهیهکهی سههر روخساری کوژایهوه، شلهژا و هاته پیتشی و لئی پرسیم: "چ ئامازهیهکت لهفهزادا بینی؟"

- "نازانم گهرم، ههموو شتهکان ئامازهن، برسیتیی من، مانگ، دهنگی تۆ، پرسیارم لئ مهکه، ئەگینا دهدهمه قولپی گریان!"

لهبهرخۆوه گوتی: "ههموو شتیک ئامازهیه!"

وای گوت و بهنانارامی له دهروبهری خۆی روانی. دهستهکانی رایهه کرد، لچه نهستووکهی بهجۆرتیک جوولاند ههروهک ئەوهی بیهوئ پرسیار شتیکم لئ بکات، بهلام نهیدهتوانی پرسیارهکهی بههیتته سههر زوبان. لهژیر ریتنهی رۆشناهی مانگدا، روخساری ههروهک ئەوهی تواییتهوه وهها بوو، دهستهکانی تهنک بیوونهوه.

ههنگاوئیکینا و لیم نزیک بۆوه، دانهویمهوه تا گویم لئی بئ و بزائم چ دهلتئ. بۆنی شهراهم له ههناسهیدا کرد.

بهتووڕهیی گوتی:

- "چ نبیه، ناواها سهیرم مهکه، چ شتیکم نبیه پیت بلتیم!"

بهپهله بهسههر پیتلیکانهکهدا سههرکهوت، گوتی: "لهتهکمدا وهره!"

بهپهله بهژیر رۆشناهی مانگدا، بهدهم سهیرکردنییهوه کهوتمه دوا. وی جلکتیکی ئاوریشمی پۆشیبوو، پهڕتکی سوور بهکلاوهکهیهوه بوو، گوله میخهکینیکش بهلاگوئییهوه. بهخۆم گوت: "ئهم پیاوه بهدوای

خودادا ناگهري، ئاخىر رۆجى وى تەسلىمى جەستەى بوۈه!

تەنانەت بەزەيىم پىيدا ھاتەو، دەستەم ھەلئىنا و مەچەكىم گرت، گوتەم: "گەورەم، مېمورە تەنھا دەمەوئ لەبارەى شتتېكەو پەرسىيارىكت لى بەكەم. تۆ دەخۆت و دەخۆتەو، جلكى ئاورىشم دەپۆشەت، لەبەر پەنجەرەكاندا ستران دەپتېت، ژيانەت ئاھەنگىكە بۆ خۆى، چما ئىدى لە چ شتتېكت كەمە؟"

كوردى جھىل لە ناكاوتىكرا لای بۆ كوردەو، بەتورپەى مەچەكى راپسكانەم تا ئىتر نەتوانم دەستەم بەرى كەوئ.

بەتورپەى گوتى: "لە ھىچەم كەم نىيە، بۆچى پەرسىيارم لى دەكەيت؟ مەن ھەز ناكەم كەس پەرسىيارم لى بەكات!"

كەمىك قسەكەم لەدل گرت.

وہلامىم داىەو: "گەورەم ئاخىر لەبەر ئەو ھەبە بەزەيىم پىتا دىتەو!"

بەفېزىكەو سەرى راوھشانە.

بەپىكەنەو گوتى: "مەن؟ تۆ بەزەيىت بەمندا دىتەو؟"

بەلام دواى لەھزەيەك دەنگى نەم كوردەو، بەدەنگىكى لەرزۇكەو گوتى: "بۆچى بەزەيىت بەمندا دىتەو؟ بۆچى؟"

جارتىكى تەرىش دووبارەى كوردەو: "بۆچى؟"

دانەوتىو و چاوى لە چاوانم پرى.

گوتى: "تۆ كىتت؟ تۆ كە وەك سوانكەرىك خۆت گۆرپو؟ تۆ كىتت؟ كى تۆى ناردووە تا لەم نىوہشەوہدا لە جاددەكانى ئاسىزىيدا بەكەوتە شوئىم؟"

تورپە بىو.

- "ددانى پىدا نە! يەكېك تۆى ناردووە، كى ناردووتى؟"

ئەوجا بى ئەو ھى چاوپەى وەلام بى، لەسەر قسەكانى بەردەوام بو:

- "لە ھىچەم كەم نىيە!" واى گوت و ئەوجا قاچى كوتا بەعەردەكەدا و گوتى: "ھەز ناكەم كەس بەزەيى پىمدا بىتەو، ھەزەكەم بەخىلىم پى بىرى، نا، نا، مەن لە ھىچەم كەم نىيە!"

گوتەم: "لە ھىچ، تەنانەت لە ئاسمانىش؟"

سەرى داگرت و بىدەنگ بو، پاش لەھزەيەك گوتى:

- "چ شتتېك ھىندەى ئاسمان لىمانەو نەزىك نىيە، عەرد لەژىر پىمانداىە و پىي پىدا دەنئىن، بەلام ئاسمان لە ناوہمانداىە!"

مانگ خەرىك بو ئاوا دەبو، چەند ئەستىرەيەك بەئاسمانەو دەبىنران. سەداى سترانگەلى تژى لەسۆز لەگەردەكە دورەكانەو دەگەبىشتە گوت، ئىوارەى ھاوین شەلال بو لەبۆنى عەتر و بۆنى ئەفەن. لەخوارەو، لە گۆرەپانەكە غەلبەغەلبىك دەھاتە گوت.

ھەمدىس گوتەم: "گەورەم، ئاسمان لە ناوہمانداىە!"

بەسەرسورپمانەو سەرى كەردم و پەرسى: "تۆ لەكوتە دەزانىت؟"

- "ئاخىر مەن پەرسىتەم چەشتو، تىنووتىم چەشتو، ئازارم كىشاو. مەن دەزانم!"

قۆلى گرتەم و گوتى: "وہرە دەچىنەو مەلەو. سەفرەيەكت بۆ رادەخەم نان بىخۆت، جىگەبەكت بۆ دادەخەم بنووت، بەلام لەبارەى ئاسمانەو قسانم بۆ مەكە. رەنگە ئاسمان لە تۆدا ھەبە، بەلام لەمندا نىيە!"

چاوانى لەتورپەييدا پەرىشكىان دەدا، قورگى گىرا بو.

داپەزىنە خوارەو بۆ گۆرەپانەكە، ھىشتا دەنگى قىزەقىز و ھەراوژنا لەمەبىخانەكانەو دەھات، لەخانويەكى نەمدا چرايەكى سورا داگىرسا، كورپە لاوہ سەرخۆشەكان خۆيان دەكرد بەو خانووەدا و لىي دەھاتنە دەروہ. گوتەرتىزە چكۆلەكان لەگوندەكانەو ھاتن، باركرايون لەسەوزە و ميو، دوو پىاوى بازوو ئەستور مەخزەنجىريان دادەكوتى و گورىسەكانىان پىو دەبەستەو، ئەوانىتر بەدەورى مەتەكدا دانىشتن و كەوتنە پەكخستنى كاسەى شەراب و پەرداخى باو، دووكاندارەكان رۆژتېك پەشتر خۆيان بۆ بازارى يەكشەمە نامادە دەكرد.

دوو جھىلى سەرخۆش لەژىر رۆشناىى مانگدا گالتەيان بەفرانسىسكۆس دەكرد و بەدزىيەو پىي پىدەكەنەن. يەككىيان سىتارەكەى لە شانى داگرت و كەوتە گۆرانى چرىن، بەسوكابەتى پەكردنىشەو سەرى فرانسىسكۆسى دەكرد:

تۆ ھىلانەكە چەندىك لە بەرزىدا دروست كەيت

دوچار لىق و پەلكى درەختەكەت دەشكى

ئىدى بەلندەكە دەفرى و تەنى خەم دەمىتتەو

فرانسىسكۆس لارەمەل و بى جوولە گوتى بۆ گۆرانىيەكە رادىرايو، لەژىرلىتوہو گوتى: "راست دەكات، راست دەكات!"

گونجاو نەبوو ھىچ بلىم، بەلام لەبەرئەو ھى لادىيى بووم، خۆم نەگرت و زارم ھەلئىنايەو:

پەرسىم: "كام بەلندە؟"

فرانسىسكۆس ئاورى داىەو و سەرى كەردم، بەرادەيەك روانىنى تژى بو لەخەم كە نەمتوانى كۆنترۆلى خۆم كەم، ناچار پەلامارى دەستىم دا و ماچم كەرد.

گوتەم: "مېمورە!" روخسارى ھىتورپو.

لەژىر لىتوہو گوتى: "كام بەلندە؟ دەبى بزانم كام بەلندە؟"

ھەناسەيەكى قوولى دا.

بەدلساردىيەكەو گوتى: "نازانم، نازانم، لىم مەپرسە! وەرە!"

وہك ئەو ھى بترسى جىي بىلەم، توند قۆلى گرتەم.

به‌لام ناخر بۆ کوئی چووبام؟ رووم له‌کوئی کردبا؟ له‌و ساته‌وه به‌دووا ئیدی لیبی جیا نه‌بوومه‌وه، باوکه فرانسسیسکۆس چما تۆ هه‌مان ئه‌و که‌سه نه‌بویت که من سالانییک به‌دواتا گه‌رام؟ چما ئه‌مه هه‌مان ئه‌و شته نه‌بوو که له‌پیناویدا له‌دایک ببووم، ئه‌وه‌ی که دوات که‌وم و گویت بۆ رادیرم؟ ناخر من سه‌راپا گوئی بووم نه‌ک زار، من ته‌نێ گویم بۆ راده‌تیرایت و تۆیش ئه‌وه‌ی به‌که‌ست نه‌ده‌گوت بۆ منت ده‌درکاند. ده‌ستت گرتم و چووبه‌ دارستانه‌کانه‌وه، به‌چیاکاندا هه‌لگژاین و تۆ هه‌ر ده‌دوات.

تۆ گوتت: "برا لیۆن، گه‌ر تۆ نه‌بایت ئه‌وا ئه‌م قسانه‌م بۆ به‌ردتیک ده‌کرد، ئه‌م قسانه‌م بۆ مێرووله‌یه‌ک ده‌گێرانه‌وه، بۆ که‌لایه‌کی چکۆله‌ی زه‌یتوون. له‌به‌رئه‌وه‌ی دلم هیند پره‌ گه‌ر نه‌یکه‌مه‌وه و به‌تالی نه‌که‌مه‌وه ئه‌وا رهنگه‌ هه‌پروون به‌هه‌پروون بێ و ببێ به‌هه‌زار که‌رته‌وه!"

هه‌ر بۆیه من شتگه‌لییک له‌به‌ری تۆوه ده‌زانم که هه‌یج که‌سیکی تر نایانزان، تۆ زیاتر له‌وه گوناخت کردوه که خه‌لکی مه‌زنده ده‌کن و زیاتر له‌وه موحیزه‌ت نواندوه که خه‌لکی باوه‌ر ده‌کن. تۆ بۆ ئه‌وه‌ی بگه‌یه‌ته ناسمان، قوولایی دۆزه‌خت ته‌ی کردوه. تۆ زۆر جارن به‌منت ده‌گوت: "تا شوپنگه‌ی قیامه‌ت نزمترین، ده‌گه‌یه‌ته شوپنگه‌ی به‌رزتر. بالاترین به‌ها بۆ مه‌سیحیه‌کی تیکۆشه‌ر له‌ته‌قوای ویدا نییه، به‌لکو له‌و تیکۆشانه‌دایه که ئه‌و هه‌موو بێ شه‌رمی و ناعه‌داله‌تی و بێ باوه‌ری و شه‌رانگیزییه‌ی ناو خۆی ده‌گۆرێ به‌فه‌زیه‌ت، رۆژتیک دێ به‌نیویانگترین سه‌رۆکی مه‌لاییکه‌ته‌کانی پال خودا نه‌ می‌کاییل ده‌بێ، نه‌ جووراییل ده‌بێ و نه‌ رافاییل، به‌لکو شه‌یتان (لیوسیفیئر) ده‌بێ که تاریکایییه ترسناکه‌کی ناخی به‌فه‌زیه‌ت گۆریوه."

من به‌ده‌مه‌تیک داپچراوه‌وه گویم بۆ راده‌دیرایت. خودایه ئه‌مانه چ قسانیکه‌ی تژی له‌هه‌زن! بیرم کرده‌وه: "که‌واته خودی گوناھیش ده‌یه‌ته رینگه‌یه‌ک بۆ رۆیشتن به‌ره‌ لای خودا؟ هه‌روه‌ها گوناھکاریش ده‌توانێ به‌ئومیدی رزگاربوون بژیته؟"

من ته‌نها که‌سیکیش بووم هه‌ستم به‌ئه‌قینی تۆ بۆ کلارای کچی جه‌نابی (فاچۆرینۆ چیفی) کردبوو. خه‌لکانیکه‌ی ترسۆک هه‌بوون پێیان وابوو تۆ ته‌نها رۆحی ویت خۆشده‌وێ، به‌لام تۆ به‌ر له‌ هه‌رشه‌تیک جه‌سته‌یت خۆشده‌ویست. هه‌ر ئه‌مه‌ش به‌لارییدا بردیت، به‌لام دوا‌ی به‌رخۆدانیکه‌ی سه‌خت و رزگاربوون له‌ بۆسه‌ی هه‌وه‌سه‌کان، به‌یارمه‌تی خودا توانیت رۆحی وی بدۆزیه‌وه. تۆ ئه‌و رۆحه‌ت خۆشده‌ویست به‌بێ ئه‌وه‌ی چاو له‌جه‌سته‌شی بپوشیت و به‌بێ ئه‌وه‌ی ده‌ستی‌ی بۆ به‌ریت. ئه‌م ئه‌قینه‌ جه‌سته‌یییه‌ت بۆ کلارا نه‌بووه به‌به‌سته‌ی رینگای به‌رده‌مت، به‌لکو له‌بری ئه‌وه‌ یارمه‌تی دایت خودا بدۆزیه‌وه، له‌به‌رئه‌وه‌ی هه‌مان ئه‌م ئه‌قینه‌ بوو که رازتیکه‌ گه‌وره‌ی بۆ ئاشکرادیت به‌وه‌ی به‌ج ته‌رزیک و به‌کامه‌ به‌رخۆدان ده‌توانی جه‌سته‌ بکریته رۆح.

هه‌موو ئه‌قینه‌کان یه‌کیکن، ئه‌قین بۆ هاوسه‌ر، بۆ کور، بۆ دایک، بۆ زیدی باوان، بۆ بیروباوه‌ر و بۆ خودا، تۆیش له‌ نزمترین پێیلیکانه‌ی ئه‌قیندا راوه‌ستا‌بوویت و ئه‌و رینگه‌یه‌ت کرده‌وه که ده‌بیردیه‌وه لای خودا. تۆ هه‌روا دژی جه‌سته‌ش تیکۆشایت و ئه‌و نه‌یه‌نییه‌ت ته‌ختی عه‌رد کرد، پاشان ئاویته‌ی خوین و فرمیسکی خۆت کرد و پاش سالانییک له‌ شه‌رتیکه‌ی ترسناکا ئه‌وه‌ت گۆری به‌رۆح. چما تۆ هه‌مان شتت

نه‌کرد له‌گه‌ل هه‌موو فه‌زیه‌ت و له‌گه‌ل هه‌موو گوناھه‌کانتا؟ ناخر ئه‌وانه‌ش جه‌سته‌ بوون، ئه‌وانه‌ش کلارا بوون، پێکه‌نێن و گریان و هه‌لله‌رزینه‌کان، هه‌موویانته‌ گۆری به‌رۆح. ئه‌مه‌ رینگه‌که‌ بوو، جگه‌ له‌وه‌ چ رینگه‌یه‌کی تر نه‌بوو، ئیدی تۆ چووبه‌ته‌ پتیشی و منیش له‌رزه‌ له‌رز دوات که‌وتم.

رۆژتیکان که ته‌ماشام ده‌کردیت، به‌جه‌سته‌یه‌کی شه‌لیل به‌زامی خویناوییه‌وه، ناله‌نال به‌سه‌ر گاشه‌به‌رده‌ خویناوییه‌کاندا هه‌لده‌گژایت، له‌رۆحه‌وه‌ به‌زه‌ییم پیتاهاته‌وه، رام کرد و ئه‌ژنۆکانتم له‌باوه‌ش گرت.

هاوارم کرد: "برا فرانسسیسکۆس، بۆچی ئه‌وها جه‌سته‌ت عه‌زاب ده‌ده‌یت؟ ناخر جه‌سته‌ش ده‌سکردی خودایه و پتیبستی به‌سه‌ره‌رشتی هه‌یه، چما چ به‌زه‌ییت به‌و خۆینه‌دا نایه‌ته‌وه که ئاوها له‌ جه‌سته‌ته‌وه چۆراوگه‌ی به‌ستوه؟"

به‌لام تۆ سه‌رت راوه‌شاند و وه‌لامت دامه‌وه:

"برا لیۆن، ئه‌ورۆکه‌ دنیا وه‌هایه، ئه‌و که‌سه‌ی خاوه‌ن فه‌زیه‌ته، ده‌بێ هه‌ر ئاوه‌ایی بێ تا ده‌گاته ته‌قوای قه‌دیس، به‌لێ تا ده‌گاته سه‌روو ته‌قوای قه‌دیس، ئه‌وه‌شی گوناھکاره‌ ده‌بێ هه‌ر گوناھکار بێ تا ده‌گاته درنده‌یی ئاوه‌ل، به‌لێ تا ده‌گاته سه‌روو درنده‌یی ئاوه‌ل، ئه‌ورۆکه‌ رینگه‌یه‌کی ته‌خت و هه‌موار له‌میاندا نییه!"

جاریکیتر ناومیدانه له‌ عه‌ردت ده‌نۆری که ده‌یویست قووت بدا و له‌ناسمانت ده‌نۆری که نه‌ییده‌توانی یارمه‌تیت بدات، ئاوێت بۆ دامه‌وه و قسانت بۆ کردم و قسه‌کانت له‌رزیان لێ هینام.

تۆ گوتت: "برا لیۆن گوئی رادیره، ده‌مه‌وێ راستیه‌کی تالت بێ بلیتم، گه‌ر نه‌توانی به‌رگه‌ی بگرت ئه‌وا بێر خۆتی به‌ره‌وه، گویم بۆ راده‌دیریت؟"

وه‌لامم دایته‌وه: "تا، باوکه فرانسسیسکۆس!"

وام گوت و له‌رز سه‌راپای داگیرکردم.

تۆ ده‌ستت نایه سه‌ر شانم، وه‌ک ئه‌وه‌ی بته‌وێ میارنیت و نه‌هه‌لیت بکه‌وم.

- "برا لیۆن، ئیمان و ته‌قوا ئه‌وه‌یه که مرۆف خۆی له‌ هه‌موو شته‌ زه‌مینی و هه‌روا هه‌موو شته‌ ناسمانیه‌کانیش بکیشیه‌ته‌وه!"

به‌لام کاتیک ئه‌و کفرانه‌ت له‌ده‌م ده‌رچوون، جه‌سته‌ت که‌وته هه‌لله‌رزین، دانه‌ویته‌وه و چنگیک خۆلت هه‌لگرت و ترنجانته‌ ده‌سته‌وه. ده‌ستت نایه سه‌ر لیبوت و له‌رز دایگرتیت و سه‌یرت کردم، پاش ساتیک گوتت: "چم گوت؟ ئه‌رئ هه‌یچم گوت؟ بیده‌نگ!" وات گوت و داته‌ خوریدی گریان.

هه‌موو ئیوارانیک له‌به‌ر تیشکی چراکه‌دا قسه‌کانتم ده‌نووسییه‌وه، هه‌موو به‌سه‌ره‌اته‌کانتم یادداشت ده‌کردن تا به‌هه‌ده‌ر نه‌چن.

من گوتم: "قسه‌یه‌ک ده‌توانی رۆحیک رزگارکات!" ناخر گه‌ر ئه‌و قسانه‌م یادداشت نه‌کردبان و گه‌ر ئه‌وانه‌م بۆ خه‌لکی ئاشکرا نه‌کردبان، ئه‌وا ئه‌و رۆحه‌ رزگار نه‌ده‌بوو، ئه‌وسا ئه‌و گوناھه‌ش ده‌که‌وته ملی من. زۆر جارن ده‌ستم ده‌دایه‌ قه‌له‌م تا بنووسم، به‌لام هه‌ر زوو قه‌له‌مه‌که‌م وه‌لا دنا و ترس سه‌راپای داگیر ده‌کردم. من له‌وان، خودایه تۆیه، له‌ پیته‌کانی ئه‌لفویین ده‌ترسام، ناخر ئه‌وانه شه‌یتانی فیلیاز و بێ

شهرم و خه تهرن، هەر که سهر قاپی شووشی مهره که به که ده که پته وه تا بیانحه و نیتیه وه، له ده ستت هه لڊین و ئیدی بۆت ناگیریتیه وه! ژبانیان تی دئ، یهک ده گرن، جیاده بنه وه، سهر پیتیچی له به جیه پیتانی فه رمانه کان دا ده کهن، له سهر قاقزه که ریز ده به ستن، رهش و کلکدارو شاخدار، بتهووده بونیام هاوار ده کا و فه رمانه ددا، که چی نه وان ههر چییان بوئ نه وه ده کهن. بیه شه رمانه له به رده متا سه ماده که ن و زاووزی ده کهن، فیلبازانه نه وه ی نا ته ویئ نا شکر ا بئ، نا شکر ای ده کهن و نه وه شی له قولاییتدایه و هه ول ده ده بیت بیه پیتیه سهر زار و ناوژیوانیی خه لکی پئ بکه یت، نه وان قاییل نا بن بیلین. به لام یه کسه مه ی رابردوو، کاتیک له کلئسا وه ده گه رامه وه، جورته تم دایه بهر خۆم. چما خودا خۆی نه وه پیتیه خه ترانه ی له گه ل یان دژی خواستی خۆیان له ئینجیلدا له سهر یه کتری که له که نه کردوو؟ تۆش نازابه نه ی رۆچی من، مه ترسه، قه له مه که هه لگره و بنووسه!

به لام هه مدهیس دردۆنگ بوومه وه، ناخر نه وانیه ی ئینجیلیان نووسیوه قوتابیان مه سیح بوون، یه کتیکیان فریشته که ی و نه وی تریان شیره که ی و سییه میان گاکه ی و چواره میشیان هه لۆکه ی نه و شتانه یان پئ ده گوتن که ده بوو بیووسن. به لام نه دی من کئ؟

سالانیکی زۆر ناوهایی دردۆنگ بووم له گه ل وشه کانی تۆدا و به وردی له سهر پیتسته و په ره قاقز و توئیکلی دره خت یادداشتم ده کردن. گوتم: "باوکه فرانسیسکۆس رۆژتیک دئ پیر ده بم و ئیدی ناتوانم ریتیکم، نه وسا ده چمه ده برتیک و له هیمینی نه وه دیره دا خودا گوپی نه وه م پئ ده به خشی بکه ومه نووسینه وه ی قسه و به سه ره اته کانت و بۆرگاری دونه داستانیکیان لی بخولقیتم."

نه ز په له م بوو، له بهر نه وه ی ههستم ده کرد که چۆن وشه کان له سهر پیتسته و له سهر په ره قاقز و له سهر توئیکلی دره خت ده که ونه جووله و ژبانیان تی دئ و نه مر ده بن و سه ره له ده برن و ده که ونه ری. ههر چی فرانسیسکۆسیشه، ههستم ده کرد که چۆن هه ناسه برکتیه تی و بی مال و حال به ده وری دیره که مدا پیاسه ده کات، وه کی سوالکه رتیک ده ست پان ده کاته وه، دپته باخچه که وه، جگه له من که سی تر ناییینی، نه و جا دپته هۆده که مه وه. پیرئ ئیواره ش، (با) یه کی باکوپی هه لی کرد، بایه کی سارد، مقه لیه گلینه که م گه شانه وه، نه و سه ره ک قه شه ئیمانداره روخسه تی داومه تی، له بهر نه وه ی پیرم تۆزه ناگرتیک له ژوووره که مدا پیتیکم. سهرم به سهر خوتنده وه ی ده سنووسیتیکی کۆنی ژباننامه ی قه دیساندا شو رکرد بووه، موجیزه ی قه دیسان گیتیان کردبووم و وه ک کلپه ی ناگر له خۆبانه وه پتچابووم، من ئیدی به سهر عه رده وه نه بووم، به لکو به فه زاوه بووم، نه وسا ههستم کرد که سیتیک له دوامه وه یه، ناوړم دایه وه و فرانسیسکۆسم بینی که به سهر مقه لیه که دا چه ماوه ته وه. راجله کیم و هاوارم کرد:

- "باوکه فرانسیسکۆس، نه وه چۆن بوو به هه شتت جئ هیشت؟" وه لامی دامه وه: "سه رامه، سه رامه و برسیشمه، چ شتیکم نییه سهری بنیمه سهر!"

من هه نگوین و نام هه بوو، به په له رام کرد بوئ بئیم تا برسیتیکه ی پئ هیورکاته وه، به لام کاتیک ناوړم بۆ دایه وه، که سم له ویدا نه بینی. نه وه ناماژیه که بوو له خودا وه، ناماژیه که نا شکرابوو: (فرانسیسکۆس بی مال و حال ده گه رپته وه بۆ سه ر عه رد، ده ی که واته مالیکی بۆ چیکه!)

هه مدهیس ترس بالی به سه ردا کیشامه وه، ماوه یه کی زۆر له گه ل خۆمدا جه نگیم، ماندوو بووم و سهرم نایه سهر ده سنووسه که و خه و برده مییه وه، خه ونیکم بینی: له خه ونه که مدا هه ر ناوها له ژئیر دره ختیکه تژی به گولدا راکشابووم، خودا وه ک سه روه یه کی بۆنخۆش به سه رمدا هه لی کرد، دره خته که دره ختی به هه شت بوو که ناوها رازابوو به گول! کو تیر، نه و کاته ی من له نیوان په لکه به گولپۆشراوه کانه وه ته ماشای ناسمان ده کرد، مه لیکه چکۆله هات و له سهر چلئیک نیشته وه، نه و مه له وه ک پیتیکه ئه لفریب وه ها بوو، دهستی کرده خوتندن، پاشان دوو دوو، سی سی، ژماره یه ک مه لی تره اتن و له په لکیکه وه ده فرینه سهر په لکیکی تر، دوو دوو نه و جا سی سی و پاشان پینچ پینچ و نه و جا هه موو پیکه وه گۆرانیه کی نه فسروناوییان ده چری. هه موو دره خته که بووه گۆرانیه ک، گۆرانیه کی به چیت، تژی له رهنج و له ته فین و له خه م. وا پیده چوو به ده ستانیکه ی خاچ کردوو وه بوو بیتم به ژئیر خا کوخۆلی به هاره وه و نه و دره خته رازاوه به گولش له مندا روا بی، وه ک بلتی ره گه کانی نه و دره خته له جه سته مه وه نالابن و خۆراکی دره خته که له جه سته مه وه هه لمژن. هه موو خۆشی و هه موو خه میکه ی ژبانم بیوونه مه ل و سترانیان ده چری.

خه بهر م بۆوه و هیشتا ههستم ده کرد مه له کان گۆرانیم تیدا ده چرن، ناخر هیشتا خودا له مندا خۆشی نه کرد بووه. به درتژیایی نه و شه وه نوستم و سه ریشم له سهر ده سنووسه که بوو، هه تاو گزنگی دا، هه ستام و ده موچاوم شت، جلکی پاکم پۆشی، زهنگی نوئیزی به یانی لیدرا، نیشانه ی خاچم کیشا و چوومه خواره وه به ره و کلئسا، نیوچه وان و دم و سینگم به به رده کانه وه نووساند و نوئیزی دواشیتوم کرد، نوئیزه که کوتایی هات، چ شتیکم به که س نه گوت تا نه با هه ناسه م پیس بی، به په له گه رامه وه حوچه که م، من فریم، له بهر نه وه ی فریشته کان هه لیان گرتم، من نه مبین، به لام له هه ر دوو لاوه گویم له وژه ی باله کانیان بوو.

قه له مه که م هه لگرت و نیشانه ی خاچم کیشا.

باوکه فرانسیسکۆس، نه و ا که وتمه نووسینه وه ی ژبانته.

خودا یارمه تیم بدا!

***

یهک

سویند دهخوم راستیی بلتیم، یارمه تیبی زهینم بده خودایه! نه قلم رۆشن کهوه، خودایه مههینله یهک وشه ی زیاده بلتیم، نهی چیا و کیلگهکانی ئومبرین ئیوهیش بینه شایه تم، نهی نهو گاشه بهردانهی که تهر بوون بهخوتنی نهوی شههید، نهی رتوبانه تهتمومانای و پیس و پۆخلهکانی ئیتالییا، نهی نهشکهوته تاریکهکان، نهی لووتکه بههفر پۆشراوهکان، نهی نهو بهلمههه که ویت بهره ولاته قاقرهکانی خۆزهلات برد، نهی گهرهکان، نهی گورگهکان، نهی چهتهکان و نهی نهو تهیرانهی پهیمهکهی ویتان ژنهفت، ههمووتان وهرن و بینه شایهت! برا لیون پیوستی بهئیهویه، وهرن لای چهپ و لای راستم بگرن و یارمه تیم دهن راستیی بیژم، نهو تاقه راستییی که رزگار بوونگی پیوه بهنده.

نه ههلهله رزم، له بهر نهوهی زۆر جارن ناتوانم راستی له درۆ جیاکه مهوه. فرانسیسکۆس وهکی ئاوکی بهخوهر وههیه لهبیرکردنه وهمد، نهو ههمیشه روخسار دهگۆرئ، من ناتوانم یهک وینهی جیگیری لئ ههلهگۆرم، ناتوانم دهست بنیمه سه ر دلم و به دلنیا بییه وه بلتیم نهو کورته بالا بووه یاخود بالا بهرز، ناخر زۆر جارن نهو بینهو چکۆله و ههژار و پیسته کهه بهئیسقانه که بهوه نووسا، خاوهن ریشیکی بژی قاهویی رهنگ، دهمولتیوکی نهستور، دوو گوئی گهوره تووکن چون گوئیچه کهه رویشکی کینویی که بههزیانه وه گوئی له شته بینهرا و نه بینهراوهکانی دنیا پیده گرت، بهلام دهستهکانی ناسک و په نجهکانی باریک که خانه دانه زاده تیبی بنه ماله کهه دهسه ماندا، بهلام کاتیک دههوا یان نوئیژی دهکرد یاخود پیتی وابوایه که ته نهیایه، نهوا بلتسهی ناگر له جهسته یه وه ههله دهچوو، ده بووه فریشته یه کی بهشکو به جووتیک بالی سووره وه و له ناسماندا دهشایه وه، خو نه گهر شهو با، نهوا بونیم دهترسا و خوئی لئ لاهدها نهبا بسووتئ. هاوارم دهکرد: "برا فرانسیسکۆس، بکوژیروه، دنیا دهسووتینیت!"

چوانم ههله لیری و بینهیم بهژوو سه رمه وه راوه ستاوه، ئارام و زهده خه نه له سه ر لیو، ههمدیس روخساری ههمان نه رمی و تالی و ههژاری بونیمانه ی له خوگرته وه.

بیرم دئ جاریکیان لیم برسی:

- "برا فرانسیسکۆس، کاتیک له تاریکیدا به ته نهیایه، خودا چۆن ده بینیت؟"

وهلامی دامه وه: "برا لیون وهک په رداختیک ئاوی سازگار ده بینیم، وهک په رداختیک ئاوی نه مر، من تینومه، ئاوه که دهخمه وهو ئیدی تا نه بهد تینوویتیم دهشکن!"

به سه رسامی ره تیم دایه وه: "خودا وهک په رداختیک ئاوی سازگار؟"

- "برا لیون بو تو وا ده زانیت چیه؟ بوچی سه رسام بوویت؟ چ شتیک نییه له خودا ساکارتر بی، چ شتیک نییه له خودا سازگارتر و ره وانتر بو لیوی ئینسان خو لقیترای!"

بهلام دواي چه ند سالییک، نهو کاته ی که وی گلۆله یه ک قژ و مشتیک ئیسکی لئ ما بووه و گوشت به جهسته یه وه نه ما بوو، بو نه وهی قه شه گهل گوئیان لئ نه بی، دانه وتیوه و به دهنگیکی له رزۆک پیتی گوتم:

"برا لیون، خودا ناگریکی گهوره یه، دهسووتئ و ئیمه یشی پیوه دهسووتین!"

هینده ی زهینم ریگه م پئ بدا، ته نهها ده توانم به دلنیا بییه وه بلتیم که نهو له عه رده وه به ره و سه ری کورته بالا بوو، به لام له سه رییه وه به ره و خوار که ته دهینواند.

دوو شتم به باشی له باره ی جهسته یه وه به بیر دیته وه، نهوانیش پیویل و چاوانیتی. ناخر من سوالکه ریک بووم، به درتیا یی ژیانم به سوال ژیاوم، هه زاره ها پیویلیم بینهوه که به درتیا یی ژیانمان په تی به سه ر به رد و به سه ر خو ل و به ناو قو ر و به ناو به فردا رۆبشتوون، به لام هه رگیز پیگه لیکم نه بینیه که هینده ی پیویلی نهو شه که ت و که نه فت و لاواز بووین، هه رگیز پیگه لیکم نه بینیه که ئاوها به ریگاگاندا رۆبشتن، که ئاوها پۆشراو بووین به برینی خوتناوی. کاتیک باوکه فرانسیسکۆس دهنووست، هه ندئ جار داده نه ویه وه و به ئه سپایی پییم ماچ ده کرد، وهک نه وه و ابوو هه موو عه زاب و خه می مرۆقایه تیم ماچ کردی.

سه باره ت به چاوه کانیسی، گهر بونیم بو یهک جاریش چاوانی وی بینیی، ناگرئ بیرى بچنه وه. چاوانی گهوره، شپوه بايامی، رهش وهکی خه لووز. هه رگیز چاوانیکم نه بینیه له چاوانی نهو میهره بانتر و ئارامتر بن. به بی چ گومانیک چاوانی له دوو ده لاقه دهچوون، کاتیک دهکرانه وه، بونیم لهو دیوانه وه دل و گورچیه و سیبهکانی دهبینی که دهسووتان. زۆر جارن سه بری دهکردم به بی نه وهی بمبین. چما نهو چی دهبینی؟ نه پیست و نه گوشت و نه کهله سه ر. رۆژیکیان به هیتوری دهستی هیتا به روخسارما، چاوانی پریون له سوژ و میهره بان. گوئی:

- "برا لیون من تو م خو ش دهوئ له بهر نه وهی لیده گه رپی کر مه کان به ئازادی به سه ر لیو و گویتا بین و بچن و دریان ناکه ی!"

- "نایانینم باوکه فرانسیسکۆس، کرمی چی؟"

- "دلنیم کاتیک نوئژ ده کهیت، یاخود ده نویت و خه ون به به هه شته وه ده بینیت، دهیانینیت. برا لیون تو دهیانینی، بهلام له سه ر روخسارتیان ده رناکه یه، له بهر نه وهی باش ده زانیت نهوانه له لایه ن خودا وه، له لایه ن نهو پادشا مه زنه وه نیردراون. خودا له ناسماندا زه ماوه ندیتی و نهوانه ی نار دووه تا بو زه ماوه نده که ی بانگه یشتمان کا، خودا له بانگه یشته که یدا ده لئ: سلاویکی زۆر له پادشای گهوره وه، نهو چاوه ریتانه، وهرن!"

کاتیک له گهل خه لکیدا بوایه، پیده که نی، سو عبه تی ده کرد، کو تو پر هه لده به زتوه و ده که وته سه ماکردن، یان دوو پارچه داری هه لده گرت و وای ده نواند که مانچه ده ژنه و ئیدی ده که وته چرینی گۆزانییهکانی خوئی له باره ی خودا وه. هه لبهت نهو بو یه وای ده کرد تا ئازایه تی به خه شتیه خه لکی، له بهر نه وهی باش ده زانی رۆح نازار ده چیژئ، جهسته برسی ده بی، ئینسان بهرگه ناگرئ. بهلام کاتیک ته نهها ده بوو، ده یایه خوهری گریان، سینگی ده کوتا، خوئی فری ده دایه ناو درک و داله وه، دهستی به ره و ئاسمان هه لده بری و هاواری ده کرد: "خودایه، به درتیا یی رۆژ ناو میدانه به دواتا گه رام، به درتیا یی شه ویش کاتیک من نوستبووم، تو به دوما گه راویت، خودایه چما ناگرئ تیمه له بوومه لیلدا یه کتری بینین؟" جاریکی تریش گویم لئی بوو هاواری ده کرد و نیگاشی له ئاسمان پریوو:

- "خودایه، ئیتر من نامه وئ لهمه زیاتر بژیم، جلکه کانم داکه نه، ئازادم که لهجه سته، بمه ره وه!" کاتن کازیهی ددها و ته برهکان دهکوتنه جریوه جریویان کاتن نیوه پروان دهچوه ژیر سیبهری فیتیکی دارستانه که، یاخود که شهوانه له ژیر تریفه ی مانگ و نه ستیراندا داده نیشته، له به خته وه بریه کدا که له وه سفکردن نایه ته هلده له رزی و به چاوانتیک تژی له فرمیتیک دیقه ته ددهام و دهیگوت:

- "برا لیون، براکهم، نه مه چ موحیزه به که؟ دهین نهو که سهه خوی چون بئ که ناوها جوانیسه کی خولقاندوه؟ ناوی چی لهو که سهه بنیین؟"

وهلامیم دایه وه: "خودا، باوکه فرانسیسکۆس!"

هاواری کرد: "خودا نا، خودا نا... نا، خودا ناویکی قورسه، موخ و ئیسک وردوخاش دهکا و دهیهارئ. خودا نا، به لکو باوکه ناویکی خوشه!"

شهویکیان که مانگ له ئاسماندا بازه یی هه لهات و به ئاسماندا شوژیوه، هه موو عه ردیش ساده و ساکار له بوشاییدا مه له ی ده کرد، فرانسیسکۆس له کۆلانه باریکه کانی ئاسییزیدا پیاسه ی ده کرد و به مالاو لای خزیدا ده پروانی، به لام چ که سیتی که به ی نه کرد له بهر ده رگای ماله که یدا راوه ستاب و له زهت لهو موحیزه مه زنه وه برگرئ. گوری دایه خوی، به سهر بورجی ناقوسی کلئیساکه ده له زنی و که وته لیدانی نهو زهنگانه ی له ساته کانی خه ته ردا لیده درین. خه لکی زهنده قجوانه له خه و رابوون و پییان وابوون ئاگرئیک گه وه که وتوتوه، نیوه پروت به رهو کلئیسای قه دیس روفینۆ رابان کرد. له وئ فرانسیسکۆسیان بیینی وه ک شیت زهنگه کانی هیناوه ته زرنه گه.

خه لکه که به ته وره یی هاواریان کرد: "نه رئ بۆچی له زهنگه که ده دهیت؟ چ قه وماوه؟"

فرانسیسکۆس له سهر بورجه که وه وهلامی دانه وه: "هاورئ مه سیحیه کانم، سه ره له لپرن، بنۆرن چ مانگه شه ویکه!"

فرانسیسکۆس ناوها بوو. فرانسیسکۆسی رهحه ته له چاوی منه وه ناوها بوو. من نه مه یاداشت ده کم به لام دلنیا نیم. ناخر چونا و چونی میزانیسا نهو چونه؟ نهو کتیبه؟ بۆچی نهو خوی دهیزانی کتیبه؟ بیرم دیته وه رۆژئیک زستان له پۆرتیونکولا، فرانسیسکۆس دانیشتبو له بهر ده رگاکه دا و خوی دابوه بهر خۆر، جیحلیک به هه ناسه برکتیه هاته پتشی و به رامبه ری راوه ستا. جیحلیکه له ماندوویدا هه ناسه ی بۆ نه ده درا، پرسی: "فرانسیسکۆس کوری بیتراردۆنی له کویبه، نهو قه دیسه تازیه له کویبه تا بکهوم به سهر پییدا؟ چه ند مانگیکه دونیام به دوایدا ته ی کردوه. براکهم توو مه سیح پیم بلن نهو له کویبه؟"

فرانسیسکۆس به سهر راوه شانده وه وهلامی دایه وه:

"فرانسیسکۆس کوری بیتراردۆنی له کویبه؟ فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس چییه؟ فرانسیسکۆس کتیبه؟ براکهم، منیش وهکی تو به دوایدا ده گه ریم. سالانیکه به دوایدا ده گه ریم. ده ی ده ستتم به رئ و با پیکه وه بچین به دوایدا بگه رین!"

هه ستایه سه ره پئ، دهستی کوره جیحلیکه ی گرت و هه ردووکیان پیکه وه ملی رینگه یان گرت به ره و رۆیشتن.

نه دی من نهو شه وه که بۆ یه که مین جار له ئاسیزی بیینم، چون توانیم مه زهنده بکه م نهو کوره جیحلیکه کی بی که په رتیک سووری درێژ به لایه کی کلاوه که ی و گۆرانی بۆ دولبه ره که ی ده چری. توند دهستی گرتم و به خزیایی به شاردا رهت بووین و گه یشتینه ماله که ی بیتراردۆنی. که چوینه ژووره وه، هه ناسه مان له خۆ بری نه با دتیه که دهنگمان بیبهت. نهوسا شتی بۆ ناماده کردم و نام خوارد، جیحگی بۆ داخستم، نووستم و به یانیش کازیه وه ناگا بوومه وه، بی خشیه ده رگاکه م کرده وه و چومه ده رئ. نهو رۆژه یه که شه مه بوو، له کلئیسای قه دیس روفینۆ رتیه سمی سرووتیک گه وه به رتیه ده برا و منیش بۆ سوال چوم بۆ نه وئ.

لای چه په وه، لهو شوپنه ی خه لکی لپوه دههاتنه کلئیساکه وه، له سه ره شپه ره به ردینه به ک دانیشتم، چاوه رئ بووم خه لکه که بیینه ژوورئ.

پیم وابو نه ورۆ رۆحیان جلکی یه که شه مه ی پۆشیوه و به هه شت و دۆزه خ به زه ییناندا تیده په ری، نهوان له بهر نه وه ی ده ترسان، ئومید هه بوو جزدانه کانیان بۆ هه ژاران شلکه ن. کلاوه که مم راگرت، جاروبار پارهبه کی تی ده کوهت و زرنه گی دههات. پیترئیک شیتۆکه دانه و تیه و پرسیری کرد من کیم و له کویبه هاتووم و چما نایا کوره که یه نه دیتوه، گوایه سواره کان له (سیینا) نهویان له شه ردا به دیل گرتوه، نه فره بیان لئ بئ!

به لام هه ره عه ینه نهو کاته ی زارم هه لئینایه وه تا وهلامی بده مه وه، جه نابی بیتراردۆنی باوکی فرانسیسکۆس هات. من ده میتک بوو نهوم دهناسی، به لام هه رگیز سوژیکی بئ نه دابووم، پتی ده گوتم: "دهست و قاچت هه یه، برۆ ئیشیک بکه!"

رۆژئیکان وهلامیم دایه وه: "ناخر من به دوا ی خودادا ده گه ریم!"

به نه ره نه ر گوتی: "دهک نه فره تت لیبئ!"

وای گوت و خزمه تکاره کانی دایانه قاقای پیکه نین.

نهوا ئیستاش له گه ل خاتو (پیکا) ی هاوسه ریدا، به هه نگاهی خاو و به شکۆ هاتبوون بۆ کلئیسای به شداری له رتیه سمی نویتدا بکه ن. خودایه وی چ نازه لئیک درنده بوو؟ پالتۆبه کی وه نه وشه یی توخی داوین رازاوه ی به گولینکه ی ئاوریشمین پۆشیوو، کلاویکی ره شی مه خمه لی له سه ردا و جووتیک پیتلوی رهش و نووک تیژی له پیدایا، به دهستی چه پی گه مه ی بهو خاچه ده کرد که به زنجیرئیک زترین کردبووی به سینگییه وه. نه م پیاهه قه لافه تئیک زۆر به هیز و زلی هه بوو، چه ناگه پته و، غه به غه زل، که پوو زل و که وانه یی له گه ل چاوانتیک سارد و خۆله میتشی وه ک چاری باز.

هه رکه نهوم بیینی، خۆم گرمۆله کرد تا نه مبینئ. چوار هیتستر، به باری که لوپه لی گرانبه هاوه له دوايه وه هاتن: ئاوریشم، مه خمه ل، چه ره فی ئالتوونی و قوماشگه لی نایابی چنراو. پینچ چه کدار پاسه وانیتیی هیتستره کانیان ده کرد له به ره وه ی رینگه یان هه کانه تژی بوون له چه ته. بیتراردۆنی بۆ نه وه به که لوپه له بازارگانییه کانییه وه هاتبوو بۆ کلئیسای تا نهوانیش به شداری لهو مه راسیمه دا بکه ن و قه دیس له وینه که یه وه بیانبینئ و بیانناسیتسه وه و گه ر تووشی رووداوئیک بوون به فریایانه وه بچئ. بیتراردۆنی به ره له هه ره سه ره رتیک راهاتبوو بچئ بۆ کلئیسای و سوژده بۆ قه دیس ببا و سه ودا و مامله یه کی له گه ل بکا، تا قه دیس

که لویه له کانی بپاریزئ و نه میس به رامبهه ره نه وه مؤمدانیکی زیوینی قورس و جوان زه خره فیه کراوی له فلز انساوه بۆ بیتی تا قه دیسه کانی تر به خویان و مؤمدانه شووشه بییه کانیانه وه بکه ونه به خیلی پیبردنی. خاتوو پیکای هاوسه ره فوره نسا بییه که شی له تهنیشته وه ده رویشته و دهستی به نیشانه ی خاچ له سه ر سینگی دانابوو، شالیکای ناوری شیمینی شینی به سه ره وه بوو، به شکوه ده رویشته و چوانیشی بریوه عه رده که. وی جوان و لیو ریژ بوو له شادومانی و له زه ت. له و جوړانه بوو که ههستی هاوسوژی به روخساریانه وه دیار بوو، دهستم بۆ لای راپه ل کرد، به لام نه و نه بیینیم. نازانم نه بیینیم یا خود له و دیوه ی تهنیشته ده ترسا و نه بویرا خیریکم پی بکا؟ هه ر دوکیان پیکه وه چونه کلتسا که وه و دیار نه مان.

دوای سالانیکای زور، به یانییه کیان کاتیک چوو بوینه ده ره وه تا گه شتیک به گونده کانا بکه یین و په یقی نه فین به گوتی خه لکیدا بده یین، فرانسیسکوس باوک و دایکی هاته وه بییر، هه ناسه یه کی هه لکیشا و له بهر خوه وه گوتی:

- "حه یفیک، هه رگیز نه متوانی پیکیان به ینمه وه..."

- "کئ؟ برا فرانسیسکوس تۆ له بهاری کپوه ده دوتی؟"

- "له بهاری دایک و بامه وه برا لیوین، نه و دووانه جه نگیکی نه به دییان له مندا هه لایساندوه، نه و جهنگه به دریزایی ژبانم دریزه ی هه بووه، ده کری ناوی جیاجیا له و جهنگه برنی، جهنگی نیوان خودا و شه یان، جهنگی نیوان روچ و جهسته، جهنگی نیوان خیر و شهر، جهنگی نیوان روونکی و تاریکی، به لام هه میسه نه و جهنگه له نیوان دایک و بامدا بوو. بام له ناخمدا هاوار ده کا: (پاره په یداکه، ده وله مه ندبه، به ئالتوون قه لغانیکای جهنگی بکه ره و به ره خوایداو، تهنی ده وله مه ندی و خوایدایتیبیه ده تکه نه شایسته ی نه وه له دونیادا بژیت. گه ر خیره و مه ند بیت، نه وه بۆ خۆت ده درزییت، گه ر که سیک دگانیکای شکانیت، نه و تۆ هه موو کاکیله ی بیته ره خواره وه، عه ودالی نه وه مه به خه لکی خۆشیان بویت، به لکو هه ول بده لیت بترسن، قه ت داوای به خشین مه که، به لکو دس بوه شینه!)

دهنگی دایکیشم له ناوه وه مرا ده زرنگیتته وه، له سه رخۆ و به ترسه وه ده دوتی تا نه با بام گوتی لیتی بئ: (خیره و مه ند به فرانسیسکوس تا دوعای خیری منت به نسیب بئ، خه لکه هه ژار و زه لیل و سووکایه تیبی پیکاره کانت خۆشبوئ، گه ر خه لکی نازاریان دایت لیبان ببوره!)

به دریزایی ژبانم، دایک و بام له مندا جهنگین و منیش تیکو شوم ناشتیا که مه وه، به لام نه وان ناشت نه بوونه وه، برا لیوین هه ر بویه بازار ده چیژم."

له راستیدا جه نابی بئرناردۆنی و خاتوو پیکا له سینگی فرانسیسکوسدا پیک گه یشتوون و وییان بازار ده دا. به لام نه وه ی فرانسیسکوس ههستی پی ده کرد، به ئاستیکای تردا گوزه ری ده کرد، نه لعانیش نه وان دوو قه لافه تی ته وایک له یه کتر خودا بوون و له و روژی یه کسه مه یه دا له پال یه که وه ده رویشته و به شادرییان له مه راسیمی سر و ته که دا ده کرد.

چوانم لیک نا و دهنگی ناسکی نه و منالانه م ژنه فت که له کلتسا که وه گۆزانییان ده چری و نۆرگه که ش تۆنی موسیقای له سه کۆکه وه هه لده گۆزی و له فه زادا شه پۆلی پئنده دا. من پیتم ابوو نه وه دهنگی خودایه،

نه وه دهنگی حیرس و قودره تی خه لکه، به چوانیکای لیکنراوه وه گویم رادیرابوو، له زه تم ده برد و ههستم ده کرد به سواری نه و شپره مه رمه رینه ی ژیرمه وه چوومه ته به هه شته وه.

چما ده بی به ههشت جگه له تهر تیله ی خۆش، بخوور، تووره که یه ک نان و زهیتوون و شه راب چی دیکه بیت؟ له بهر نه وه ی، خودایه تویه، نه وه ی لاهو تیبیه خۆینه واره کان باسی ده که له بهاری بال و تارمایی و روچی بئ جهسته وه، من تیبی ناگم. گه ر یه ک نهخت ورده نان بکه ویتته سه ر عه رد، نه و دادیمه وه، هه لی ده گرمه وه و ماچی ده که م، له بهر نه وه ی دلنیا م که نه و له ته نانه پارچه یه که له به ههشت، نه مه ش به ته نی سوالکه ریک تیبی ده گا، ده ی ئاخ منیش له گه ل سوالکه راندا ده ناخقم.

هه روا کاتیک به شپره مه رمه رینه که وه چوومه به هه شته وه، سببه ریکم لی هات، چوانم کردنه وه، بیینیم فرانسیسکوس له به رامبه رمدا راوه ستا وه. سرووتی کلتسا که ته و او بیوو، منیش له و ماوه یه دا بریکای باش نوستیوم، هیتسه رکان به بهاره گرانبه ها کانیانه وه له و ناوه نه مابوون و له و ده لاقه کراوه یه ی به رامبه ر کلتسا که وه رویشتیوون.

فرانسیسکوس له به رده مدا راوه ستا، به شپوه یه کی ترسناک رهنگی په ریوو، لیوه له ره ی پی که و تبوو، چوانی تری بوون له بینین و دهنگیشی نووسابوو.

- "وه ره، ده مه وئ قسانت له گه لدا بکه م."

چوهه پئشه وه، خۆی به گۆچانیکای ده سک له عاچ دروستکراوه وه گرتیوو، له بهر نه وه ی نه ژنۆکانی سست ده بوون، جاروبار پالی به دیواره که وه ده دایه وه. ناوری بۆ دامه وه. گوتی:

- "من نه خۆشم، بگره تا ده چینه ماله وه و له وئ راده کشیم، له وئ له لام بیینه وه، شتیک هه یه ده مه وئ له بهاره یه وه پرسیا رت لی بکه م!"

ولاخداره کان له گۆره پانه که میخ زنجیریان داده کوتی و گوریسه کانیان پئوه گرتدا، نه وان جلکی ره نگا وره نگیان پۆشیبوو کلادی سووری شپوه قوچه کی زهنگۆله داریان له سه ردابوو. نه و روکه یه کسه مه بوو، کۆبوونه وه تا هونه ری خۆیان بنوینن و بکه ونه جادوو بازیی. پیروژنان و پیره میتردان به چیچکانه وه له سه ر عه رده که دانیشتیوون و زه میلیه کانیان نابوه کۆشیا ن و مریشک، هیلکه، په نییر، گژوگیا بۆ نه خۆشی، هه توان بۆ برین و چاوه زاریان ده فرۆشت، پیاویکی ریش ماشو برنجی ده یگوت که به و جرحه سپیبه ی له قه فه سینکا پیتی بوو ده توانی فال بگریته وه.

پیاوه که گوتی: "جه نابی فرانسیسکوس، راوهسته با فالیکت بۆ بگره مه وه، بیستومه نه م جرحانه له به هه شته وه هاتوون، ئاخ له ویش جرح هه ن، هه رله بهر نه وه شسه سپین و نه یی زۆریان له لابه!"

به لام فرانسیسکوس خۆی گرتیوو به یه کتیک له عاموده کانه وه و به زه حمه ت ده یوانی هه ناسه یه دا، من چوومه ژیربالی تا گه یشتینه ماله گه وره که ی جه نابی بئرناردۆنی.

خودایه، نه ری چۆن نه و خه لکه ده وله مه نده ی نه م هه موو شته یان هه یه ده توانن برن و نه م هه موو شته له دوای خۆیا نه وه جی بیلن! چ پپیلیکانه یه کی مه رمه رین، چ ژووری میچ ئالتوونی، چ چه رچه فگه لی ناوریشمی! چه رچه فکه نام راخستن، فرانسیسکوس له سه ر ته خته نه نوینه که ی راکشا و به کسه ر له

ماندوو بییدا چاوی چووه خهو.

بهسه ریدا دانه و میوه و نهو سیتیه و برووسکانهم ده بینی که بهسه روخساره رهنگیسه ریوه که پیدا تیده بهرین، پیده چوو هه موو رووناکبیه کی بههیز چاوانی برژتینته وه، پیم و ابوو شتیکی نه بیزاو و خه تهرناک بهسه سهریبه وه بوو. دواچار هاوارتیکی کرد، چاوانی کردنه وه و زندهه چووانه لهسه سهر سیسه مه که دانیشتم. خیرا سهرینیکی ریشالدارم نایه ژیر پشتی، تا پالی پیوه بداته وه و لیتی پیرسم چی رووی داوه، بهلام وی دهستی رایله کرد و ریگه کی قسه کردنی نه دام.

له بهرخووه گوتی: "بیدهنگ!"

وای گوت و سهری به نیتو سهرینه ریشالداره که دا روچوو، له بهرته وهی له رزیکی توندی لی هاتیبوو. چاوانی کوژابوونه وه، له ناخیسان دنوژی و به ترسه وه لهو شتگه له یان دنوژی که له ناوه وه پیرا خویمان هشارد ابو، چه ناگی دهله رزی.

من یه کسه ر تیگه ییشتم.

هاوارم کرد: "تو خودات بینیه! تو نهوت بینیه!"

قوئی گرتم.

به ترسه وه گوتی: "چونت زانی؟ کی نه وهی پین گوتیت؟"

- "هیچ کس، خویم بینیم چون هه لده له رزیت و یه کسه ر تیگه ییشتم. تنه کی کسینک ناوا هه لده له رزی که یان شیریکی له بهر ده می خویدا بینیی یان خودا!"

سهری لهسه سهرینه که بهرزکرده وه.

له بهر خویه وه گوتی: "نا، نهوم نه بینیه، به لکو تنه نا دهنگیم ژنه فتوهه."

وای گوت و به ترسه وه له ملالو لای خوئی روانی.

پیتیگوتم: "دانیشه، دستت بهسه رما هه لمه هینه، دستم لیوه مه ده!"

- "دهستت لیوه نادم، ده ترسم دستت لیوه بدهم، گهر نه لعان دهستت لیوه بدهم، نهوا دهستت ده بیته قهره پروت!"

سهری راوه شانند و زرده خه نه یه کی هاتخ، هه مدیس بیلبله یی چاوانی دهرکه و تنه وه.

گوتی: "شتیک هه یه ده مه وی له باره یه وه پرسیارت لی بکه م، نه ری دایکم له ریوره سمی سرووته که گه راوه ته وه؟"

- "هیشتا نا، ده بی نه گه ل هاو ریکانیدا سهری قسه ی دامه زانده بی!"

- "گه لیک باشتر، دهرگا که داخه."

بیدهنگ بوو، دوا ی تاویک هه مدیس گوتی:

"شتیک هه یه ویستم له باره یه وه پرسیارت لی بکه م."

- "گهرم له خزمه تندام، پپرسه!"

- "تو گوتت هه موو ژبانت به دوا ی خودادا گه راویت. بلتی چون به دوا ییدا گه راویت؟ نایا هاوارت کردوه و گریاویت؟ نایا گوزانیت گوتوه یا خود به ریژوو بوویت؟ هه ر بونیامیک ریگه یه کی خوئی هه یه که به ره و لای خودای دهبا، ریگه که یی تو کامه بووه؟ نه مه نه وه بوو که ویستم له باره یه وه پرسیارت لی بکه م."

سهرم خه ییلاوی داگرت، دهبا وه لامیم دابا یه وه یان نا؟ به باشی ده مزانی ریگه که یی من کامه یه و گه لیک جاران بیرم لی کرد بووه، به لام شهرم ده کرد بیه یینه سهر زوبان. نهو زه مانه شهرم له خه لکی ده کرد، که چی شهرم له خودا نه ده کرد.

فرانسیسکوس به گله بیبه وه گوتی: "بوچی وه لام ناده بته وه؟ نه ز به ساته وه ختیکی تنه گزه دا تیده پهرم، پیوستم به یارمه تی تو هه یه، یارمه تیم ده."

به زه ییم پییدا هاته وه، که و تمه ژیر زه بری سوژه وه و بریارم دا هه موو شتیکی بو باس که م.

- "جه نابی فرانسیسکوس، ریگه که یی من، نابی دواچار ریگه که یی منت پین سهر یین، ریگه که یی من بو گهران به دوا ی خودادا ته مه لانه یه. گهر ته مه ل و به تاله نه بام، نهوا وه کی هه موو نهو خه لکه ماقو له یی تر ده زیام، خویم فییری پیشه یه که ده کرد، وهر شه یه که ده کرده وه، ده بو مه دار تاش، جو لا، وه ستای خانویه ره، شهو و ریژ کارم ده کرد، ژنم ده هینا، کاتم نه ده بوو به دوا ی خودادا بگه ریتم، نییدی شتیکی لهو جو ره چ مانا یه کی نه ده بوو! هه موو بیر و خه ییلا تم لای نه وه ده بوو چوناو چوئی نان په یدا که م و منداله کانم تیتر که م و نه مر بهسه ر ژنه که مدا که م، به لام ریجم، نیگه رانیی مه ز نیی ریجم خستمیه سهر خه یالی نه وه یی چون بونیام خاوه ن کات و خواست و دلیتی پاقر ده بی که بیر له خودا بکاته وه!"

به به خشنده یی خودا من وه ک ته مه لیک له دایک بووم، چ ناره زوویه کم نه بوو بو نیس کردن، چ ناره زوویه کم نه بوو ژن بینم و منال بخه مه وه بو دنیا و گرفت بو خویم که لکه که م. زستانان له بهر هه تاودا و هاوینان له ژیر سیتیه ردا داده نیشتم و شه وانه ییش له بانیه یی ماله که مدا لیتی دریت ده بووم و له مانگ و نه ستیران را ده مام. کاتیک بونیام له مانگ و نه ستیران دنوژی، پیته وایه چوناو چوئی ده توانی به دوا ی خودادا نه گه ری؟ نه مه ده توانی زور بنوم. بیرم ده کرده وه: کی هه موو نه مانه یی خو لقا ندووه و بوچی خو لقا ندوونی؟ کی منی دروست کردوه و بوچی دروستی کردووم؟ خودا له کو پیه تا بیدو زمه وه و پرسیاری لی بکه م؟ ده بینیت، ته قوا گهره کی به ته مه لیه، کاتی گهره که، کریکاریک که خه ریکی په یدا کردنی نانی ریژانه یه و نیواران ماندوو و مردوو ده گه ریته وه ماله وه و خوئی فریته داته سهر سفره و په له پهل ده که ویتته خواردن و له گه ل ژنه که ییدا ده میان له به ک گیر ده بی و به بی چ هو و به هانه به ک ده که ویتته بیرا کردنی مناله کانی، ناخر نهو بو یه واده کا له بهر نه وه یی ماندوو و شه که ت و شه پریته، نهو جا دهسته کانی به یه کدا ده مالی و ده چیت ده نوی...

چاوتروو کانیک و وه ناگادیتته وه، ده بینیت ژنه که یی له پالیبا یه تی، نامیزی پی داده کا، هه مدیس دهسته کان له یه کتری ده نالینه وه و نوقمی خهو دهنه وه... نییدی ده بی نهو که سه چوناو چو نیی کاتی هه بی بو خودا؟

به لام نهو که سه یی چ نیسی نییه، چ منالی نییه، چ ژنی نییه، ده توانی بیر له خودا بکاته وه، یه که م جار به حه زی شت فیروونه وه، پاشان به ترسه وه. جه نابی فرانسیسکوس سهرت رامه وه شینه، تو پرسیارت لی

کردم و دهی منیش وهلام دایته وه، بمبوره!"

- "زیاتر بدوی برا لیون، کوتایی به قسه کانت مه هیته. که واته شه ی تانیش خزمه تی خودا ده کا؟ که واته ته مه لیش خزمه تی خودا ده کا؟ برا لیون تو نازایه تیم پی ده به خشیت، زیاتر بدوی!"

- "جه نابی فرانسیسکۆس چیت پی بلتیم؟ ئیدی ئه وانى تر خۆت ده یزانیته. دایک و بابم له دوای خۆبانه وه بریک سهروه تیان بۆ به جی هیشتم، ئه وه له گه له خۆمدا برد و کۆله پشتته کهم هه لگرت و رینگه کانم له کۆله وه دا، له ده رگایه که وه بۆ ده رگایه کی تر، له ده یریکه وه بۆ ده یریکى تر، له گوندىک وه بۆ گوندىکى تر تا به دوای خودادا بگه ریم. ئه وه له کوییه؟ کى بینویه تی؟ له کوی ده توانم بیدۆزمه وه؟ وه ک ئه وه ی نازه لیکى درنده بی و ئه زیش بۆ راوکردنى چووبم. هه ندیک خه لک پیم پیده که نین و ئه وانى تریش به ردیان تی ده گرتم، به ئه رزباندا ده دام و به ر قامچییان ده دام، به لام من هه لده سامه وه و پام ده کرد، هه مدیس رینگه کانم له کۆله وه ده دایه وه و به ره و راوی خودا ده چوومه وه.

هه ستم به هه ناسه برکیتی فرانسیسکۆس له سه ر به یه نم ده کرد، گوتی: "دۆزیه وه؟ خودات دۆزیه وه؟"

- "جه نابی فرانسیسکۆس له کوی بیدۆزیا به ته وه؟ له هه موو جوړه خه لکانیکم پرسى، له زانا، له قه دیس، له گه مژه، له قه شه، له گۆرانسیبژ، له پیره مه ترده گه لی ته مه ن سه د سه له، هه ر به که یان ئامۆژگاریه کی ده کردم، هه ر به که یان رینگه یه کی پیشان ده دام و ده یگوت: (ئهم رینگه یه یان بگره به ر خودا ده دۆزیه وه!) به لام ئه وانى تر رینگه یه کی تریان پیشان ده دام، ده یا کامیانم هه لپژاردا - بۆ یگومان ئه وه رینگه یه کی ده یرمه وه لای خودا - پیاویکی دانا، خه لکی بۆ لوگنا پیی گوتم: (خودا واته ژنه یان و منال خسته وه، بۆ ژن بیته!) به کیکى تر، شیتیک، قه دیسیکی خه لکی گویبۆ گوتی: (گه ر ده ته وئ خودا بدۆزیه وه ئه وه به دوایدا مه گه ر، گه ر ده ته وئ خودا ببینیت، ئه وه چاوانت بنوقیته! گه ر ده ته وئ خودا ببیه یته، ئه وه گویت بناخه. من خۆم واده کهم!) وای گوت و ئه وس چاوانى نووقاند و گویتی ناخنى، ده ستى به نیشانه ی خاچ دانا و پاشان دایه قولپی گریان. ژنیکیش که وه کی زاھید له دارستاندا ده ژیا، روو توقووت به په له له سه ر دارسه وه بریک هاته خواره وه و هاواری کرد: (ئه فین! ئه فین!) وای ده گوت و سنگی خوئی ده کوتا، ئه و ژنه جگه له وه نه یده توانی چ وه لامیکى ترم بداته وه. رۆژتیکیان له ئه شکه وتیکدا پیاویکی قه دیسم بینى، ئه و پیاوه ئه وه نده گریا بوو چاوانى کویر بیون، به هوئی خوئه شتن و زوه دیشه وه جه سته ی توپخی هه لده دا. وى راستترین و خه ته رترین وه لامى دامه وه. کاتیک بیر له و پیاوه ده که مه وه مووی نازای به یه نم راست ده بیته وه.

فرانسیسکۆس به هه لله رزینه وه ده ستی گرتم و گوتی: "ئه و پیاوه چی گوت؟ ده مه وئ گویم لی بى بزنام چی گوت!"

- "دانه ویه وه، سوژده م بۆ برد و لیبیم پرسى: (ئهی زاھیدی پیرۆز، من رینگه کانم له پیه وه داوه تا به دوای خودادا بگه ریم، ئه و رینگه یه م پیشان ده که ده چیته وه لای خودا!) ئه و به دهم وه لامدانه وه مه وه گۆچانه که ی کیشا به عه رده که دا و گوتی: (چ رینگه یه ک نییه! چ رینگه یه ک نییه!) به ترسه وه گوتم: (ئهی چی هه یه؟) گوتی: (به ک هه لدر هه یه، باز به!) به حیرسه وه پرسیم: (به ک هه لدر؟ ئه مه رینگه که یه؟) گوتی:

(به لى، هه موو رینگه کان ده چنه وه سه ر عه رد، به لام بازدان ده تگه یه نیته لای خودا!) گوتم: (ئاخر ناتوانم!) گوتی: (که واته بۆ ژن بیته و بۆ خۆت ئارام به ره وه!) وای گوت و بازۆله زه رد و لاوازه که ی رایه له کرد و ئامازه ی بۆ کردم دوورکه ومه وه. هه نوو که شه له مه وه دایه کی دووره وه ده نگى گریانى ئه و پیره مه ترده ده بیسم!"

فرانسیسکۆس به ترسه وه له به رخۆیه وه گوتی: "هه موو ده گریان؟ هه موو؟ ئه وانى خودایان دۆزیه وه و ئه وانه شى که نه یاندۆزیه وه؟"

- "به لى... هه موو!"

- "بۆچی برا لیون؟"

- "نازانم... هه موو!" هه ردوو کمان بیده نگ بووین. فرانسیسکۆس سه ری رۆبرده نیو سه رینه که یه وه و به ترس و نیگه رانییه وه هه ناسه ی ده دا. بۆ ئه وه دلته وایی بده مه وه گوتم:

- "باوکه فرانسیسکۆس گوئی رادیره، وایزانم هه ندیک جار پرشنگیکى خودام بینیه. جار تیکیان - به لام شه رام زۆر خواردۆزه - بۆ چاوترووکانیک ئه وم له پشتته وه بینى، ده رگای ئه و مه یخانه یه ی کرده وه که من له وئ له گه ل هاوړیکانما به زم و شایی لۆغانمان بوو، ده رگاکه ی کرده وه و ئیدی لییدا رۆی. رۆژتیکى تر، به ناو دارستانیکدا ده ریشتم، باران به لیزمه دایکرد و هه وره برووسکه یه ک ده ستى پی کرد نه بیته وه، له وساته دا چمکی پالتۆکه یه م بینى، به لام هه وره برووسکه که نه ما و پالتۆکه شه دیارنه ما. رهنکه هه وره برووسکه که پالتۆکه ی ئه و بوو، هه ر له م باره یه وه، جار تیکى تر، زستانى رابوردوو، له سه ر شاخیکى به رز جینگه پیکانى ئه وم له سه ر به فر بینى. شوانیک له ویه تیه پری و پیم گوت: "بۆره، ئه وه جینگه پیی خودایه!" که چی شوانه که پیکه نى و گوتی: "سه هوویت فه قیر، ئه وه جینگه پیی گورگه، گورگیک که بیره دا تیه پیره یه!" من ئیدی هیچم نه گوت، ئاخر چیم به و شوانه گوتبا؟ ئه ویک که میشکی به خاوی کارده کا و پریتی له مه ر و گورگ، ئه و چوزانى و چۆن تیبگا له وه ی چی له و سه ره وه هه یه؟ باوکه فرانسیسکۆس، بمبوره... دوازه سه له به دوای خودادا ده گه ریم، ته نى ئه و چه ند جار به بینومه و ئیدی که ره تی تر نه مبینیه!"

فرانسیسکۆس سه ری دانه واند و له فیکره وه چوو.

دوای ساتیک له به رخۆیه گوتی: "کى چوزانى، خه فته مه خو برا لیون، کى چوزانى، رهنکه گه ران به دوای خودادا، ئه وه خودی خودا بى!"

کاتیک گویم له و قسه یه بوو له رز دایگرتم، ئه ویش خوئی له رز دایگرت و روخساری له نیو ده سته کانیدا هه شاردا، ناومیدانه به ناله وه گوتی: "چ رۆحیکى شه رانگیز ئه م قسانه ی له مندا کرد؟ به ک تاقه وشه له زاری منه وه ده رنه چووه، من ته نها هه لده له رزیم. گه ران به دوای خودادا، خودی خودایه؟ نه فه رمان لیی!" هه ردوو کمان بیده نگ بووین. چاوانى فرانسیسکۆس هه مدیس به ناخیدا رۆچوونه وه، ئه ز ته نى سپینه که یه ده بینى، گۆنای سوور هه لگه راو و دگانه کانی چۆقه یان پی که وتبوو، به به تانبیه کی ئه ستووری خوړی دامپۆشى، به لام ئه و به تانبیه که ی له خوئی کرده وه.

گوتی: "دهمهوی سهرمام بئ، لیم گهری! سهیرم مه که! سهیری دوورکه!"

ههستام برۆم، بهلام ئەو روخساری گرز کرد.

گوتی: "دانیشه، دهچیت بۆ کوئی؟ دهتهوی ئاوها بهتهنها له لهزهی خهتهدا بهجیم بهیلتیت؟ تو قسانت کرد و بهتال بوویهوه، منیش دهمهوی قسان بکهه و بهتال بيمهوه. خهپالت له کوئییه؟ برسیته؟ ده برۆ بخۆ! دهرگای ژیر زهمینهکه بکهوه و برۆ بخۆ و شهرباب بخۆرهوه و نازایهتی بهره بهر خۆت تا گویم لئ بگریه. قسانی خهتهدم ههه دهمهوی بیانلیم."

بهبیزاریهوه وهلامیم دایهوه: "پتویستم بهوه نبیه نه بخۆم و نه بخۆمهوه، بۆ تو وادهزانیته من بهتهنها ههر ورگم؟ تو دهیی بزانیته من لهدایک بووم بۆ ئهوهی بیههه و گوئی پادیرم. ده بدوی، ههرچیت ههه بیلیتیت من ههسهلهی ژنهفتنیم ههیه!"

- "پهرداخیک ئاوم بهدوی، تینومه."

ئاوهکهی خوارهوه و پاشان پستی بهسهینهکهوه دایهوه، لیبهکانی نیوه کراوه و گوئی پادیرا. ههه مو شتییک بیدهنگ و ئارام، مالهکه چۆل، له باخچهکه کهله شیرییک قوقاندی. - "پیم وایه برا لیژن تهنها ئیمه ههر دوو کمان لهم دونیایه دا ماوین. گویت له چ شتییکه له مالهکه دا؟ له دهرهوه؟ دونیا هه پروون بووه، ته ئی ئیمه ههردوو کمانین ماوین."

بیدهنگ بو، پاش تاویک گوئی:

- "به شانازی خودا" وای گوت و خاچی کیشا و لیبی روانیم. ههستم کرد روانینهکهی به قوولایی رۆحمدا رۆده چی.

ههمدیس بیدهنگ بۆوه، دهستی رایه ل کرد و هینای بهسهر ئه ژنومدا.

گوتی: "دۆعام بۆ بکه برا لیژن، تو رۆح لاوتنه ری منیت، دهمهوی ئیعتیراف بۆ بکهه."

ئهو پیتی وابوو من دوودلم.

بهدهنگیکی فهرماندهرانه گوئی: "دهستت بنی سهه سهه، برا لیژن دهست بنی سهه سهه و بلتی: به ناوی خودا، ئیعتیراف که ئهه فرانسیسکۆسی گوناهاهار، کوپی بیرناردۆنی، دلت تژییه له گوناها، بهتالی کهوه و بههوتوه!"

بهلام من بیدهنگ بووم.

ئهو جا بهتورهی بی گوئی: "ئهو هی گوتم بیلیرهوه!"

دهستم نایه سهه سهه، سهه دهتگوت پشکۆیهکی سووتینهه و ههلا یساوه.

له بهرخۆه گوتم: "به ناوی خودا، ئیعتیراف که ئهه فرانسیسکۆسی گوناهاهار، کوپی بیرناردۆنی، دلت تژییه له گوناها، بهتالی کهوه و بههوتیرهوه!"

ئیعتیرافه کهی فرانسیسکۆس دهستی پین کرد، سههه تا هتور و ئارام، بهلام ورده ورده ترس دای دهگرت و ههلهه چوو.

- "ژیانی من تا ئیستا ههه خواردن و شهرباب و بلویر ژهنین بووه، جلکی ئاوریشمین پۆشین و پهه ری سهوور بهکلاودا کردن بووه. بهدیرژیایی رۆژ سهه ودا و ماملهه ی کرین و فرۆشتن بووه، گهزه کهم دهگرت بهدهستهوه و سههه گهرمی فریودانی خه لکی بووم، زتیم کۆده کۆده وه و بههه روو دهست تهخشان و پهخشانم دهکرد، ههه بۆیه خه لکی ناویان نابووم سههه. شهوانه ییش شهرباب و گۆزانی. ژبانم ئاوها یی بوو.

بهلام دویتنی دوی نیوه شهه، کاتی پیکه وه چوینه ماله وه و تو خهه بر دیتییه وه و نوستیت، وهک بلتی روو پۆشیکم به سههردا بدری و بتاسیم، ههستم کرد ماله که ههه وای تیدا نه ماوه و خهه ریک بوو دهه خنکام. بهئه سهپایی له پتیلیکانه کان چومه خواره وه و پاشان به پیدزکی رۆیشتمه باخچه که، ئهه و جا بی خشپه ده رگای هه وه شهه م کرده وه و بههه له چومه سهه جادده. مانگ پرشنگی ددها و خهه ریک بوو ئاوا دهه وو، هه موو شتییک ئارام بوو، چراکان کۆژابوونه وه و شار له باوه شی خودادا نوستبوو.

باسکم کرده وه و هه ناسه یه کی قولم هه لمت، ههستم کرد نه ختییک هه واومه ته وه، ئهه و جا به ره و ژووور کهه و ته ری. رۆیشتم و ههه رۆیشتم، به لای کلئسای قه دیس رو فینۆدا تیهه ریم، هیشتا ههه ههستم ده کرد ماندووم، له سهه ره ئهه شیره سهه ره ییه دانیشتیم که پاسه وانیی دهره وه ی کلئساکه ده کا، ریک لهه شوینه دا که ئه مرۆ تو دانیشتبوویت و سوالت ده کرد، بهئه سهپایی بهه له پی دهستم کهه و ته نهه وازش کردنی شیره که، که گه یشتمه لای دهه ی، سهه رنجم دا شتیکی له بو نیام چو له دهه میدایه و خهه ریکه قوتی ددها، ئیدی من ترسام. بهخۆم گوت ئهه دی ئهه شیره چییه؟ بۆیه لیته دانراوه تا پاسه وان ی دهرگای کلئساکه بکا؟ ئهه شیره کییه؟ خودایه؟ شهه یانه؟ ئهه مرۆت دهه وا و قوتی ددها. چونا و چۆنی لهه کیان جیاوه کهه؟ کتی ئهه وهه پی ده لتی؟ خودا یا خود شهه یتان؟ له ناکاویکرا ههستم کرد هه لدیتریک لای راستمه وه یه و هه لدیتریک لای چهه مه وه و خویشم له ناوه راستا، له نیوان ئهه دوو بی سهه ره به رییه دا، له سهه هینه دی یهک بست عه رد راوه ستاوم. سهه رم گیزی خوارد و دونیا به دهه ورمدا ده سوورایه وه، ژبانم به بهر چاومدا ده سوورایه وه، قیژاندم: ئهه ری که سیک نییه گوئی لیمبی؟ چما من بهه راده یه له دونیادا ته نهام؟ ئهه خودا له کوئییه؟ گوئی لیم نییه، دهستی نییه رایه لی کا و بییتته سهه سهه رم؟"

کاتییک فرانسیسکۆس قسانی ده کرد، باسکی کرده وه، ورینه ی ده کرد و بهزه حمهت دهه یوانی هه ناسه بدا. جاوانی هه لبری و له په نه ره که وه له ئاسمانی نۆزی، دهه ویست دهستی بگرم تا ئارامی بکه مه وه، بهلام بهتوره یی دهستی کیشایه وه و نالاندی: "لیم گهری، لیم گهری نامه وی ئارام بيمه وه."

له سهه لئواری سهه سهه که ی تلی ددها، دهنگی نووسا و نازاری دهه چه شهت.

- "هاوارم کرد، هاوارم ههه بۆ خودا و ههه بۆ شهه یانیش کرد، ههه ر کامیتیک لهه دووانه بهه اتنایه به دهنگمه وه، ئهه من ههستم ده کرد به ته نی نیم. نازانم بۆچی ئاوها له ناکا و ئهه ترسهه له ته نه های تیدا و رووژا و ترسیکی ئاوها بالی به سههردا کیشام؟ له وساته دا ئاماده بووم رۆحم بههه خودا یا خود شهه یتان، گرنگ نییه کامیان، ته نی بۆ ئه وه ی بچووما یه ته هاو رتییه تیهه که وه و ئیدی نه دهه ویست ته نها بهه. ئاوها ناو میدان له ئاسمانم ده نۆزی و چاوه ری بووم، دهنگیکم ژنه فت..."

له قسه کردن وهستا، بهزه حمهت دهه یوانی هه ناسه بدا.

همدیس تیهه لچۆوه له قسه و ئاره قهش زهنگۆل زهنگۆل بهروخساریدا دههاته خوارهوه.

پیم گوت: "دهنگ؟ فرانسیسکۆس دهنگی چی؟ چی دهگوت؟"

- "نهمده توانی وشه کانی له یه کتر جیاوه کهم. نا ئهوه دهنگ نه بوو، به لکو نه ره ی ناژهلێکی درنده بوو، نه ره ی شپێرێک بوو. بلێی نه ره ی ئه و شپێره مه رمه ریه نه بوو ی که له سه ری دانیشتیبووم، ئه و شپێره ی بونیام قووت ددها؟"

پاچله کیم و له سه ره ی پاره ستام، خه ریک بوو کارتیوه ی ددها، دهنگه که هیشتا له ناوه وه مه را تلی ددها، وهک برووسکه تژی بوو به دهنگ و له دلمه وه دهجوو بۆ ریخۆله کان، له ملای ناخمه وه دهجوو بۆ ئه و لای، زهنگه کان واده ی نوێژی به یانیان راگه یاند، منیش بۆ قه لاکه به ره و ژوو بوومه وه، رام کرد و هه ر رام کرد، کوتوپر ههستم کرد هه موو نازای له شم نیشتۆته سه ر ئاره قه، یه کێک له دواوه بانگی کردم:

(بۆ کوێ پاده کهیت فرانسیسکۆس؟ فرانسیسکۆس بۆ کوێ پاده کهیت؟ تۆ رزگارت نابیت!)

ئاوړم دایه وه، که سم نه بینی. ئه وسا که وتمه وه راکردن، دوا ی چرکه یهک هه مدیس دهنگه که بیسترایه وه: (فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس، تۆ بۆچی له دایک بوویت؟ بۆ ئه وه ی ئاههنگ بگێریت و گۆرانی بلتییت و کچان فریو بدهیت؟)

ئیستر ئاوړم نه دایه وه، ترسام و بۆ ئه وه ی له و دهنگه رزگارم بی، هه مدیس که وتمه وه راکردن، به لام به ردیک له به رامه رمدا که وته بانگ کردم: (فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس، تۆ بۆچی له دایک بوویت؟ بۆ ئه وه ی ئاههنگ بگێریت و گۆرانی بلتییت و کچان فریو بدهیت؟)

مووی سه رم راست بۆوه، رام کرد، به لام دهنگه کهش له گه ل مندا رای ده کرد. ئه وسا به ئاشکرا ههستم کرد دهنگه که له ده ره وه ی منه وه نایهت، چه ندیک رام کردبوو لێی، به لام نه متوانیبوو لێی رزگار بيم، ناخر ئه و له ناو مندا بوو. که سه یتک له ناوه مه را هاواری ده کرد، نهک من، نهک من، نهک کورپه که ی بێرناردۆن، نهک ئه و جحیله شیرازه پچراوه، نا، به لکو یه کێکی تر بوو، له ناو مندا، باشتر له من. ئه و که سه کێ بوو؟ من نه بووم، ناخر چۆناو چۆنی ئه وه م زانییا؟ ئه و یه کێکی تر بوو.

به هه ناسه برکێتیه که یشتمه قه لاکه، هه ر عه ینه ن له و کاته دا خۆر له ودیو چیا که وه هه له هات و گه رم داها تم، دونیا پرشنگی ددها، ههروه ها ئه ویش گه رمی بۆوه، که سه یتک له ناوه وه مه را هه مدیس که وته وه قسان، به لام ئه م جار هه یان زۆر هیتور، زیاتر له وه دهجوو بچرپینتی، وهک بلتی یه کێک به وه ی نه یه یه که م بۆ ئاشکراکا، سه رم داگرت و گویم رادیرا، سویند ده خۆم برا لیۆن چۆنی ده گێمه وه هه روا بوو. گویم لێ بوو گوتی: (فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس، رۆحی تۆ کۆتره، ئه و بازه ی دواشی که وتوه بیگرێ شه یتانه، وه ره باوه شم!) ئه مه ئه و وشانه بوو که خۆم پێشتر کردبوومه گۆرانی و به عود ئاوازم بۆ دانا بوو، شه وانه له به ر په نجه ره کاندرا پاده وه ستام و ده مچری... به لام ئه لعان برا لیۆن بۆ یه که مین جار تیده گه م بۆچی ئه و وشانه م به شیه ر هۆنیه ته وه و مانای نه یینی ئه و وشانه چییه...

بیدهنگ بوو، زه رده خه نه یه کی هاتن، سه ری دانه واند و هه مدیس له به ر خۆوه، به ورووژاوییه وه گوتی: "فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس، رۆحی تۆ کۆتره، ئه و بازه ی دواشی که وتوه بیگرێ شه یتانه، وه ره

باوه شم...!" ئه و جا بیدهنگ بوو.

ئارامتر بیۆوه. ههستم کرد ئه لعان ده توانم دهستی تیه و بدهم به بی ئه وه ی بسووتیم، دانه ویه وه، دهستیم گرت و ماچم کرد.

گوتم: "برا فرانسیسکۆس، هه موو بونیامیک، ته نانه ت ئه وانه شی ئیمانان نبیه، له قوولایی دلێاندا خودایه کی له گۆشته وه پینچراویان هه لگر توه، ئه وه خودا بووه که گۆشته که ی لاداوه و که وتۆته قسان!"

فرانسیسکۆس پیلوه کانی لیک نا، به درتژیای شه و نه نوستبوو، بۆیه ئیستا کفت و خه و آلوو بوو. به ئه سپایی پیم گوت: "فرانسیسکۆس بنوو، خه ویش فریشته یه کی تری خودایه، متمانه ی پیم بکه." به لام وی راپه ری و چاوانی زهق کردنه وه. به ده نگێکی نیوه نووسا و گوتی: "ئیسستا من چ بکه م؟ ئامۆژگاریه که م بکه!"

به زه ییم پیده اها ته وه، به هه مان شیه منیش سالانیک بوو دونیام ته ی ده کرد و سوالی ئامۆژگاریم ده کرد. وه لامیم دایه وه: "سه رت له سه ر سینگت دانێ و گوێ رادیره بۆ ئه و که سه ی که له ناختا یه، به دلنیا بییه وه هه مدیس جارێکی تر ده ناخف، تۆیش هه رچی گوت به قسه ی بکه!"

گویم لێ بوو ده رگای حه وشه به ئه سپایی کرایه وه و یه کێک له سه ر نوکی پیم به باغچه که دا تیه ره ی. خاتوو پیکا بوو له نوێژ گه راپۆوه. ته نها بوو، هه ناسه یه کی ئیسراحه تم هه لکیشا، هه لبه ت ئه لعان جه نابی بێرناردۆن به سواری ئه سپه که یه وه له رتی فلۆرینس بوو.

گوتم: "فرانسیسکۆس، دایکت هاته وه، ئیستا بنوو، منیش ده رۆم."

دهستی گرتم و گوتی: "مه رۆ! باوکم سه فه ری کردوه، ده توانیت لیره بنویت، به ته نها جیم مه هیله! تکات لێ ده که م!"

وا ی گوت و دهستی گرتم.

هه مدیس گوتی: "به ته نها له خه ته ردا جیم مه هیله!"

- "فرانسیسکۆس، تۆ ئیستر ته نها نیت، تۆ باش ده زانیت، که هاو رپیه کی به هیترت له ناختا هه لگر توه، گوێی بۆ رادیره، بۆچی ده ترسیت؟"

- "برا لیۆن، به لام ریک هه ر له به ر ئه وه یه ده ترسم، له مه تینا گه یه ت؟ مه رۆ!"

دهستم خسته سه ر نیسوجه وانی، نیسوجه وانی خه ریک بوو ده سووتا. دایکی هاته ژووری و زه رده خه نه یه کی هاتن.

- "کورپی خۆم، به سلاری مه ره می پاکیزه ی یارمه تیده ری تۆوه هاتوومه وه!"

وا ی گوت و چلیک رپه حانه ی نایه دهستی فرانسیسکۆسه وه.

***

دوو

چەند شەو و چەند رۆژ نەخۆشییەکی فرانسسیسکۆس بەردەوام بوو؟ ناتوانم هەمووی بژمێرم، ناخر من توانای پێوانەکردنی زەمەنم نییە. تەنھا بیرم دێ مانگ چکۆلە تر بۆوه، گەورە بۆوه و هەمدیس چکۆلە بۆوه، بەلام فرانسسیسکۆس هیشتا هەر چاک نەبۆوه، پێدەچوو لەخەویدا تەقەللا بدا، گا ورووژاو هاواری دەکرد و هێرش دەهێنا، گا لە سووچێکی تەختەنوێنەکیدا خۆی گرمۆلە دەکرد و هەلەلەرزى. دواتر کاتی چاک بۆوه، لەو بارەبەرە قەسەکانی بۆ کردین کە بەدریژایی ساتی نەخۆشییەکی گەلەگەل عارەبەکاندا جەنگیوه و خۆی کردوو بەئۆرشەلیمدا و خاچی پیرۆزی لەسەر شانی هەلگرتوو، گا لەگەل ئەو رۆحە شەرانیگێزانەدا جەنگیوه کە یان لەعەردەوه سەریان هێناوە تەدەر، یان لەسەر پەلکی درەختەکانەوه خۆیان هەلداوە تەخوارەوه یاخود لە قوولایی شەووه هاتوونە تەدەرەوه و کەوتوونە تەدەرەوه.

لەکاتی نەخۆشییەکی فرانسسیسکۆسدا، دایکی فرانسسیسکۆس و من تەنھا مابوینەوه، خاتوو پیکا هەلەستا، دەچوو گۆشەبەگەوه و دەگیا، پاشان بەدەسەسە سپییەکی فرمێسکەکانی وشک دەکردنەوه و دادەنیشتەوه، باوەشینیکی لەپەری تاوس دروستکراوی هەلەدەگرت و باوەشینی کورەکی پێ دەکرد کە لە (تایەکی) بەهێزدا دەسووتا.

شەویکیان فرانسسیسکۆس خەویکی بینی، بۆ بەیانییەکی خەوهکی بۆ گێڕاوەوه، هیشتا شیرزەبیبەکی نەپەویبۆوه و پستی بێرکردنەوهکانی بۆ پێک نەدەخراوەوه، بەرلهوهی ئەو شەوه فێنکە دای و چرا نەوتییە برۆنزیبەکان داگیرستین و دنیا مێهرەبانتر بێتەوه، ئەو گێڕاوەوه کە لەخەوهنەکیدا مردوو، لەساتی گیانکیشاندان بوو دەرگا کراوە تەوه و مردن هاتۆتە ژوورەوه. بەلام داسی بەدەستەوه نەبوو وەک ئەوهی لە تابلۆکاندا دەبینی، بەلکو گازێکی ئاسنینی پێ بوو وەک ئەوانە سەگکوژەکان بۆ گرتنی سەگی هار بەکاری دەهێن. مەرگ ئاوا لە تەختەنوێنەکی نزیک بۆتەوه.

مەرگ پیتی گوتوو: (هەستە کورەکی بێرناردۆن، وەرە با برۆین!) ئەم وەلامی داوە تەوه: (بۆ کوێ برۆین؟) ئەو گوتوو یەتی: (ئەوه تۆیت دەپرسیت؟ تۆ کاتت زۆر بوو، بەلام هەمووێت لە ئاھەنگ و جلووبەرگی کەشخە و گۆرانی چریندا بەهەدەر داوه، هەنووکەش کاتی ئەوه هاتوو سەری خۆت بقیە بلتینیت!) وای گوتوو و ئیدی مەرگ گازەکی راپەل کردوو، فرانسسیسکۆسی خۆی لەژێر سەریهکاندا گرمۆلە کردوو و هەلەرزبوو، نالە نال بەمەرگی گوتوو: (سالتیک مۆلەتم بەدری، تەنھا سالتیک، دەرەتم بەدری تا ژێوان بێمەوه!) مەرگ داویتی لەقاقای پێکەن و هەموو دگانەکانی وەرێنە تەسەر چەرچەفە ئاوریشمییەکان. گوتوو یەتی: (تازە درەنگ، ئەوه ژبانی تۆ بوو کە خستتە قومارەوه، ئیتر چ ژبانیکی تر نییە، دەی ئیتر وەرە و با برۆین!) ئەمیش گوتوو: (تەنھا سێ مانگ مۆلەتم بەدری، یەک مانگ، سێ رۆژ، یەک رۆژ!) بەلام مەرگ وەلامی نەدا بۆوه، گازەکی هەلپێوه و ملی فرانسسیسکۆسی پێ گرتوو. ئەوجا فرانسسیسکۆس قیژەبەکی بەسۆتی کردوو و خەبەری بۆتەوه.

سەپتیکی دەورووبەری خۆی کرد. خاتوو پیکا قەفەسی کەناریبەگەوهی لە ژوورەگەوهی هێنا تا لای پەنجەرەگەوه هەلی واسی و بیکاتە هاو دەمی کورە نەخۆشەگەوهی، هەنووکە کەناریبەگەوه گۆرانی دەچری و دەنوکی بەرەو ئاسمان هەلپێوو.

- "خودای گەورە!"

ناکاو شادیبەک فرانسسیسکۆسی داگرت و ئارەقە بەنیوچەوانیدا چۆراوگەوهی بەست.

- "خودای گەورە!"

دەستی لەچەرچەفەکانەوه دا، دەستی لەشیشی تەختەنوێنەگەوه دا، بەدەست بەدوای ئەژنۆی دایکی دا دەگەرا و لای بۆ من کردوو.

لەبەر خۆه گوتی: "ئەمە بەرەستییه؟" چاوانی پرشنگیان دەدا: "تایا راستە هیشتا زیندوو؟"

وئەم دایهوه: "گەورەم تۆ زیندوویت و لە گوری لەشخایدایت، مەترسە!"

دەستی بەیەکدا مالی، روخساری پرشنگی دەدا.

گوتی: "سویاس خودایه کە هیشتا کاتم بەدەستەوه یە."

زەرەخەنەیهکی هاتی و دەستی دایکی ماچ کرد.

دایکی گوتی: "گورم خەونت بینی؟ خەوی خیربیت!"

هەمدیس بەورووژانەوه لەبەر خۆیهوه گوتی: "خودایه سویاس، هیشتا کاتم بەدەستەوه یە!" بەدریژایی ئەو رۆژە تا ئێوارە، لەوه زیاتر قەسە تری نەکرد، چاوانی لێک نا و لە خەویکی قوولدا رۆچوو، تەوای روخسار و گەردنی بەرۆشانی پۆشراوو.

خاتوو پیکا بەباوەشینی لە پەری تاوس دروستکراوە کە باوەشینی دەکرد، لەچاوترووکانتیکدا لێوه خەمبەنەکانی هەلینا، ئەوهی بێرکەوتەوه کە چۆن کاتیکی وی ساوا بوو لەجۆلانەدا راپێندوو، ئەوسا بەدەنگیکی خۆش و هێور، بەشێوه زمانی زێدەگەوهی، کەوتە چرینی ئەو لایلایه دێرینە:

ئەوی خەونی مێهرەبان

ئەوی ئەوهی منالانی ساوا دەبەیت

ها ئەوه ساوا یەکی تریش بۆ خۆت

زۆر زۆر بەچکۆلەیی دەتەدم

کە گەورە بوو هەمدیس بەدەرەوه.

بەهێواشی و بۆ ماو یەکی درێژ ئەو لایلایه یە چری و لەگەلشیدا باوەشینی کورەگەوهی دەکرد، من دانیشتبوو و لە روخساریم دەنۆری چۆن پرشنگی دەدا، چۆن چرچ و لۆچی دەورووبەری دەم و برۆی دیار نەدەمان، چۆن پێستی ساف دەبۆوه و وەک پێستی مندالی لێ دەهات، چۆن هەموو روخساری وەک بەردیکی بەر شەپۆلی زەریا، ئارام و سازگار دەدرەوشا یەوه.

نزیکیی ئێواره فرانسسیسکۆس چاوانی کردوو، هەوا بۆوه و ئارام بوو، لەسەر تەختەنوێنەگەوهی دانیشت

و وەك ئەوێ بۆ یەكەم جار بێ دنیا بپینێ، سەیری چوار دەوری خۆی كرد، هەستی بەبوونی ئێمە كرد، زەردەخەنە یەكێ هاتن و كەوتە گێرانهوێ خەونەكە. بەلام هەر لەگەڵ گێرانهوێكەیدا هەمان ترسی پێشوو لەخۆیەوه پێچا، چاوانی پر بوون لەتاریکی. داکی دەستی گرت، ئەوازشی كرد و هێوری كردەوه.

گوتهی: "دايكە وام زانی نوستوم، هەر وەكی جارانی مندالی، تۆیش راتدەژەندم و لایەلایەت بۆ دەكردم، دايكە وا هەستم دەكرد سەرلەنوێ منت بۆتەوه!"

هەمدیس دەستی داکی گرتەوه و ماچی كرد، دەنگی مېهرەبانانە بوو وەك دەنگی منالێك.

- "دايكە، دايە حەكايەتێكم بۆ بكە!"

لەناكاوێكرا پوخساری وەك هێ منالێكی چكۆلەي لێ هات، كە قسانی دەكرد دەتگوت منالە و تازە زوبانی دەپۆت. خاتوو پيكا زراوی چوو، چونكە برايه كيشی كە وەك فرانسيسكووس كەسيكی عەبياش و دەس بلاو و سترانیئێكی بەناویانگ بوو، لە (ناچینگنۆن)، بەهۆی خوارنەوێ شەرابی زۆر و گوتهی گۆرانی زۆرەوه، ئەقلی لەدەست داوو، گەبیبوو ئەو رادەبەي لەسەر چوارپەل دەروۆشت، دەبیاعان، گیای دەخوارد و لەخەيالێ دێوانەیی خۆیدا پێی وابوو بۆتە مەپ... ئەوا ئێستاش كۆرەكەي، وای دەزانی سەرلەنوێ بۆتەوه بەمنال و داوای لێ دەكرد حەكايەتی بۆ بكە. لەخۆی دەپرسی بلێی خۆتەكەي پيس نەبووی و خودا نەهێوی لەسەر گوناھەكانی سزای بدا؟

بەدەم دەسەپتان بەنیۆجەوانیدا تا فینکی بكاتەوه، گوتهی: "كۆرەكەم، چ حەكايەتێك بۆ بگێرەوه؟"

- "هەر حەكايەتێك خۆت دەتەوێ، حەكايەتێك لەولاتەكەي خۆتەوه، لەبارەي (پیترووس) هەوه، لەبارەي ئەو قەشە كێوییە پێ پەتیبەوه!"

- "كام پیترووس؟" - "ئەو مورتەدە گەورەبەي خەلکی لیۆن؟"

- "بەلام كۆرەكەم ئاخر ئەو حەكايەت نییە!"

- "كە منال بووم زۆر جارانی ئەوەت بۆ گێرەوه و پێم وابوو ئەو حەكايەتە، من وەك شتێكی ترسناك لەو دێو قەدیسە دەترسام، هەر جارێك كاریكی نایەجێم كردبا، تۆ بەو قەشەبە دەترساندم، بیرت دێ؟ دەتگوت: (ئێستا قەشە دێ و دەتبا!) منیش لەژێر چەریا كەمدا خۆم دەشاردەوه و فزەم لەخۆ دەپری، نەبا بێدۆزیتەوه و مېا!"

راپەریم و گوتم: "پیترووس! ئەو قەشە بەناویانگەي خەلکی لیۆن دەلێت؟ خاتوو پيكا تۆ دەبناسیت؟ من زۆر شتم لەبارەبەوه بیستوو، زۆر مोजیزە و شتی سەیر... بەهۆپەری زەلیلیبەوه تكات لێ دەكەم پێم بلێتیت ئایا ئەوت بینوو؟ ئایا دەبناسیت؟ ئەو كەسيكی چۆن بوو؟ من بەدوایدا گەرام تا بیدۆزمەوه، بەلام نەمدۆزیبەوه، ئاخر ئەو ئیدی مردبوو."

فرانسيسكووس زەردەخەنە یەكێ هاتن، بۆ ئەوێ سەركاتە سەر داکی، گوتهی: "دايكە پیتلاوێكانی فرێ داو ویستبووی بەپیتی پەتی دواي كەوێ، رینگەیان نەداوو، دوايی دەرگایان لەسەر داخست و بەشویان دا، دواي ئەوێ كۆرێكی بوو ئیتەر هەموو شتێكی بېرچۆوه، ئاخر دايكە كۆری ویستبوو نەك خودا!"

فرانسيسكووس پینكەنی، بەلام خاتوو پيكا توورە بوو.

بەهەناسە هەلکیشانەوه گوتهی: "بیرمنەچۆوه، بەلکو كیشەي ترم بۆ دروست بوو، چۆن دەكۆرێ بېرم بچیتەوه؟ زۆر جارانی خەونیشی پیتو دەبینم."

- "دايكە، یەكەم جار چۆنت ناسی؟ بۆمان بگێرەوه!"

وای گوت و پالێ بەسەرینەكانەوه دادایەوه، ئەو بەدرێژایی رۆژ نوستبوو، هەنووكەيش لەهەموو جەستەیدا هەستی بەحەوانەوێهەكی خۆش دەكرد، پیتلوهكانی لێك نا و گوتهی: "گوتمان لە لاتە!"

خاتوو پيكا وەكی ئاگر هەلایسابوو، سەری بەسەر سنگیدا شۆر كۆر دۆوه قەریك بێدەنگ بوو، پیتلوهكانی بۆ سەرەوه و خوارەوه دەترووكان، دەتگوت پالێ تەریكی بریندارن. بونبام هەستی دەكرد ئەو قەشەبە لە قوولایی ویدا، لەتاریكترین گۆشە و قوژینی ناخیدا دۆزی و ئەمیش دەترسی دەری بەیتنی و بیهیتیتە بەر روونای.

دواي ئەو بێدەنگی بەرێژە گوتهی: "كۆرەكەم ناتەوێ حەكايەتێكی راستیت بۆ بگێرەوه؟"

فرانسيسكووس چاوانی كردنەوه و برۆی گزێ كرد.

- "نا.. نا، حەكايەتی تر نا! كەي یەكەم جار ئەوت ناسی؟ كەي و لەكوێ؟ چی پێ گوتیت؟ چۆن هەلایت؟ خەلکی زۆر شتی لێ دەگێرنەوه بەلام باوەرم پیتیان نییە. هەنووكە ساتی ئەو هاتوو حەقیقەتەكەي بزانم!"

فرانسيسكووس سەیری منی كرد و گوتهی: "هەموو مرۆفێك برینی نەیتیبەكی ساریژ نەبوو لە ژيانیدا هەیه، برینەكەي داكیشم ئەوێه!"

خاتوو پيكا بەناتووتیدی گوتهی: "باشە كۆرەكەم، هەموو شتێك بۆ دەگێرەوه، هێور بەرەوه!"

دەستەكانی كەوتنە سەر كۆشی، پەنجەكانی باربەك و ناسك بوون وەكی پەنجەكانی كۆرەكەي، بەتوورەبیبەوه گەمەي بەدەسەسەر سپیبەكەي دەكرد.

بەهێوری كەوتە گێرانهو، وەك ئەوێ كۆشش كاستەكانی بېرەكەوتیتەوه:

- "ئێوارەبەكی دەرنگی یەكشەمە بوو، بەئەسپایی چومە باخچەكەي بامەوه تا ئینجانەي گولەریچان و شیوهران و وەنەوشەكان ئاوبدم، گولە شەمەدانیبەكی سوور لە ئێوارەوه شكۆفەي كردبوو، منیش لایەوه راپوستام و كەوتە ستایشكردنی.

لە ناکاوێكرا كەسيك بەتوندی پالێ بەدەرگای حەوشەوه نا و هاتە ژوورەوه، بەترسەوه ئاوم دایەوه و بینیم قەشەبەكی قەلەندەر و پێ پەتی و جبەبەكی شروپری لەبەردا و گوریستێكی ئەستووری لەناوقەدەوه پێچابوو، لە بەرامبەرماندا راپوستاوه.

دەم كردهوه بۆ ئەوێ هاواركەم، بەلام ئەو دەستی راپەل كرد و دۆعای كرد: (خودایە ئاوا بیت ئەم ماله!) وای گوت و دەستی هەلەری، دەنگی گری و تیژ بوو، بەلام لەقوولایی ئەو دەنگەدا هەستم بەمېهرەبانیبەك كەم كەم لە وەسفكردن نایەت، ویستم پرسیاری لێ بكەم چما ئەو كیبە، چی دەوێت،

بۆچی ئوھا هه ناسه برکیتی پین که وتوو، کنی راوی ناوه، بهلام قورگم به جۆزیک وشک ببوو یهک وشهم بۆ نه گوترا.

ئو پرسبیاره که می له سهر لیبوه کانم خویندهوه، گوتی: (به لئی، به دوامه وهن، دوژمنه کانی مه سیح به دوامه وهن، من قه شه پیتروسم، ناو و شوژده تی منت بهر گوئی نه که وتوو؟ من ئو که سه م که ئو به یداخه شرو پرهی مه سیح بهر زکرده وه که به گولتی سوژهنی سپی نه خشیتراوه، من ئو که سه م که به زگی برسی و پیتی په تی، شاران و گوندانی له پیتوه دا و قامچیبه که له دهستی مه سیح وهرگرت و ئیستاش به و قامچیبه وه زه ناکاران و درۆزان و فیلبازان راوده نی و له په رستگای خودا دووریان ده خاتوه.)

ریز ریز قسانی ده کرد، دهنگی ههراوزه نایه که له جاده وه ده هات، کۆمه لیک خه لک له ویتوه تیپه رین، سووکایه تیامیترانه پیته که نین و هه ره شه یان ده کرد و له ده رگا کانیان ددها، زهنگی کلنیکسه که زیکمان به تووره بی که وته زرنکه.

قه شه دهسته کانی گرمۆله کرد، ئاویری بۆ ده رگای هه وشه دایه وه، لیبوه کانی گهست و زه رده خه نه یه کی گالته جاربیانه ی هاتی.

- (ئووانه بۆنی مه سیح، بۆنی گه وره ترین دوژمنی خویان له هه وادا کردوه، ئووانه ده قیژین و په لامار ددهن تا هه مدیس مه سیح له خاچ بده نه وه. باشه، پیلاتۆس و کایفاس، ئو رۆژه دئی، دئی، رۆژی ئاخیرهت دئی!)

خه لکه که له ویتوه تیپه رین به بی ئه وهی بویرن له ده رگای مالی ئیمه بدن، بۆ خواره وه به ره و لای پرده که چوون و دیاره مان، من له باخچه که دا به ته نها له گه ل قه شه دا مامه وه، ده له رزیم و سه رنجم بریبوه گوله شه مه دانیه سووره که، تیشکیکی به هیز له و قه شه قه له نده ره وه پرشنگی ددها که من نه مه ده توانی به رگه ی بگرم، به چاوانیک سه بری ده کردم تژی بوون له ژان و ناسکییه کی سه بر. دهستم رایه ل کرد و گولتی سووری شه مه دانی له ده ستمدا بوو، به لام ئو یه کسه ر هه لیبچورقاند، هاوارنیکم کرد و فرمیستک زایه چاوانم. برۆ ئه سته وره کانی گرژ کرد.

- (شه رم ناکه بیت رۆخت ده وۆرینیت به وهی که له بری ئه وهی له خولقیته ر بنۆریت له خولقیته راون ده نۆریت؟ پیوسته هه موو جوانیه کانی سه ر عه رد له ناوبرین چونکه ناهیلن نه بیتره و بیین؟)

فرانسیسکۆس که تا ئه وکاته سه ری دانه واندبوو، گوتی را دیرابوو، راچله کی، گۆناکانی هه لایسا بوون. هاواری کرد: "نا، نا!" ئه و جا لای بۆ کردمه وه و گوتی: "برا لیون تۆ ده لیت چی؟"

- "گه وره من چ بلیم؟ ئه ز که سه کیکی ساویلکه م و بۆ ئه وهی باوه ر به شتیک بکه م ده بی ئه و شته بیینم و بیژنه فم و دهستی تیه ویده م. ته نی کاتیک ده توانم مه زه نده ی نه بیتره و بکه م که بیتره و بیبیبی، گه ر بیتره و نه بی ئه و تیا ده چم!"

فرانسیسکۆس له په نجه ره کراوه که وه له باخچه که ی نۆری، له په رژی نی میتوه که، له وه هه وره سپییانه ی نۆری که له ناسماندا مه له یان ده کرد، ئه و جا گوتی: "جوانی کیژی خودایه، من دلنیام جوانی کیژی خودایه، ته نها کاتیک که له جوانی ده نۆرین ده توانم مه زه نده ی روخساری خودا بکه ین. دایکه له سه ر ئه و

گوله شه مه دانیه ی قه شه که ت هه لیبچورقاند، هه قه وی په وانیه دۆزه خ بکری!"

خاتوو پیکا وهلامی دایه وه: "ناخر ئه و بۆ رزگارکردنی رۆچی من ئه وهی کرد، گوله شه مه دانیه ک چییه له چا و رۆچی ئینساندا؟ خۆت واته نی (قه شه که م) به گوله سووره که ی ده ستیه وه ده چیتته به هه شت، له بهر ئه وهی رۆچی منی رزگارکرد."

فرانسیسکۆس به سه رسورماوی سه بری دایکی کرد و گوتی: "چۆن؟ چۆن رۆچی تۆی رزگارکرد؟ ئه ی تۆ نه تگوت کاتیک باوکت هاتۆته وه، ده ری کردۆته ده ره وه و ئیتر هه موو شتیک کۆتایی پین هاتوه؟ تۆ وات بۆ گیتراومه ته وه، که چی ئیستا... بۆچی راستیه که ت پین نه گوتوم؟"

- "له بهر ئه وهی ئه و کات تۆ منال بوویت و که گه وره ش بوویت گه ر پیم گوتایت پیم پیتده که نیت. به لام کوره که م ئیستا تۆ نه خۆشیت و جه سته ت ماندوو و ده توانیت بی ئه وهی پیتکه نیت په یامه نه یبیه کانی خودا بییه ت، هه ر له بهر ئه وه بریارم دا راستیه که ت بۆ بگیتمه وه."

فرانسیسکۆس به شیرزه بییه وه گوتی: "بدوئی، دایکه بدوئی، من ئیدی پیتناکه نم، ره نگه بگرم، ساتی ئه وه هاتوه، راست ده که بیت دایکه، ساتی ئه وه هاتوه ئه و چیرۆکه بییم."

هیشتا قسه کانی ته و او نه کردبوو، له ناکاوتیکرا دایه قولپی گریان.

دایکی ترسا و نامیژی پیتا کرد.

- "کوره که م بۆچی ده گرت؟ بۆچی ده له رزیت؟"

- "دایکه له بهر ئه وهی هه ست ده که م خوینی تۆ له له شی مندا دئی و ده چی، دایکه..."

خاتوو پیکا به ده سه سه سه که ی ئاره قه ی لاجانگ و گه ردنی خۆی سری و له منی روانی، بۆ ساتیک دوو دل بوو، وام لیکدایه وه که ره نگه ی نه یه وئ له به رده می مندا درێژه به گیترا نه وه ی چیرۆکه که بدا. ئیدی من هه ستام.

- "خاتوو پیکا ده ته وئ برۆم؟ ئه لمان ده رۆم."

فرانسیسکۆس فه رمانده رانه دهستی رایه ل کرد.

- "راوه سته، تۆ نابیت بچیت بۆ هه یج کوئی! دایکه شه رم مه که، به رده وام به!"

له خاتوو پیکام روانی، نیگایه کی برنده ی ئاراسته کردم، برۆکانی به رزکردنه وه، وه ک ئه وهی بیه وئ هه لسه نگینتی.

دوچار گوتی: "مه رۆ، هه ست به چ شه رمیک ناکه م، دلنم پاقره و ده ویتیم."

- "ئه ی دوایی!"

فرانسیسکۆس وای گوت و بی نارانمانه له دایکی روانی.

- "قه شه دهستی نایه سه ر سه رم و منیش هه ستم ده کرد بلتسه ی ئاگر رۆ ده چیتته نیو سه رمه وه، به گه رومدا ده چیتته خواره وه و ناخم ده سووتینتی. ئه وه چ بلتسه یه یک بوو؟ ئاره زووم بوو بگرم یان له ناوه راستی باخچه که دا بکه ومه سه ما، یا خود را که مه ده ره وه بۆ سه ر جاده، پیتاوه کانم داکه نم و ریتگه کان

بدهم له کۆلهوه و ئیتر بۆ مائی باهم نه گهر پیمهوه. ئەز دەسووتام، ئەدی ئەو بلتیسەیه ج بوو؟ بەخۆم گوت: دەشێخ خودا خۆی بێت که ئاوها رۆده چیتته ناو ئینسانه کانهوه. "گۆنا و گهردنی خاتوو پیکا ههلايسابوون، ههستايه سهر پێ، گۆزه ئاوه کريستالبييه کهی له سهر تاقی پهنجهره که داگرت، پهرداختيک ناوی تتيکرد و خواردييهوه، ههمدیس پهرداختيکی تريشی تتيکردهوه و ئهويشی خواردهوه، دهتگوت گهره کيتی ناگری کلپه سه ندووی ناو ناخی بکوژتينيتهوه.

فرانسيسکۆس ئیتر نهیده توانی ئارام بگری، گوتی: "ئهی دوايي؟"

خاتوو پیکا سهری دانهواند.

- "کورده کهم دواي ئەوه به تهواوی سهرم لێ شینوا، ئیتر لهوه بهدوا چ شويتنيکم له ماله باب نهما، کاتيک قهشه دهراگی ههوشه ی کردهوه و ئيشاره تتيکی بۆ کردم بچم له گهلی، ئیتر من پيلاوه کانم له باخچه که فری دا و به ههله داوان دواي کهوتم."

فرانسيسکۆس به چاوانتيکی زهقهوه له دايکی ده نۆزی و ههولێ ددها بدوی، بهلام نهیده توانی. من به نيگه رانييهوه سه بریم دهکرد، نه مده توانی تتيگه م چما چ شتيکه که ئاوها ورووانتيی و روخساری گۆزیوه، ترسه، شادييه یان ههستکردن به سووکايه تيبه، یان ههرسيکیانه یه که له دواي یهک، یاخود ههرسيکیان پتيکه وهیه؟ له بهر ئەوهی گا رهنگی روخساری ده پیری و گا ههله ئایسا.

سه ره ئه نجام توانی زاری هه لتيی و بدوی.

- "رۆيشتیت؟ له گه ليدا رۆيشتیت؟ ماله که تت به جي هیتت؟"

خاتوو پیکا دهنگی هیتوترتر دهیواند، گوتی: "ئا، له گه ليدا رۆيشتم، ته مه نم شانزه سالان و دلبيشم کراوه و ئاماده بۆ پيشواز يکردنی هه موو جوژه موجيزه يهک. خودا لهو ئيواره يه دا بهو شيوه يه ی دهيوست خۆی پيشان دام، وی بۆ کيرانی تر خۆی له شيوه ی کوره به گزاده يه کی جحيل و قۆزدا درده خا، بهلام بۆ من له شيوه ی قهشه يه کی قهله ندر و پێ په تی و جلک دراودا وه ديار کهوت. بهدوايدا رام کرد، گونده کاغمان له پتوه دا، ئەو له باره ی هه ژاريه وه قسانی بۆ دهکردم، له باره ی پاکيزه يی و به هه شت و دۆزه خه وه، عهرد له ژير يا په تيبه کاغماندا ديار نه ده ما، له بهر ئەوهی له گه ل قهشه دا به ره و ئاسمان هه لده گۆزين.

به شاخه كاندا هه لده گۆزين و ده هاتينه خواره وه، وهک دوو سه رکرده ی گه وه خۆمان ده کرد به گونده كاندا، قه شه له گۆره پانی گونده كاندا راده وه ستا، ده چوه سه ر به ردتيک و ده ستی هه لده هيتا و ده که وه جنیودان به بی ئيمانان و بی شهرفان و سه رگه وه کانی دونيا، خۆ گه ر شه وبا، ئەوا من به چراهه که وه له بهرده ميیدا راده وه ستام و روخساره ترسناکه يم رووناک ده کرده وه، بۆ ئەوهی جوتياره کان بتوانن ببينن و ترس باليان به سه ردابکيشی. له ولاشه وه بايم سواری نارده بووه شويتيم تا له شاخ و گونده كاندا به دوامدا بگه رين و سه ره نجام بۆيان دۆزنامه وه. براکه میان له گه ل بوو، گرتی و له پاشکۆی ئەسپه که يدا ديانام و گه راي نه وه ماله وه. "خاتوو پیکا بيده نگ بوو، سه يری کوره که ی کرد و زه رده خه نه يه کی هاتی.

- "ئیتتر ئەوه بوو دواي چهن د رۆژتيک به مي رديان دام."

فرانسيسکۆس چاوانی ليک نا. لهو بيده نگيه گه وه به دا، گويمان له که ناريبه که بوو ملی به ره و

ئاسمان به رزکردبووه و شادومانانه ده بخوتيند. هه لبه ت له تهواوی ئەو ماوه يه دا که خاتوو پیکا سه رگه رمی قسان بووه، ئەو هه ر خويتندوويه تی، به لام ئيمه گويمان ليی نه بووه. ئاخه ئيمه لهو کاته دا خه يالمان تزی بووه له کيرتيکی پێ په تيبی که به هه ناسه برکيتوه دواي قه شه يه کی قه له ندر که و توه.

له ناکاوتکرا فرانسيسکۆس چاوانی کرده وه، دهنگی تيژ و نووسابوو.

- "ده مه وي به ته نها بم، بچنه دره وه!"

من و دايکی هه ستايه سه ريی، يهک وشه مان له دهم نه هاته دري، ده رگا که مان کرده وه و چووينه ژوره وه. به دريژايی ئەو شه وه فرانسيسکۆس روخسه تی به که س نه دا بچيته ژوره که ی. ئيمه دهنگی هه ناسه دانيمان ده ژهفت و گويمان ليی بوو هه نديک جار هه لده سا په نجهره که ی ده کرده وه تا هه وايهک هه لمژي.

بۆ به يانی گويم ليی بوو بانگی کردم: "برا ليون!"

به په له چومه ژوره وه، بينيم له سه ر پشت له سه ر چه ره فه که راکشاه و هه ناسه برکيتيه تی، روخساری ده تگوت مۆمياکراوه.

بێ ئەوهی سه يریم کا گوتی: "برا ليون، من تياچوم، لای راستمه وه هه لديری خودايه و لای چه پيشمه وه هه لديری شه يتان، گه ر بال شک نه به م ئەوا ده که ومه خواره وه و تيا ده چم!"

- "فرانسيسکۆس چيته؟ بۆچی هه لده لرزيت؟" وام گوت و له ئاميزما به خۆمه وه گوشيم.

له بهر خۆه گوتی: "خوينی دايکم، خوينی دايکم... گویت لێ نيبه؟ شيتيتی؟"

- "فرانسيسکۆس ئەوه شيتيتی نه بوو، به لکو ئەوه خودا بوو دايکتی هان ده دا."

- "شيتيتی! تهواوی شه و خه ونم به وه وه بينی منيش پيلاوه کانم له باخچه که ی بائدا تووردا و که و قه خواره وه، ده ستم ده گتيرا بۆ شتيک خۆمی پێ بگرمه وه، به لام ته نێ بۆشاييبه کی به تال به ده ستمه وه ده هات!"

باسکی راوه شاندا، ده سته کانی ده کرده وه و دايده خستن و هه وای ده گرت.

به ئەسپايی و هيتور نيچه وانيم شيلا، ورده ورده خه ريک بوو هيتور ده بووه، وهکی ته يريکی بريندار سه ري به سه ر مليدا شوپر کرده وه، دواي چرکه يهک خه وی لێ که وت.

که نوست، من ته ماشايم ده کرد، هه نوکه خه وه موو ده روازه کانی خۆی به روويدا کردبووه، هه ولتم ده دا مه زنده بکه م له ناوه يه رپا چ باسه. چونکه هه ر ساتيک و شيوه ی روخساری ده گۆرا، گا به سه رسورمانه وه برۆکانی به رز ده کرده وه، گا لتيوی به خه ميکی له وه سف نه هاتوو که وانه يی ده کرده وه، گايش پرسنگيک سه رپاي روخساری داده گرت و پيلووه کانی ده ترووکاند، وهک بلتي به رگه ی ئەو رۆشنايبه نه گری.

له ناکاوتکرا ده ستی رايه ل کرد و به ترسه وه قۆلی گرتم.

گوتی: "برا ليون، ئەوه تویت؟ ده بيبييت؟"

- "گه وره م کێ؟ تۆ خه ون ده بيبييت!"

- "نا، خهون نه بوو نا، برا لیون گهر شتییک هه بیخ له حه قیقهت راستتر بیت، ئەمه ئەو شته یه!"
ههستا و له سهه چهریاکهی دانیشته و چاوانی هه لگه لگۆت.

- "وات زانی نوستیووم؟ نا، نه نوستیووم، ده رگاگان داخرا بوون و نه ویش وهکی نابینایه که به ده سه گیتراپان و به باوه شهیکه کراوه وه هاته ژووره وه. جلکیتیکی شروپر و پینه کراوی پۆشیبوو، بۆتیکی گهنیووشی لئ دههات، هاته پیشه وه بۆ لای چهریاکهه، دهستی گیترا تا دۆزمیه وه، گوتی: (تۆ کوره نازداره کهی بئیرناردۆنیته؟) من به هه لگه لگه رزینه وه وه لایم دایه وه: (به لئ هه م!) گوتی: (ههسته، جلکه کانم له بهر داکه نه، بمشۆ، خواردنم بده ئ!) داوای نه ده کرد به لکو ئه مری ده کرد، پتیم گوت: (تۆ کیتیت؟) گوتی: (یه که مجار جله کانم له بهر داکه نه، بمشۆ، خواردنم بده ئ!)

ههستام و که و ته داکه ندنی جلکه کانی، خودایه چ جلکیتیکی شروپری له بهر دابوو! چ جلکیتیکی پینه پینه! چ جلکیتیکی پیس! کاتیک به پرووت و قووتی راوهستا، خودایه چ لاشه یه ک بوو، چ قاچ و قولتیکی ئاوساوی تژی له سه دان برین! سه ری به ئه ره قچنیک شاردرابوو و له سه ریم داگرت، لاجانگه کانی جیتیشانه ی ناسنیک سووره وه کراوی پتوه بوو، زامیکی سووری وه ک خاچیش به نیتوجه و انیه وه بوو، به لایم ئه وه ی وای لئ کردم بترسم، ئه و چاله قولانه بوون که له دهست و پتیدابوون و خوتیان لئ ده چۆرا.

ههمدیس لیم پرسیبیه وه: (تۆ کیتیت؟) وام گوت و به ترس و قیزلیته تهنه وه لیتیم روانی.
وه لایم دایه وه: (بمشۆ!) چووم ئاوم گهرم کرد و شۆردم، له سه ر ئه و سنووقه گه وره یه ی ئه وئ دانیشته، ئه و جا گوتی: (ئیتستا دهمه وئ نان بخۆم!) قاپتیکی گه وره ی پر له خواردنم له بهر ده مهیدا دانا، دانه ویتوه و مشتیک خۆله میتشی له ئاگردانه که ده رهیتا و کردیبه خواردنه که وه و ئه و سا که و ته خواردنی.

کاتیک له خواردنه که ی پتوه، ههستا و دهستی گرتم، هه نووکه روخساری میه ره بانتر ده بینواند، هاوړتیانه و میه ره بانانه سه بری کردم. گوتی: (تۆ ئیتستا برای منیت، ئه گه تۆ به سه ر مندا بنوشتیتیه وه، ئه و را روخساری خۆت ده بینیت، گه ر منیش به سه ر روخساری تۆدا بنوشتیمه وه، روخساری خۆم ده بینم، تۆ برای منیت، خودا حافیز، ئیتستا ده رۆم!) گوتم: (بۆ کوئ ده رۆیت؟) گوتی: (بۆ ئه و شویتنه ی تۆی بۆ ده رۆیت، به ئومیدی دیدار!)

وای گوت و دیار نه ما، له فه زادا بووه هه لیم. هیتستا بۆنی له هه وادا ده که م. باشه ئه و کئ بوو؟ برا لیون پیت وایه ئه و کئ بووین؟"

وه لایم نه دایه وه، له سه ر ئه و سنووقه ههستام که له سه ری دانیشته بووم، تا له گه ل ئه و نه بینراوه دا لئیک نه چوینتیم، به راست ئه و کئ بوو؟ په یامتیک بووه له رۆحه تاریکه شه رانگیزه کانه وه؟ په یامتیک بووه له ده سه لاته رووناکه کانه وه؟ تا قه شتییک لئ دلتیابووم ئه وه بوو که شه ریکی گه وره له فه زای ده و رانده وری ئه و کوره ججه لده هه لایسا بوو.

سئ رۆژی تر تپه بری، گۆنا رهنگه بریه کانی فرانسسیسکۆس خوتیان تی زایه وه، خوتین به نیتو ماسوولکه کانیدا که و ته وه گه ر، لپوه کانی سوور هه لگه رانه وه، ئاره زووی خواردنی تی هاته وه، جهسته ی پتوبستی به خۆراک بوو. له گه ل جهسته یدا رۆحیشی هیتی تی هاته وه و دونیاش په و ته ئاساییه که ی خۆی

وه رگرته وه. هه موو شته کان بۆ دۆخی جارانیان گه رانه وه: کورسی و قه نه فه کانی ژووره که، باخچه که، بیری ئاوه که، په رژی نی میوه که، ده نگه ده نگه کانی شه قام و شه وه ئه ستیرانی ناسمان. هه موو شته کان خۆیان له و سیستیمه دا ریکه خسته وه که زه من و خودا پتی به خشیبوون، ئیدی له گه ل خوتنی فرانسسیسکۆسدا هه مدیس دونیا خۆی ریکه خسته وه.

رۆژی چواره کازیه، زهنگی ناقوسه کانی کلئیسای روفینۆ لییان دا، خاتوو پیکا چوو بۆ نوێژ و دایه نه پیره کهش له گه لیدا چوو، جه نابی بئیرناردۆن هیتستا له سه فه ره که ی نه گه رابوو. ناقوسه کان زهنگی نوێژی جه ژنی مه زنیان لیدا، چونکه ئه و رۆ بیست و سی سی پتیمبیر، جه ژنی قه دیس دامیانۆی خۆشه ویستی ئاسیزیبه کان بوو.

کلئیسای چکۆله که ی ئه و قه دیسه له ودا بوو برووخی، ئه و کلئیسایه که و تبه وه ده ره وه ی شار و به سه ر ده شته که دا ده نۆزی، رۆژگار تیک ئه و کلئیسایه خاوه ن شکۆ و ریزی خۆی بووه و هه موو سالتیک له م رۆژه دا ئه هه نگیکی مه زن ریکه ده خرا و په یکه ره که ی قه دیس به زپر و زیوی خه لاته تکرار و ده راز تیرایه وه. به لایم ئیتستا ئه و کلئیسایه دارووخابوو، دیواره کانی درزیان بردبوو، تا قه شتییک وهکی خۆی مایته وه، خاچیکی گه وره ی بیژانسایی بوو که مه سیحی له خاچدرای رهنگه بریه و خوتنای له سه ر هه لواسرابوو. میه ره بانیه کی سه بر روخساری ئه و مه سیحه ی پۆشیبوو، خه متیک به روخساری به وه بوو که ئینسانیی بوو نه ک خودایی، بوونیم هه ست پئ ده کرد که چۆن وهکی ئینسانیک گریاوه و مردوو. ئه و مه سیحییانه ی له بهر ده مهیدا کړنو شیان ده برد و لییان ده نۆزی، له رز دایده گرتن، پیده چوو ئه وه خۆیان بن که له خاچ ده درین و ئازار ده چۆن.

به یانی له گه ل شه به قدا چوومه ژووره که ی فرانسسیسکۆس. خاتوو پیکا له نه بوونی میترده که یدا له وئ، ژوور تکی چکۆله ی بۆ داین کردبووم و له وئ ده متوانی بنووم و نزیک کوره که یشی بم، چونکه هه میشه له باره ی نه خۆشیی کوره که یه وه راوێژی پئ ده کردم و نه یده ویست لئی دوور بکه ومه وه. وا ئه مرۆ ئه وم بیینی به شادومانی له سه ر چهریاکه ی دانیشته بوو. چاوانی بریبه وه ده رگا که و چاوه رتی منی ده کرد.

هه رکه بینیمی گوتی: "ده و ره ژووره وه ئه ی شتیری خودا. ده بینم یاله که ت شانه کردوو و وه کو شتیر سمیلت لوولداوه و زوبانت ده لئیسیته وه، نانت خواردوو؟"

وه لایم دایه وه: "خودا ختیری دایکت بنوسی فرانسسیسکۆس، بهر له وه ی بچیت بۆ نوێژ، به دایه نه که دا نان و په نیر و شیر بۆ ناردم. به لئ گه وره م، من پتیموایه خه ربکه ده مه شپه ر."

پتیکه نی و ئامازه ی بۆ سنووقه وینه له سه ر هه لکۆلراوه که ی نزیک چهریاکه کرد و گوتی: "دانیشه!" که ناریه که هه مدیس که و ته وه خوتندن، خۆر که و تبه وه سه ری و سینگ و ملی تژی بوون له گۆرانی.

فرانسسیسکۆس بۆ ماوه یه کی درێژ و به ده مه یکی نیوه کراوه وه له که ناریه که ی روانی و چاوانی پر بیوون له فرمیسک. دوا جار به چره یه وه گوتی: "که ناروی وهکی رۆخی بونیم و هه هایه، وی تووله ئاسنینه کانی چوار ده وری خۆی ده بینت، به لایم ئانومید نابن، به لکو گۆرانی ده لئ و هه ر گۆرانی ده لئ. ئیدی برا لیون ده بیینی رۆژیک دئ ئه و گۆرانیبه تووله ئاسنینه کان له توپه ت ده کا."

من زرده‌خه‌نیه‌کم هاتنی و له دلنی خودا گوتم: "چما له‌تویه‌توونی توولنه ناسینه‌کان هیند سانایه!"
فرانسسیسکۆس زرده‌خه‌نه‌که‌ی بینه‌م و خه‌مبار بوو.

گوته: "چییه؟ باوه‌ر ناکه‌یت؟ باشه تو قه‌ت بیرت له‌وه نه‌کردو‌ته‌وه پرسیار له‌خۆت بکه‌یت ئایا جه‌سته
- ئیسک و قژ و گوشت - هه‌یه، یاخود هه‌موو شتی‌ک هه‌ر رۆحه؟"
- "هه‌رگیز، فرانسسیسکۆس هه‌رگیز، لیم ببوره، من... پیم گوته‌یت من کابرایه‌کی خاکیم و نه‌قلیشم
هه‌ر خاکییانه‌یه!"

- "هه‌روه‌ها منیش برا لیۆن، تا ساتی نه‌خۆشکه‌وتنم چ به‌دگومانیه‌کم له‌وه‌ها شتی‌ک نه‌بووه. خودا
له‌رێگه‌ی ته‌مه‌ل‌بیه‌وه تو‌ی به‌لای خۆیدا راکیشا، پیم وایه‌ منیشی له‌رێگه‌ی نه‌خۆشیه‌وه راکیشاوه،
به‌رۆژیش نا، به‌لکو به‌شهو، له‌وه‌مه‌یدا که‌ نوستووم و چ به‌هه‌نگار بوونه‌وه‌یه‌کم له‌ده‌ست نایه‌ت.
له‌خه‌وه‌کا‌مدا به‌خۆم ده‌گوت رهنگه‌ چ جه‌سته‌یه‌ک بوونی نه‌بین، به‌لکو ته‌نها رۆح هه‌یه، رۆحیک که‌ ئیمه
ده‌توانین ده‌ستی لێ‌وه‌بده‌ین و ببینه‌ین و به‌جه‌سته‌ ناوی به‌رین. هه‌موو شه‌وانیک له‌کاتی نه‌خۆشیه‌که‌مدا
و کاتی‌ک خه‌و به‌دیله‌ی ده‌گرت، هه‌ستم ده‌کرد چۆن رۆح سووکه‌له‌ و ئارام به‌سه‌ر ته‌خته‌نوینه‌که‌مه‌وه
ده‌جوولنی و له‌په‌نجهره‌که‌وه ده‌چیتسه‌ ده‌ری و له‌باخچه‌که‌دا ده‌که‌وتیه‌ پیاسه، پاشان پال به‌په‌رژینه‌ی
باخچه‌که‌وه ده‌داته‌وه و ئه‌وجا وه‌کی شه‌پۆل به‌سه‌ر سه‌ریانه‌کانی ئاسیزیدا ده‌سوورپه‌ته‌وه. ئیدی من له
ناکاوێکرا له‌و نه‌تیه‌یه‌که‌وه ده‌یه‌ تیه‌گه‌بشتم که‌ چ جه‌سته‌یه‌ک بوونی نییه، برا لیۆن چ جه‌سته‌یه‌ک بوونی
نییه، ته‌نها رۆح هه‌یه!"

له‌سه‌ر چه‌رپاکه‌ی هه‌ستا و روخساری پرشنگی ده‌دا.

به‌خۆش‌حالی هاواری کرد: "مه‌زه‌نده‌ بکه، برا لیۆن مه‌زه‌نده‌ بکه‌ گه‌ر ته‌نها رۆح هه‌یه، ئه‌وسا ئیمه
ده‌توانین به‌یه‌ک قه‌له‌مباز بکه‌ینه‌ کوئ! چ جه‌سته‌یه‌ک نییه‌ بیه‌ته‌ به‌یه‌ستی به‌رده‌م فریمان و به‌یه‌ک
قه‌له‌مباز ده‌گه‌ینه‌ ناسمان!"

بێده‌نگ بوو، به‌ته‌واوی له‌قه‌سه‌کانی نه‌ده‌گه‌بشتم، به‌لام رۆح له‌هه‌مووی حالی ده‌بوو.

- "من ئه‌و قه‌له‌مباز هه‌ش له‌خه‌وندا ده‌ده‌م!" وای گوته‌ و به‌توندی هه‌ستا و باسکه‌کانی وه‌کی بال به‌ره‌و
ئاسمان ته‌کان دا.

- "ئاوه‌ایی! چ شتی‌ک نییه‌ سانتر و سووکر بیته‌ له‌و کاته‌ی که‌ بونیام خه‌ون ده‌بینیت. به‌لام من
ئه‌وه ده‌که‌م، ده‌بینیت، بریاری خۆم داوه، خۆینی دایکم له‌ناوه‌وه‌مرا بانگم ده‌کا، گه‌ر بیداریش بم هه‌ر ئه‌وه
ده‌که‌م. به‌لام ئه‌وه زۆر قورسه، برا لیۆن یارمه‌تیم ده‌!"

- "به‌سه‌رچاوان برا فرانسسیسکۆس یارمه‌تیت ده‌ده‌م، به‌خۆش‌حالییه‌وه یارمه‌تیت ده‌ده‌م، به‌لام چۆن
یارمه‌تیت ده‌ده‌م؟ ده‌سوخته‌م وه‌کی شقلی و پقلی منالان وه‌هایه و تیه‌گه‌بشتم هینده‌ی توژیکه‌. جگه
له‌ دل‌م چ شتی‌کی ترم نییه، به‌لام چی به‌و دل‌م ده‌کریت؟ ئه‌و دل‌م به‌سته‌زمانی که‌ له‌ ئه‌زه‌له‌وه که‌می‌ک
گیل و سه‌ر سوال‌که‌ره و هی ئه‌وه نییه‌ پیاو پشتی پیم به‌ستنی. پیم بلتی ئیتر چۆن ده‌توانم یارمه‌تیت
به‌ده‌م؟"

- "تو ده‌توانیت، ده‌توانیت، به‌خه‌یراییش ده‌توانیت. گوئی رادیره! سه‌به‌ینی من ده‌توانم هه‌ستم، تو وه‌ره
ژیر بال‌م و مه‌هیلنه‌ بکه‌وم. ده‌چین بۆ کلێسا چکۆله‌که‌ی قه‌دیس دامیانۆ!"

به‌سه‌رسامی گوته: "بۆ کلێسای قه‌دیس دامیانۆ؟ ئه‌مروێ جیژنی ئه‌وه، گوته‌یت له‌زه‌نگی ناقوسه‌کان
نه‌بوو؟"

فرانسسیسکۆس ده‌سته‌کانی به‌یه‌کدا مانی و گوته: "ئه‌مروێ! هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌یه‌سه..."
- "له‌به‌ر چی؟"

- "خه‌وتیکم بینی... له‌خه‌و‌غدا ویم بینی... شه‌وتیکی دره‌نگ هاته‌ خه‌ونه‌که‌مه‌وه بۆ لام، جلک شو پیم
په‌تی، خۆی به‌سه‌ر گۆچانه‌که‌یدا دانه‌واندیووه و ده‌گریا. من ترسام، رام کرد تا یارمه‌تی بده‌م، چوومه
ژیربالی و ده‌ستیم ماچ کرد. گوته: (ئه‌ی قه‌دیسای خودا مه‌گری، چ شتی‌کت لێ رووداوه که‌ ئاوه‌ها
ده‌گریت؟ بۆچی تو له‌به‌هشت نیت؟) سه‌ری راوه‌شاند و وه‌لامی دامه‌وه: (مرۆڤ له‌به‌هشتیشدا هه‌ر
ده‌گری، به‌لام بۆ ئه‌و که‌سانه‌ ده‌گری که‌ هینشتا له‌سه‌ر عه‌رد خۆیان راده‌کیشن. من تو‌م بینی که‌ به‌ئارامی
له‌سه‌ر مته‌بله‌ په‌ره‌که‌ی سه‌ر چه‌ریا جوانه‌که‌ت راکشایویت، خه‌فه‌تم بۆ خواردیت. تو بۆچی راکشایویت و
نوستویت؟ شه‌رمانه‌که‌یت؟ ئاخ‌ر کلێسا له‌خه‌ته‌ردایه‌!)

- (له‌خه‌ته‌ردایه‌؟ ئه‌دی من چ بکه‌م؟ ده‌ته‌وی چ بکه‌م؟)

- (ده‌ستت رایه‌ل که، شانت بنیره ژیری، مه‌هیلنه‌ دارووخن!)

- (من؟ من؟ کورده‌کی بێرناردۆنی؟)

- (به‌لانی تو، فرانسسیسکۆسی ئاسیزایی. وا دونیا به‌سه‌ر یه‌کدا ده‌رووخن، مه‌سیح له‌خه‌ته‌ردایه‌،
هه‌سته. پشتت بنیره ژیر دونیا تا نه‌رووخن، کلێسا و نوێژخانه‌که‌ی منیش هه‌مان شت خه‌ریکه
ده‌رووخن و ویران ده‌بن، رایانگره‌!)

شانی گرت و پالیککی توندی پێوه‌نام، ئیدی زنده‌قچوانه‌ وه‌ئاگابومه‌وه.

فرانسسیسکۆس شانی رووت کرد. گوته: "بنۆره، پیم وایه‌ هینشتا ده‌توانیت جیه‌نجه‌کانی له‌سه‌ر شانی
ببینیت، وه‌ره‌ پشتر... سه‌یرکه‌!"

نزیکی بوومه‌وه، به‌لام یه‌کسه‌ر به‌سه‌رسورماوی گه‌رامه‌وه داوه و خاچم کیشا.

له‌به‌رخۆوه به‌هه‌لل‌ه‌رزینه‌وه گوته: "خودایه‌ روحم پیم بکه‌!" به‌ئاشکرا جیه‌نیشانه‌ی شین و ره‌شی
په‌نجه‌کانیم له‌سه‌ر شانی فرانسسیسکۆس بینی.

فرانسسیسکۆس گوته: "مه‌ترسه، ئه‌وه جیه‌نجه‌کانی قه‌دیس دامیانۆیه‌!" پاش چرکه‌یه‌ک گوته: "ئیس‌تا
تیه‌گه‌بشتم بۆچی ده‌بی بچین بۆ کلێسا چکۆله‌که‌ی دامیانۆ؟ ئه‌و کلێسایه‌ له‌وه‌دایه‌ برووخن، برا لیۆن
ده‌بی ئیمه‌ هه‌مدیس رۆی نیتینه‌وه، ده‌بی به‌به‌رد و چیمه‌نتۆ ئاوه‌دانی که‌ینه‌وه، ده‌بی درزه‌کانی
سه‌ریانه‌که‌ی بگرین، ده‌بی دیواره‌کانی رۆنیتینه‌وه که‌ دارووخاون و هه‌مدیس چرا پیرۆزه‌که‌ی پرکه‌ینه‌وه له
زه‌بت، ئاوه‌ها سه‌رله‌نوێ روخساری رووناک ده‌بیته‌وه."

- "فرانسيسكۆس، ئايا ئەمە ھەموو ئەو ھەبوو كە ئەو دەبوست پيٽ بلٽى؟ ياخود..."

فرانسيسكۆس قەسەكانى پىن بېرىم و لىن نەگەرا تەواى كەم، وەك ئەو دەى بترسىت زياتر پيٽى لىن ھەلپىرم گوتى: "ئا، ئەو ھەبوو، با جارى لەمەو دەستپيەكەين، بىدەنگ!"

بىدەنگ بووم، بەلام دلم بەتوندى كەوتىو ھەتە تەپە تەپ. ھەستم دەكرد ئەو خەوئەى فرانسيسكۆس لەخوداوە ھاتبوو، ئەو پەيامىكى نەيتى و خەتەرنەك بوو، من دەمزانى گەر خودا بىھەوئى مەروڤىتىك كۆنترۆل كا، ئەوا نەك ھەر روحمى پىن نەكا، بەلكو لە قولە پيٽىھەو تەتەوقى سەرى راي دەھەشيتى و ريشى تى دەچى بىكەتە ھەزار پارچەو. ھەر كە فرانسيسكۆس بىنى بەخۆشھالىيەو لەسەر چەركەكەى ھەستا، ئىدى زەندەقم چوو.

بۆ بەيانىي رۆژى دواتر، فرانسيسكۆس بىنى لەخەو ھەستا بوو. خۆى گرتبوو بەباسكى داىكەيەو و بەمالەكەدا دەھات و دەچوو، ئارەزوومەندانە چاوانى دەكردنەو و ھەر دەتگوت يەكەمەن جارە شتەكان دەبىنى، سەبرى ژووگەو و كراوكانى دەكرد، سەبرى سنووقە و ئىنە لەسەر ھەلكۆلراوكانى دەكرد، سەبرى و ئىنەكانى قەدىسى دەكرد، كاتىك لەبەر دەرگەى باخچەكەدا راوھستا، بەشانا زىيەو كەوتە ستايشكردنى بىرى ئاوەكە بەلپوارە زىيە مەرمەريەكانى و ئىنجانەى گولە بۆنخۆشەكانى چوار دەورى، كەوتە ستايشكردنى ئىنجانەى گولە رىخان و شىوهران و وئەوشەكان كە خاتوو پىكايان دەخستەو بەدى زىدەكەى. لە سووچىكى دىوارەكەدا و نەزىك دەرگەى ھەوشە و ئىنەكەى بەردىنى چكۆلەى خاتوونى پاكىژە دانراو كە خوداى چكۆلەى بەباوھەو بوو.

ھەر كە فرانسيسكۆس منى بىنى، بەپىكەنەنەو گوتى: "رۆژباش، رۆژباش شىرى خودا، ئەمە ئەو شىرەيە كە بۆلاى مەركەن دەچى، بەلام لەبرى ئەو دەى لووشيان بەدا، كەچى لىبان دەپارپتەو!" ئەو جا لای بۆ داىكى كەو.

- "داىكە ئەو كەم يەكەكە لەنووسەرەو ئىنجىلەكان بوو كە شىرىكى لەتەكدا بوو؟ لوقا بوو؟" خاتوو پىكا ھەناسەيەكى ھەلكىشا و وەلامى داىھەو: "نا كورى خۆم، ئەو ماركىوس بوو. تۆ كە بەدەگمەن دەچىت بۆ كلىسا، ئىتر لە كوتو بەزائىت!" ئەو جا فرانسيسكۆس ھات و خۆى بەمەو گرت و گوتى: "باشە، من ماركىوسم و ئەمەيش شىرەكەمە، ئىستا وەرە باپروين!"

خاتوو پىكا ھاوارى كەرد: "بۆ كوى دەچىت؟ كورى خۆم چما نەبىنىت ھىستا ناتوانىت بەپتو خۆت راگرت؟"

فرانسيسكۆس قۆلى گرتم و گوتى: "داىكە مەترسە، ئەى گوايە نەبىنىت شىرىكىم لەگەلە؟"

ئەو جا نىشانەى خاچى كىشا و گوتى: "بەناوى خودا!"

لەبەر دەرگەى ھەوشە راوھستا.

- "داىكە، ئەمە چەند شەمەيە؟"

- "كۆرەكەم ئەمە يەكشەمەيە."

- "چ مانگىكە و چەندى مانگە؟"

- "كۆرەكەم ئەمە بىست و چواری سىپىتەيمەرە! بەلام بۆچى دەپرسىت؟"

- "داىكە بۆ، لەپشتى و ئىنەكەى لەخاچدراو بنوسە: يەكشەمە، بىست و چواری سىپىتەيمەرى ھەزار و دوو سەد و شەش، دواى لەداىكەوونى رزگارى، فرانسيسكۆس ي كورم ھەمدىس لەداىك بۆو!"

***

چ بەیانیبەکی هیجرەت بوو ئەو بەیانیبە! چ بەلگەلێنک بوون ئەو بەلانی کاتیک ئیسم بەجاددە باریکەکانی ئاسیبیدا دەڕۆشیتین هەلیانگرتین! گەیشتینە گۆڕەپانی قەدیس جیۆرج، بەدەروازە ی شاردا تێپەڕین و چووینەووە سەر ئەو ڕێگەییەکی که بەرەو دەشتەکه شۆڕدەبوو.

بەیانیبەکی پاییزی بوو، تەمیکێ تەنک خۆی لە سەر دار زەیتوون و رەزەکان هەلخستبوو، تریکان هیشوو هیشوو شۆڕ ببوونەووە و هەندێکیشیان لە ئەرزەکهدا دانرابوون و لەچاوەپێی تری راندا بوون، دوایین هەنجیرەکان بەلقی دارەکانیانەووە رەش داگەرابوون و تەیرە چکۆلە برسێبەکان بەدەورباندا دەفرین و دەیانزێقان. دار زەیتوونەکان تژی بوون لەمیو، ئەو میوانە بەهەموو گەلایەکی چکۆلە و بەهەموو دلۆپە ئاویکی زولال که دەچۆرا، دەلەربنەووە. لەو خوارەیشەووە دەشتەکه راکشاو و نوستوو، ئاخر هیشتا ئەو تەمە تەنکە ی بەیانی نەپەویبوو. کێلگە درەوکرەوکان دەدرەوشانەووە بەزێر و گولە خەشخاشەکان لەنیو پووش و پەلاشەکانەووە دەبرێقانەووە، وەک شازادە جلکی ئەرخەوانییان پۆشیوو سەر و خاچیکێ رەشیشیان بەسەر دلەووە بوو.

ئەری چ شادومانیبەک بوو ئەو شادومانیبە! چۆناوچۆنی دلمان نەکهوتبا بەسەما؟ نەک بەتەنها هەر دلێ ئیسم، بەلکو دلێ هەموو دونیا! فرانسێسکۆس نەدەناسرایەووە، کەس نەیدەزانی لەکوێتەو ناوھا شادومانیبەک و ناوھا گۆرپیکێ تی رزابوو؟ ئیتر ئەو چ پێوستی بەو نەبوو خۆی بەمنەووە بگریت، بەلکو وەکی فریشتەبەک نەرم و سووکەلە لەپێشەووە دەڕۆشیت. لەپێشەووە دەڕۆشیت و گۆرانبی گۆرانیبێژە گەرۆکەکانی بەزوبانەکە ی زیدی دایکی دەچری، هەر دەتگوت بەکەمین جارە دونیا دەبینی.

دوو گای پیروۆز بەلاماندا تێپەڕین، رەنگیان سپی و تاجی گولە گەمیان نرابوووە سەر، فرانسێسکۆس راووستا و بەشانازیبەووە تەماشای کردن. نەرم و سووکەلە ملە بریقەدارەکانیان بەلای راست و چەپدا وەردهگیرا، بەزوبانە زبەرەکانیان کەپوووە تەرەکانیان دەلستەووە. فرانسێسکۆس دەستی هەلپری و سلایوی لی کردن.

لەبەر خۆبەووە گوتی: "چەند بەشکوێیانە! چ هاوکارانیکێ خودا! چ جەنگاوەرانیکێ مەزن!" خۆی لییان نزیک خستەووە، دەستی هینا بەسمت و کەفەلە سپی و پانەکانیاندا، گاکان خواراسان و بەهیتوری، لایان کردەووە و وەک بونیام سەیری ئەویان کرد!

فرانسێسکۆس بەپێکەنینەووە گوتی: "گەر خودا بام ئەوا پێگەم دەدا گاکانیش لەگەل قەدیسەکاندا بچنە بەهەشت. برا لیۆن دەتوانیت مەزەندە ی بەهەشت بکەیت گەر گویدریژ و گا و تەیری لی نەبن؟ من ناتوانم. ئاخر فریشتە و قەدیسەکان بەس نین، نا، بەهەشت پێوستی بەگویدریژ و گا و تەیرەکانیش هەیه!"

پاشان پێکەنی و گوتی: "برا لیۆن هەروەها بەهەشت ئاتاجی بەشیریکی وەکی تۆش هەیه!" منیش دەستم بەقزە درێژەکیدە هینا که لە دواوە بەسەر شانیدا پەخشش ببوو، گوتم: "فرانسێسکۆس

هەروەها بەهەشت سترانیتزیکێ وەکی تۆشی پێوستە!"

بەردەوام بووین لە رۆشیتن، بۆ خوارەووە سەرەو لیژایی بوو، بۆیە کەوتینە راکردن.

لە چاوترووکانیکدا فرانسێسکۆس بەسەرسامیبەووە راووستا.

- "بۆ کوێ دەچین؟ ئەری بۆچی رادەکەین؟"

- "گەرەم، ئە ی بریار نەبوو بچین بۆ کەنیسە ی قەدیس دامیانۆ؟ بیرت چۆتەووە؟"

فرانسێسکۆس سەری راووشاند، دەنگی ئاتومیدانە دەینواند.

بەخەمەووە گوتی: "من پێم وابوو بۆ رزگارکردنی مەرقلەدی پیروۆز دەچین، من وام زانی لەبەر ئەویدە کە رادەکەین!"

بەسوعبەتەووە گوتم: "ئێمە هەر هەردوو کمان؟"

فرانسێسکۆس وەلامی دامەووە و لە ناکاوتیکرا روخساری رووناک بوو: "ئاخر ئێمە دووان نین، ئێمە دووان نین، بەلکو سیانین!"

من راجلەکیم، هەر بەراستی ئێمە سۆ کەس بووین! ئاخر ئەو شادومانیبە، ئەو دلنیایبە، پێشبریکێ ئەو پیساو بەهیزانە. ئە ی رۆحی من، ئەو رپۆشیتنیک ئاشتیباوە نەبوو، پێدەچوو شەریک هەلایسایت، سوپاکە پێکھاتی لەم خاوەن شکۆ جحیلە و لە سوولکەریک و لە خوداش کە لە پێشەووە دەڕۆشیت. ئێمە ئاوا هەلمەتمان دەبرد.

لەو کاتەووە سالاتییک تێپەڕبون، فرانسێسکۆس چۆتە بەهەشت و منیش هیشتا ئەو دەم پێرانابیرئ و بەشایانی ئەو نازانیم عەرد جی بیلیم. من پیر بووم، قزم رووتاووەتەووە، دگانەکانم کەوتوون، ئەژنۆکانم ئاوساون، خۆتنبەرەکانم رەقەلانتوون، هەنووکه کە قەلەم دەگرم بەدەستمەووە دەستم دەلەرزئ، ئا و لەچاوەمەووە بەخوڕ دەڕۆئ و پەرە قافزەکانم تژی دەبن بەپەلە و فرمیتسک. بەلام ئەلعان کاتیک بیر لەو بەیانیبی هیجرەتە دەکەمەووە، ئارەزووی راکردنم تیدا دەورووژئ، ئارەزوو دەکەم پڕ بەدەمە گۆجان و هەلگرتیم و زەنگەکان بەتیمە زرنگە و دنیا وەئاگا بینمەووە. هەر بەراستی برا فرانسێسکۆس قسەکە ی تۆیە، چ جەستەبەک بوونی نیبە، تەنها رۆح هەیه و هەر ئەویشە فەرمان دەدا. رابە ئە ی رۆحی من، ئەو بەیانیبە بەتیمەرەووە یادت کە ئێمە بەرەو کلتیسی قەدیس دامیانۆ دەفرین و هەموو شتیک بگریژەووە، مەترسە، لە خانەگومانان و ترسنۆکان مەترسە!

هەروا کە بەرەو پێشەووە رامان دەکرد، لە ناکاوتیکرا هاوار و پێکەنینی کچانەمان هاتە گوی، هەنگاوەکانمان خیراترکرد و گەیشتینە کلتیسا ویرانەکە ی قەدیس دامیانۆ. دیوارەکان لار ببوونەووە و گژوگیا بەردەکانیان داپۆشیو و خۆیان لە ژیر گوشاریاندا رەها کردبوو، زەنگی چکۆلە ی بورجەکە ویران ببوو، بەردەکانی هیشتا لە باخچەکەدا و لە نزیکیشیانەووە زەنگە چکۆلەکە کړ و بێدەنگ کەوتیوو. دەنگی هاوارو پێکەنینمان لەهەموو لایەکەووە دەژنەفت، بەلام چ کەسیتکمان نەبینی. فرانسێسکۆس ئاوری بۆ دامەووە بەحەپەساوی سەیری کردم.

گوتی: "هەموو ویرانەکە پێدەکەنی، رەنگی ئەو فریشتەکان بن!"

من خەریک بو دەشلەژام، گوتم: "ئەى ئەگەر پۆخە شەرانگیزەکان بن؟ وەرە با برۆین!"

- "برا لیۆن پۆخە شەرانگیز ناوهایى پیناکەن، ئەو فریشتەکانن. راوێستە، گەر دەترسیت ئەوا خۆم بەتەنها دەچمە کلێساکەوه." شەرم داگرتم، گوتم: "نا، لەتەکتا دێم، ناترسم!"

دەرگای حەوشەى کلێساکە لە گریژنە چوو بوو. بەبەر دەرگای پۆشراو بەگژوگیادا پۆشیتین و چووینە ژوورەوه. دوو کۆتر فرین و لە دوو پەنجەرەى چکۆلەوه هاتنە دەرەوه و دیارنەمان. گەرچی هیشتا نیوهرۆ بوو، بەلام ئێمە هیچمان نەدەبینی، پاشان یەكسەر سەرنجى خاچىكى كۆن و گەورەمان دا که بەژوور میحرابەکەوه هەلئوسارابوو، مەزەندەمان کرد روخساریكى رەنگپەریو وەك تارمايى بەسەر خاچەکەوه بێ، ویتەیهكى قەدیس دامیانۆ و چرایەكى کوزاوهى شووشەش لەبەر پێیدا کەوتیوو.

بەئەسپایى بەلام بەزەحمەت چووینە پیش، پێدەچوو هەوا تێبى بوویت لە بال.

فرانسىسکۆس گەرچی دەویست خۆى نازا پیشان بدا، بەلام دەنگى دەلەرزى، گوتم: "هەر ئیستا قەدیس دامیانۆ بەگۆچانەکەیهوه دەرەکەوئ!"

زیاتر چووینە پیش، لە پەنجەرە چکۆلە و باریکەکەى نزیک میحرابەکەوه سەوزایى سەرنجى راکیشاین، هەلبەت لەویدا درەختىكى بچووک لە نزیک کلێساکەوه هەبوو، بۆنى روسمارین و کاپریفولیۆم (*) دەگەشتە کەپوومان.

فرانسىسکۆس گوتم: "وەرە با بچینە باخچەکەوه، لێرە دەخنکێین."

بەلام هەر عەینەن ئەو کاتەى کە لە دەرگاگەوه دەچووینە دەرئى، گوتمان لە هانکە هانکى هەناسەپرکى و خشەخشى جلکى ئاوریشمین یاخود جلکى فریشتان بوو.

فرانسىسکۆس قۆلى گرتم.

- "گویت لى بوو؟ تو گویت لى بوو؟ من وام زانى..."

بەلام بەر لەوهى قسەکانى تەواوکا، سى کىژۆلەى سى پۆش لەودىو میحرابەکە و لەو شۆتینەدا کە خۆیان حەشاردا بوو هاتنە دەرەوه، وەكى برووسکە بەلاماندا تێپەرىن و بەهاواریکەوه بازیان دا و چوونە دەرەوه بۆ باخچەکە.

کىژۆلەکان لەوئ دەستیان کردە پینکەن، وەك بلێى هەستیان بەترسایى ئێمە کردى و بیانەوئ سەرىکەنە سەرمان.

فرانسىسکۆس راپەرى و راپکردە باخچەکە، منیش بەخێرایى کەوتە دواى.

کىژۆلەکان ئێمەیان بینی و نەترسان، پێدەچوو فرانسىسکۆس بناسن، چونکە ئەو کىژۆلەیهى کە لەدووانەکەى تر گەورەتر بوو، کاتىک فرانسىسکۆسى بینی روخسارى سوور هەلگەرا. فرانسىسکۆس پالى بەدەرگاگەوه داىوه و ئارەقەى توپلى سړى.

کىژۆلەکە لى نزیک بوو، هەلایساو و دەم بەخەندە، چلێک زەیتونى گەییوى وەكى تاجە گولپنە کردبوو بەقژیپەوه. فرانسىسکۆس هەرۆک ئەوهى بترسیت هەنگاوتیک گەراپەوه دواوه.

بەچرپە لێم پرسى: "دەیناسیت؟"

وہلامى داىوه: "بێدەنگ!" واى گوت و رەنگى مردووى لى نیشتبوو، کىژەکە نازایەتى داى بەر خۆى.

بەشەرەوه گوتم: "جەنابى فرانسىسکۆس، بەخێرىن بۆ مالتۆچکەکەمان."

فرانسىسکۆس سەرى کرد و وہلامى نەداىوه، بەلام چەناگە رەنگپەریو کەى دەلەرزى.

بۆ ئەوهى بێدەنگیەکەى فرانسىسکۆس بشارمەوه، گوتم: "کچەکەم ئێرە مالى قەدیس دامیانۆ، باشە لە کەنگێرە ئێو لێرە بوونەتە خاوەن مال؟"

دوو کىژۆلەکەى تر کە کەمێک چکۆلەتر بوون و تەمەنیان سبازنە چوارەه سالانێک دەبوو، لەسەرخۆ هاتنە پیشى و دەستیان بەدەمیانەوه گرتبوو تا پیکەنپنەکیان وەشارن.

کىژۆلەکە گوتم: "لەمرۆ بەیانپەوه. هەرسێکمان بەدرێژایى رۆژ لێرە دەمێنپەوه. ئەمە (ناگنيس) ی خوشکە و ئەو (ئىرمیلیدا) ی دراوسێمانە. هەرۆکە هاتووین بۆ ئێرە زەمیلەیهک خواردن و زەمیلەیهک مېوەشمان لەگەڵ خۆماندا هێناوه."

واى گوت و هەمدیس ئاورى بۆ فرانسىسکۆس داىوه.

- "گەر جەنابى فرانسىسکۆس حەزکا، ئەوا بەخۆشحالیپەوه دەتوانى لەگەڵ ئێمەدا نان بخوا. ئاخەر ئەو هاتوو بۆ مالى ئێمە، دەبێ مېواندارى بکەین."

فرانسىسکۆس بەئەسپایى گوتم: "کلارا بەدیدارت خوشحالم."

دەنگى فرانسىسکۆس چ گەمە و بى پەرۆیپەکی تێدانەبوو، بەلکۆ لە قولاى دلبەهوه هەلگەلەقولى، کىژەکە راپلەکى. بەگەلەپەوه گوتم: "ئێمە بۆ یاریکردن هاتووین بۆ ئێرە." ئەو قسەبەى واکرد وەك ئەوهى بیهوئ سەرزەنشتى فرانسىسکۆس بکا لەبەرئەوهى یاریبەکیانى لى تىک داو.

- "من هاتووم بۆ ئێرە لەبەر ئەوهى خەونم بینپەوه، من بۆ یاریکردن هاتووم بۆ ئێرە."

کىژۆلەکە بەمپەرەبانپەهه کى تاساوهوه گوتم: "نەخۆش بوویت؟"

فرانسىسکۆس وہلامى داىوه: "بەر لەوهى نەخۆشکەوم نەخۆش بووم!"

کىژۆلەکە گوتم: "تیناگەم!"

- "خودا یارمەتیت بدا کە رۆژتیک تىبگەیت!"

کىژەکە کە نەیدەزانى چ بلێ و چۆن بەردەوامى بداتە وتووێژەکە، گوتم: "شەوتکیان گوتم لە تۆ بوو گۆرانیت دبیژا!"

- "کلارا تۆ هەموو دەمەو نیوہشەوانىک گوتم لە من بوو گۆرانیم بیژاوه، بەلام ئیتر لەمەولا گوتم لیم ناییت!"

کىژۆلەکە سەرى بادا، قژى کەوت بەسەر شانیدا و ئەو پەتەى کە قژى پى بەستبوو کراپەوه. ئەوجا

(*) ناوى دوو جۆرى گۆلە.

چاوانی له عهرده که بری و گوتی: "بۆچی؟"

- "هیشتا نازانم بۆچی، کلارا پرسیارم لئ مه که. من دهشتی ئیتر له بهر په نجه ره یه کی تر دا گۆرانی بیژم."

- "له بهر په نجه ره یه کی تر دا؟ کام په نجه ره؟ له کوئی؟"

فرانسيسکۆس گوتی: "له بهر په نجه ره یه خودا دا..." قسه که ی هیند به چر په کرد که کیژله که گوتی لئ نه بو، ناچار ههنگاوێک هاته پیشه وه.

کیژده همدیس پرسییبه وه: "کام په نجه ره؟ له کوئی؟"

به لām فرانسيسکۆس ئهم جاره وهلامی نه دا یه وه.

یه کیتک له کیژده کان گوتی: "کلارا... وهره با یاری خۆمان که یین، قسه ی له گه لدا مه که. باشه بۆچی قسه ی له گه لدا ده که ییت؟"

ئهو جاکلارایان کیتش کرد تا به لای یاری کردنی خۆبانه وه بچن. به لām ئهو له جینی خۆیدا بئ جووله راوهستا و ئهو په ته سه وزه ی له په نجه یه وه ده نالاند که له قژی بیوه. ریک و لاواز و جلکیتی سپی پۆشیسوو، چ زتی و زیویکی له خو نه دا بو، ته نه ا خاچیکی ئالتوونی نه بیته که وهک یاده وه ری غوسلدا نه که ی کرد بو یه ملی و نوشته یه کی سۆسه نی زیوینیشی کرد بو به سینگه که مه کیتک هه لئو قیوه که یه وه. ئه وه ی ئهو کیژدی سه رنجرا کیش کرد بو، برۆکانی بو، برۆکانی باریک و تیژ بوون وه کی شمشیر، کاتیک ئهو برۆبانه به خیرایی بۆ سه ره وه هه لده کشان، به سه ر چاوه ره شه با یامیبه کانیدا ده هاتنه وه و جۆرێک له هیز و ئیراد هیان پینده به خشی.

پینده چوو تووره بووبیت، ئه و جاکۆه په خشبووه که ی گرت و به په ته ئاوریشمییه که بهستی و ئاوری بۆ هاوړتیکانی دا یه وه.

به تووره یی گوتی: "وهرن با برۆین، وهرن با به ره خواری بینه وه به ره کلتسیا به کی تر له (پورتیونکیولا) و له جه نایی فرانسيسکۆس گه رپین و له کۆلی ببینه وه، ئاختر ئهو ده لئ خه ونم ببینوه!"

ئیرمیتیلدا له بهر خووه شتیکی گوت و زهمیله خواردنه که ی هه لگرت، ئاگنیس ی خوشکه چکۆله ش زهمیله میوه که ی هه لگرت، کلارا له پیشه وه ده رۆیش و ئیدی له نیو دار زهیتوونه کانه وه به ره خواری بوونه وه به ره ده شته که.

فرانسيسکۆس هه ناسه یه کی قوولی هه لکیشا و له بهر خۆبه وه گوتی: "رژگارمان بو... وای گوت وهک ئه وه ی له خه ته رتیکی گه وره رژگارمان بو بئ."

***

فرانسيسکۆس له بهر ده رگا که دا دانیش و له سنج کیژده که ی ده نۆری که پینده چوو دا بگیرسین و بکوژینه وه و دوا جار له نیو دار زهیتوونه کانه دیارنه مان.

- "رژگارمان بو..." همدیس وای گوته وه و هه ستایه سه رپئ. "ئیسستا ده بئ نیوه رۆ بووبیت!"

ته ماشای کردم و هه موو ئاسه وارێکی ترس له سه ر روخساری ره ویبووه.

- "برا لیۆن.. هه نووکه ده نگی گۆرا بو، به حیرسه وه گوتی: "برا لیۆن، ئه ی ئیسمه نه مانگوت هه ردوو کمان سوپا یه کی جه نگا وه رین و بۆ رزگار کردنی مه رقه دی پیروژ هاتوین؟ بۆت نیبه پتیکه نیت، ده بی باوه ریکه ییت! ئیسمه ده بی به شتی سووک و هاسان ده ست پتیکه یین، پاشان ورده ورده ده ست ده ده یه شته گه وره کان، کاتیک له وانه ده ببینه وه، خۆمان بۆ شتی مه حال ته رخان ده که یین. تینده گه ییت چ ده لیم؟ یاخود پیت وایه هیشتا هه ر له ماله که ی بیتراردۆنئ و له سه ر چه رپاکه م راکشاوم و ورپنه ده که م؟" به ترسه وه گوتم: "برا فرانسيسکۆس، شتی مه حال، مه به ستت له شتی مه حال چیبه؟ ده ته وی بچین بۆ کوئی؟"

- "برا لیۆن، تۆ خۆت نه تگینراییه وه، رۆژتیک چوویت بۆ لای زا هیدتیکی به ناوبانگ که له سه ر دره ختیک ژیاوه. تۆ هاوارت بۆ کردوه: (باوکی پیروژ نامۆژگاری به کم که!) ئه ویش له سه ر دره خته که وه وه لامی داوینته وه: (چه ندیک له توانا تدا یه برۆ!) تۆ پیت گوتوه: (باوکی پیروژ نامۆژگاری به کی ترم که!) ئه ویش وه لامی داوینته وه: (چه ندیک له توانا تدا نیبه برۆ!) باشه برا لیۆن، ده بی چه ندیک له توانا ماندا نیبه برۆین. ئیسستا خۆمان ئاماده ده که یین و به کلتسیا ویرانه که ی قه دیس دامیانۆ ده س پئ ده که یین. تیکه یشتیت چیم گوت؟"

وه لامیم دا یه وه: "فرانسيسکۆس پرسیارم لئ مه که!" وام گوت و دلیم له ئاگرێکدا ده سووتا که به شی سووتانی دارستانێکی ده کرد" فرانسيسکۆس پرسیارم لئ مه که، من له هیچ شتیکی تیناگه م و له هه موو شتیکیش ده گه م، ئه مرکه!"

- "ده بی به رده کانی ئهم ناوه کۆکه یه وه، هیشتا شتیکی له پاره کانی بیتراردۆنئ له پریاسکه که مدا ماوه، به و پاره یه ئه شیای کار و چیمه نتۆ ده کربن و ئیتر ئیسمه هه ردوو کمان هیمه ت ده که یین و ده که وینه رۆنانه وه ی دیواره کان. ده بی خشت بۆ سه ر بانه که شی بکربن بۆ ئه وه ی که باران باری دلۆپه نکا، هه روه ها بۆیه ش بۆ بۆیا خکردنی ده رگا و په نجه ره کان و زهیت بۆ چراوگه که ی قه دیس. ده بی چه ند سال بیت دانه گیرسایئ؟ ئیسمه هه مدیس دا یده گیرسینینه وه... له گه لمدایت؟"

قۆلی کراسه که م هه لکرد، قسه کانی ئاگرێکیان تیدا هه لایساندبووم.

گوتم: "کهنگی ده ست پتیکه یین؟"

- "هه ر ئیسستا! قه دیس دامیانۆ ته ره، سه رسم ددا و له حه ژمه ت تاریکی پیتی هه لده نووتئ، له وه زیاتر ناتوانئ چاوه روانی بچیشئ. به لām برا لیۆن تۆ پیت وایه رۆحی ئیسمه بتوانئ چاوه رئ بکا؟ رۆحیشمان ته ره، له تاریکیدا سه رسم ددا و پیتی هه لده نووتئ. ده ی رابه هاوړیم، به ناوی خودا!"

پالتۆ ئاوریشمییه که ی دا که ند و که وته هه لچینی ئه و به رده نای که خلۆر ببوونه وه و باخچه که یان لئ پر ببوو. منیش رام کرد و که و قه به رد کۆکردنه وه و ده مخته جبه که مه وه و ده مدا یه ده ستی. به رده هه لچنراوه کان به رزبوونه وه، فرانسيسکۆس کاری ده کرد و ئه و گۆرانی ئه قینانه ی ده گوته وه که به مندالی ئه زه ری کردبوون و له خو شه ویستی ده وان. چ خو شه ویستییه؟ سترانبیژه گه رۆکه کان گۆرانیبه کان یان

به‌شانازی دولبهره دلرفیتنه‌کانیانه‌وه‌ دیتزا، به‌لام به‌دلنیاییه‌وه‌ فرانسسیسکۆس هه‌نووکه‌ گۆزانی بۆ مه‌ریه‌می پاکیزه‌ ده‌چری.

دره‌نگ و هه‌ختانیک گه‌راینه‌وه‌ ماله‌وه‌. به‌دریژیایی رینگه‌ به‌په‌رۆشه‌وه‌، ته‌واویک وه‌کی دوو وه‌ستای خانووبه‌ره‌ باسی به‌رد و چیمه‌نتۆ و چه‌مچه‌مان کرد. به‌لام وه‌ک ئه‌وه‌ وابوو باسی خودا و رزگاریی دونیایه‌ک بکه‌ین که‌خه‌ریک بوو داده‌رما. له‌و ئیواره‌یه‌دا بۆ یه‌که‌م جار تینگه‌یشتم هه‌موو شته‌کان یه‌کیکن و هه‌موویان هه‌مان شتن، تینگه‌یشتم که‌له‌ودییو کاری ساکاری رۆژانه‌وه‌، چاره‌نووسی ئینسان کارده‌کا. هه‌روه‌ها فرانسسیسکۆسیش له‌ قولاییرا وروژابوو، ئه‌ویش هه‌ستی ده‌کرد چ شتیکی نییه‌ ناوی ئیشی گه‌وره‌ و ئیشی بچووک بیت، وی پیتی وابوو دانانی به‌ردیکی بچووک له‌دیوارتیکی دارووخواودا، وه‌ک ئه‌وه‌ وایه‌ شانت نابیته‌ ژیر دونیا و نه‌هیتلیت پرووخی. هه‌روا وه‌کی ئه‌وه‌ش وایه‌ که‌ ئینسان رۆحی خۆی قایم راکرتیج تا نه‌یا بکه‌وئ و هه‌پروون به‌هه‌پروون بی.

کاتیکی گه‌یشتینه‌وه‌ ماله‌وه‌ خاتوو بیگامان بینی له‌به‌ر په‌نجه‌ره‌که‌دا دانیشتیوو، به‌نیگه‌رانییه‌وه‌ له‌ جاده‌ قه‌ره‌باله‌خه‌که‌ی ده‌تۆری. هیتشتا دونیا تاریک دانه‌هاتوو، دونیا هیتشتا رووناک بوو، له‌دووروه‌ ئیمه‌ی ناسیبه‌وه‌ و هاته‌ خواره‌وه‌ تا خۆی ده‌رگاگه‌مان لی بکاته‌وه‌. ده‌بویست کوره‌که‌ی سه‌ره‌نشست کا چونکه‌ به‌و نه‌خۆشی و ماندووویییه‌وه‌ چۆته‌ ده‌روه‌ و کاتیکی وا دره‌نگیش گه‌راوه‌ته‌وه‌. به‌لام کاتیکی روخساری کوره‌که‌ی بینی، هیچی بۆ نه‌گوترا. به‌سه‌رسورمانه‌وه‌ سه‌یری کوره‌که‌ی کرد، سه‌یری کرد که‌ چۆن بۆته‌ ئینسانیکی تر. ئیتر دواجار زاری هه‌لتینا.

- "کوره‌که‌م بۆچی روخسارت ئاوها پرشنگ ده‌دا؟"

فرانسسیسکۆس به‌پیکه‌نینه‌وه‌ گوتی: "دایکه‌ ئیتر له‌مه‌ولا روخسارم هه‌ر وا ده‌بیت! ئه‌مه‌ جارئ سه‌ره‌تایه‌، ئیمه‌ جارئ له‌ یه‌که‌مین پتیلیکانه‌دا، خۆی به‌هه‌مووی هفتا و هه‌وت هه‌زار پتیلیکانه‌یه‌!" ئه‌وسا قۆلی دایکی گرت و به‌گوتیدا چرپاند: "ئهم ئیواره‌یه‌ برا لیۆن له‌گه‌ل خۆمان و له‌سه‌ر یه‌ک خوان شینو ده‌کا!"

به‌ره‌به‌یانی رۆژی دواتر وه‌کی دز به‌پاریزه‌وه‌ له‌ مال چووینه‌ ده‌رئ و شۆر بووینه‌وه‌ به‌ره‌و بازار و ئه‌شیامان کړی. دوو چه‌کوش، دوو چه‌مچه‌، فلچه‌ و بۆباخ، بۆ خشت و چیمه‌نتۆش رامانسپارد بۆمان به‌ینرئ و ئه‌وجا به‌په‌له‌ رینگه‌ی کلّیسی قه‌دیس دامیانۆمان گرتوه‌ به‌ر.

ناسمان تژیی بوو له‌ هه‌وری ته‌نک، هه‌وا سارد و کزه‌یه‌ک له‌ شاخه‌وه‌ هه‌لی کردبوو. که‌له‌شیره‌کان له‌باخچه‌که‌دا قووکاندیان، بونیام و ئاژه‌لان بیداربوونه‌وه‌، دار زه‌بتوونه‌کان بریقه‌یان ده‌دایه‌وه‌، گاگان کاری پیرۆزی رۆژانه‌ی خۆیان ده‌س پئ کردبوو.

فرانسسیسکۆس بۆ ساتیک ئاوری بۆ دامه‌وه‌ و گوتی: "رۆحیش هه‌ر ئاوها بیدار ده‌بیته‌وه‌، خوداش پینج گای هه‌یه‌، به‌یانیان زوو گاسنیان لی ده‌به‌ست و ده‌که‌ویتته‌ ئه‌رز کیتلان."

له‌ قسه‌که‌ی تینه‌گه‌یشتم، گوتم: "چی؟ چی ده‌کیتلن؟"

- "ئهرزی به‌هه‌شت. ئهرزی به‌هه‌شت یاخود دۆزه‌خ!" فرانسسیسکۆس ئاوها به‌ده‌م وه‌لامدان وه‌مه‌وه‌

دانه‌وتیه‌ تاکو گۆله‌ مینایه‌کی جوانی زه‌رد لیکتا ته‌وه‌ که‌ له‌قه‌راغی رینگه‌که‌دا روابوو، به‌لام هه‌رکه‌ ده‌ستی برد لیکتا ته‌وه‌، وه‌کی ئه‌وه‌ی ژیوان بوو بیته‌وه‌ ده‌ستی راکرت.

- "خودا ئهم گۆله‌ی لیته‌دا بۆ نه‌خشی رینگه‌که‌ داناهه‌، ئیمه‌ نابج رینگه‌ له‌ مه‌خلۆقه‌کانی خودا بگرین ئه‌رکه‌کانی سه‌ر شانیان به‌جی بیتن!"

وای گوت و ده‌ستی بۆ گۆله‌ مینا که‌ راوه‌شاند، وه‌ک ئه‌وه‌ی خودا حافیزی له‌خوشکیکی نازیزی خۆی بکا.

کاتیکی گه‌یشتینه‌ کلّیسا ویرانه‌که‌، قه‌شه‌یه‌کمان بینی له‌به‌ر ده‌رگاگه‌دا خۆی له‌به‌ر هه‌تاودا هه‌لخستبوو. ئه‌و قه‌شه‌یه‌ پیر و به‌تپه‌رینی سالان پشتی کۆمابۆوه‌، دارماو و شه‌که‌ت و هه‌زار هه‌ر عه‌ینه‌ن کلّیسا که‌ی قه‌دیس دامیانۆ. کاتیکی فرانسسیسکۆس له‌ دووره‌وه‌ ئه‌وی بینی، بۆ ساتیک واقی ورم. له‌به‌رخۆیه‌وه‌ گوتی: "ئهری ئه‌وه‌ قه‌دیس دامیانۆ خۆی نییه‌؟"

به‌لام هه‌ر زوو حالی بوو، له‌ پیره‌میره‌که‌ نزیک بۆوه‌ و ناسیبه‌وه‌.

- "ئای خۆ ئه‌مه‌ باوه‌ ئانتۆنیۆس ی پیره‌میره‌، قه‌شه‌ی کلّیسا که‌یه‌، ده‌نیاسم."

به‌ئارامی چوه‌ پششی تا سلای لی بکا، ئه‌وسا داها ته‌وه‌ و ده‌ستی ماچ کرد.

- "به‌ئیجازه‌ی تۆ، ئیمه‌ به‌ته‌ماین کلّیسا که‌ رۆنیتینه‌وه‌، قه‌دیس هاته‌ خه‌نمه‌وه‌ و منیش به‌لتینی رۆنانه‌وه‌ی کلّیسا که‌یم پیداهه‌."

قه‌شه‌ له‌ ناکاویکرا سه‌ری هه‌لتیری، گه‌رچی جه‌سته‌ی دارماو بوو، به‌لام هیتشتا رووناکی له‌چاوانیدا هه‌ر ماوو.

به‌گله‌بی و تووره‌یییه‌وه‌ گوتی: "باشه‌ بۆچی نه‌هاتۆته‌ خه‌ونی من؟ ئاخ‌ من له‌ خزمه‌تی ویدا پیر بووم، وی دار و نه‌دارمی هه‌لئوشیوه‌ تا بتوانم چرایه‌کی بۆ داگیرسینم، ده‌ی بچۆ گسکی بۆ بکړه‌ و گسکی بۆ بده‌، برۆ بخووری بۆ بکړه‌ و بۆی داگیرسینه‌، شه‌رابی بۆ بکړه‌ و په‌یکه‌ره‌که‌ی پئ بشۆ. که‌چی جاریک نه‌هاتۆته‌ خه‌ونم تا قسه‌یه‌کی هاوړتیانه‌م له‌گه‌ل بکا و سوپاسیکم بکا! باشه‌ تۆ کوره‌که‌ی جه‌نابی بیئاردۆنئ نیت؟ ئه‌و کوره‌ ده‌سبلاو و تووره‌هاته‌ی که‌ به‌دریژیایی شه‌و به‌سیتاره‌که‌یه‌وه‌ به‌شه‌قامه‌کاندا ده‌سووپیته‌وه‌؟"

فرانسسیسکۆس وه‌لامی دایه‌وه‌: "با ئه‌وم، من ئه‌و ده‌سبلاو و تووره‌هاته‌م."

- "باشه‌ خودا چاوه‌رتیی چی له‌تۆ ده‌کا؟"

فرانسسیسکۆس وه‌لامی دایه‌وه‌: "هیچ، هیچ، به‌لام من چاوه‌رتیی هه‌موو شتیکی ده‌که‌م له‌و!"

- "هه‌موو شت چی؟"

- "رزگاریی رۆحم!"

قه‌شه‌ سه‌ری دانه‌واند و شه‌رم دایگرت، ده‌ستی له‌سه‌ر نیوچه‌وانی دانا تا چاری له‌ تیشکی هه‌تاوه‌که‌ بپاریزی، قه‌شه‌ بیئده‌نگ بوو. به‌لام ئیمه‌ قۆلی کراسه‌کامان هه‌لکرد و ئیشی خۆمان ده‌س پئ کرد،

خونەویستانه پینکەوه وردە کەوتینە گۆزانی چرین. پینکەوه بەملاولادا رامان دەکرد، بەردمان کۆدەکردهوه، چیمەنتۆکش گەشت و چەمچەکانمان بەدەستەوه گرت. لە دوو تەیر دەچووین کە بەهاران هیتلانەکیان چی دەکەن.

لیم پرسى: "فرانسیسکۆس، ئیمە لە چی دەچین؟"

بەزەردەخەنەیه کەوه وەلامى دامەوه: "لە دوو تەیر کە بەهارانئى هیتلانەکیان چی دەکەن."

قەشە هەستابوو سەرپین و بەبێدەنگی تەماشای دەکردین. جار ناچار دزە نیگایەکی بۆ فرانسیسکۆس دەکردو خاچی دەکێشا. دەمە و نیوەرۆ، چۆه بۆ ماله چکۆله کەى کە لەو نزیکانە بوو، پاش تاویک گەراپەوه و سینییەکی دارینەى بۆ راگرتین کە دوو کولێرەى جو و دوو مشت زەیتونى رەش و پپازیک و بوتلیک شەرابی لەسەر بوو.

بەزەردەخەنەیه کەوه گوتى: "پاولۆس ی حەواری رای سپاردوو کە ئەوى ئیش دەکا دەبێ نان بخوا."

هەستمان کرد برسیمانه، چوار مشقی لە باخچەکەدا دانیشتین و کەوتینە خواردن.

فرانسیسکۆس گوتى: "نایا قەت نانێکی وا بەلەزەتت خواردوو؟" وای گوت و بەچێژەوه تامی نانه کەى دەکرد. "ئەى ئەم زەیتونە خوێش! قەت شەرابی ناوا نایابت خواردۆتەوه؟"

وەلامیم دایەوه: "یەك جار، تەنها یەك جار، ئەویش لە خەوندا، پیم وابوو چومەتە بەهەشت، هەلبەت برسییان خەون بەنانهوه دەبین، منیش چوو بومە بەهەشت و فریشتە یەك بەسینییه کەوه هات، رێک وەك ئەم سینییە - لەگەڵ نانی جو و زەیتون و پپازیک و بوتلیک شەراب. فریشتە کە پێی گوتم: (تۆ لە رێگەیه کى دوورەوه هاتویت، هەلبەت ئەلعان برسیتە، دانیشە، بەرلەوهى خۆت پیشانی خودا بدەیت بخۆ و بخۆرەوه.) منیش لە نێو چیمەنە کەى بەهەشتدا لێی دانیشتم و کەوتە خواردن، هەر پاروویەك کە دەمخوارد، هەر قومێک کە هەلمدەقوراند، دەچوو ناخەوه و دەبوو رۆح. نان، شەراب، زەیتون و پپاز، هەمووی دەبوو رۆح. تەواویک هەر وەكى ئیستا."

هەمدیس کەوتینەوه ئیش، بەزەردەکانمان دادەتاشی، چیمەنتۆمان دەگرتەوه و درزی دیوارەکانمان پین سوواخ دەدا. هەموو ئەو گۆزانیانەمان دەچری کە دەمانزانین. خەریک بوو تاریک دادەهات. بۆ تاویک مەزەندەم کرد کە قەدیس دامیانۆ هاتۆتە کلێساکەوه و لەبەر دەرگا کەدا راوهستاوه و بەسوپاسگوزارییهوه سەیرمان دەکا. بەلام دواى سەرنجمان دا کە ئەوه قەشەکیه بەزەردەخەنەوه تەماشامان دەکا.

فرانسیسکۆس گوتى: "کێ چۆزانئى، رەنگە ئەوه قەدیس دامیانۆ خۆى بێت!" وای گوت و پاشان سەرنجێکی تژیی لە رێزی دایە پیرەمێرد کە لەبەر دەرگا کەدا راوهستابوو، گوتى: "رەنگبێ دواى سالانێکی زۆر لە نوێژ و هەژاری هەردوو ئەو دووانە بوویتنە یەك!"

کاتیک شەو داها و ئیمە دەستمان لە ئیش هەلگرت و خوداحافیزیمان لێ کرد، هەر بەراستی روخساری قەشە وەكى روخساری قەدیسان پرشنگی دەدا.

هەنووکە ناتوانم بیگیترمەوه کە چەند رۆژ و چەند هەفتە ئیمە کارمان کرد، چۆناوچۆنى دەتوانم ئەووم بێر خۆم بێنمەوه؟ ناخر زەمەن وەكى ئاو دەرژا و وەكى ئاو خورەى دەهات و ئیمەیش لەگەڵ ئەودا دەرژان

و خورەمان دەهات، ئیمە کارمان بەچەکوش، چەمچە و فلچەى بۆیاخ دەکرد، بەدیقه تەوه خستەکانی سەربانمان دادەنا. خۆر هەلدهات، لەناوقەدى ئاسماندا راوهوستا و ئەوجا خۆى نزم دەکردهوه، لای چەپەوه ئەستێرەى ئیوارە بەگومەزى ئاسمانەوه شۆردەبووه، شەو دادەهات، بەدەستویلی چیمەنتۆباوى و بەدلى خوێشەوه دەگەراپەوه ئاسیزی... تەنى دەتوانم ئەوئەندە بەدلتیاییهوه بلیتم کە لەماوهى ئەو رۆژان و هەفتانەدا ئیمە هەردوو کمان هەمان ئەو شادی و هەلبە و عیشقەمان تەجروبه دەکرد کە تەبیریک لەمیانەى چیکردنى هیتلانە کەیدا تەجروبهى دەکا. خودایە چ خوێشیهک هەبوو بگاتە ئەو خوێشیهى کە ئیدی هیتلانە تەواو بووه تەبیرەکە تیایدا دەکەوتیتە هیتلەکان دانان. ئیمە هەردوو کمان، من و فرانسیسکۆس هەمان هەستمان هەبوو، لەهەموو ژانماندا، ئەو رۆژانە وەكى ئاھەنگی ئەلقە لە پەنجەکردن دەردەوشیتەوه بەشادمانی و ئەقین. وەكى بلیتی رۆحمان لەگەڵ خودادا ئەلقەیان کردبیتە پەنجەى بەکتر.

- "چ بووه؟"

بەیانیهک فرانسیسکۆس وای گوت کە تازه خەریک بووین دەکەوتینە ئیش.

- "برا لیۆن چ بووه؟ چما نایا دونیا گۆراوه؟ چما نایا ئیمە گۆراوین؟ ئەز دەگریم و پێدەکەنم، گریان و پینکەنینم لەلا بوونەتە یەك شت، من هەست دەکەم دەفرم و بەژوور ئەرزەووم و لە فەزادا دەخولیمەوه! برا لیۆن ئەدى تۆ؟"

- "من هەست دەکەم کرمیکم لە قولایی خاک و خۆلى ئەرزدام، هەموو ئەرز بەسەر منەوهیه و قورسایى خۆى خستومەتە سەر، منیش پەل دەکوتم تا درزیک بکەمە عەردەکە، کە لەبەر رێک بەرەو سەرەوه بکەمەوه و خەنخ لە توتکلی عەردەوه بێمە دەرى و رۆشناییم لێدا. چ کارێکی زەحمەتە درزیک بکەیتە تەواوی عەرد، بەلام من بەحەوسەلەم، چونکە دلنیام ئەو کاتەى لە قولایی عەردەوه دیمە دەرى و رۆشنایى لیم دەدا، ئەوسا دەبە پەپوولە!"

فرانسیسکۆس هاواری کرد: "وايه! وايه! ئەلعان تێگەیشتم برا لیۆن، رەحمەتى خودات لى بیت! ئیمە دوو کرمین کە دەمانەوى بێسە پەپوولە. کەواتە ئیش کە! چیمەنتۆ بگرەوه، بەرد بێتە و چەمچەکەم بدەرى!"

***

کاتیک بێرناردۆنیتی پیرەمێرد لە سەفەرکەى گەراپەوه، ئیمە خەریک بوو کارەکانمان لە کلێسای دامیانۆ تەواو دەکرد. کە گەراپۆتە تەواویک سەرى سوپامبوو کاتیک کورەکەى لە دوکانە کەیدا نەبیینبوو. فرانسیسکۆس ئیدی زۆر نەدەچوو یارمەتى باوکی لە کاروبارەکانیدا بدا، ناخر ئەو هەر لە بەیانی شەبەقەوه دەچوو دەرى و شەوان دەگەراپەوه، بابی بەتەنى نانی دەخوارد و زۆر نەیدیبینی.

بەنیگەرانییهوه لە ژنەکەى پرسیبوو: "کورە نازیزەکت هەموو بەیانیهک شەبەق دەروا و زۆر لە دووکانیش دەرناکەویت، باشە ئەوه دەچیت بۆ کوێ؟"

خاتوو پیکا چوانى داگرتبوو، چونکە زاتى نەدەکرد راستەوخۆ چاو لەچاوانى شوو کەى بېرى. وەلامى دابۆه: "فرانسیسکۆس خەونى بێنیوه، دامیانۆى مېهەریان هاتۆتە خەونى و داواى لیکردوو کلتیساکەى

بۆرۈنئىتەۋە!"

- "ئەي دوايى؟"

- "ھەممۇ بەيانىيەك دەروا، دەروا و ئىش لە رۆئانەۋەي كلىساكەدا دەكا."

- "ھەر خۆي؟ بەدەستەكانى خۆي؟"

- "بەدەستەكانى خۆي."

- "بەتەنچ؟"

- "لەگەل ھاۋرىكەي، ھاۋرى سۈالئەكەرەكەي."

جەنابى بىرناردۆننى برۆي گرز كوردبو، مۈشتى ھىنابۆۋە يەك. گوتبۇي: "كۆرەكەت رېگەيەكى خەراپى گرتۆتەبەر، ئەۋەش خەتاي تۆبە!"

- "من؟"

- "بەلئى خەتاي خويئەكەي تۆبە، خەتاي خويئەكەي كە پرە لە گۆرانىبىئىژ و بونىامى پەرەمدار و خەلكانى شىت!"

فرمىسك زابوۋە چاۋانى خاتوۋ پىكا. بىرناردۆننى گۆچانەكەي ھەلگرتبۇ، گوتبۇي:

- "من دەبىن بېچم بېھىنمەۋە، خۆ بەتەنھا خويئەي تۆ لە جەستەي ويدا ناگەرئى، بەلكو خويئەي منىش لە جەستەيدا دەگەرئى. نابىت ئەۋ خويئە بەزايە بچئى!"

پىش نىۋەرۆ بىرناردۆننى لاي كلىساي قەدىس دامىانۆۋە دەرەكەت، رەنگى پەرىپو و لە ھەژمەت ماندوۋىي رېگە، ھەناسەپرەكەي پىن كەوتبۇ. فرانسىسكۆس بەسەربانى كلىساكەۋە بو، خىشتە سوۋرەكانى رىز دەكرد. كارى ئەۋ رۆژەمان تەۋاۋ بىو، ھەنوۋە فرانسىسكۆس ئارەزوۋىيەكى فرەي تىدا وروژابوۋ كە بەزۋانى زىدى دايكى تىچرىكىنئى لە گۆرانى. بىرناردۆننى گۆچانەكەي ھەلپرى.

ھاۋارى كەرد: "ئاۋھا، ۋەستا ۋەرە خوارەۋە، دەمەۋئى قسانت لەگەل بىكەم!"

فرانسىسكۆس لەسەربانەكەۋە بەدەنگى بەرز ۋەلامى دايەۋە: "رۆژباش جەنابى بىرناردۆننى، چىت دەۋئى؟"

- "ۋا دوۋكانەكەي منىش خەرىكە نابووت و وىران دەبئى، ۋەرە خوارەۋە، ئەۋئىش بېھىنەرەۋە ماىە و ھەلپىنەرەۋە!"

- "من دوكانەكان ھەلئاسىنمەۋە، بەلكو وىرانىان دەكەم، جەنابى بىرناردۆننى بۆ ئەمەيان بىمورە."

بىرناردۆننى كەللەيى بو، لە ھەژمەت توۋرەيى، گۆچانەكەي كىشا بەبەردەكانى باخچەكەدا، دەبۇست بدوئى بەلام چ ۋەشەيەكى بۆ نەھات، دەمى لە گۆ كەوتبۇ.

ئاخىرىيەكەي نەراندى: "ۋەرە خوارەۋە، فەرمانت پىن دەدەم بېيئە خوارەۋە، چىيە نامناسىت؟ من باۋكتم!"

- "جەنابى بىرناردۆننى دەبى بىمورىت! تەنئى خودا بابى منە، تەنھا ئەۋو ھىچ كەسىكىتەر نا!"

جەنابى بىرناردۆننى لە توۋرەيىدا دەمى كەفى دەكرد، لەبەر ھەتاۋەكەدا راۋەستاۋو، ھەستەم كەرد دوۋكەل لە قزىيەۋە بەرز دەبىتەۋە.

ھەمدىس نەراندى: "ئەدى من؟ من چىم؟ من كىم؟"

- "تۆ جەنابى بىرناردۆننىت، ئەۋەي كە دوۋكانىكى گەۋرەي لە گۆرەپانى ئاسىزى ھەيەو ئالتون لەقاسەكانىدا كەلەكە دەكا و لە برى ئەۋەي جلك بىكەتە بەرى خەلك، كەچى روتيان دەكاتەۋە!"

قەشە لە مائەۋە بو، كە ئەۋ دەنگە دەنگەي ژنەفت، ھاتە پىشەۋە، ھەر كە بىرناردۆننى پىرەمىردى بىنى ھەموو شتىك تىگەبىشت. بەتسەۋە چوۋە پىشەۋە دەستى كەرد بەبەر باخەلىدا و ئەۋ پارەيەي دەرھىئا كە فرانسىسكۆس دابوۋى پىنى تا زەبىتى بۆ چراكەي قەدىس پىن بىرئى.

گوتى: "جەنابى بىرناردۆننى بىمورە، ئەم پارانە ھى تون، كۆرەكەت داۋبىيەتى پىم بەلام دەستەم بۆ نەبردوۋە."

بىرناردۆننى پرى كەرد بەپارەكەدا و ئاخىيە گىرفانە گەۋرەكەيەۋە، بەلام لاي نەكردەۋە تاكو قەشە بىيىن. ئەمجارەيش گۆچانەكەي بەرەۋ سەربانەكە بەرزكردەۋە.

نەراندى: "ھەي نارەسەن، ۋەرە خوارەۋە تا ئاقلت كەم!"

فرانسىسكۆس گوتى: "ۋا ھاتم!" ۋاى گوت و خۆي بۆ ھاتنە خوارەۋە ئامادە كەرد!

من چەمچەكەم دانا و چاۋەرپىم كەرد بزەنم چى روۋدەدا.

فرانسىسكۆس تەپوتۆز و چىمەنتۆكەي لە جلكەكانى تەكاند و بەرەۋ لاي باۋكى چوۋە پىشئى. بىرناردۆننى تەماشاي كۆرەكەي كەرد، پىدەچوۋ بلىئەي ئاگر لەچاۋانىيەۋە ھەلچى، بىن جوۋلە ۋەستاۋو، مەتەقى لەخۆبىبو، گۆچانەكەي بەرزكردبۆۋە چاۋەرپى دەكرد كۆرەكەي بىئە پىشئى. رىك ھەر عەينەن ئەۋ كاتەي كە فرانسىسكۆس دانەۋىيە تا سلاۋى لىن بىكا و دەستى بەنېشانەي خاچ لەسەر سىنگى دانئى، بىرناردۆننى دەستە قورسەكەي بەرزكردەۋە و بەك شەپازللەي توندى لەلاي راستى فرانسىسكۆس سرەۋاند. ئەۋجا فرانسىسكۆس لاي كەردەۋە و لاي چەپىشى بۆ راگرت.

بەنارامى گوتى: "جەنابى بىرناردۆننى لەم لايەي تىشيان بدە! تا ھەست نەكا فەرماۋش كراۋە و گلەيى نەكا!"

من بەپەلە چوۋمە پىشئى تا لەسەر ھاۋرىكەم بىكەمەۋە، بەلام ئەۋ دەستى رايەل كەرد و گوتى: "برا لىئون، دەست ۋەرمەدەرە مەشىئەت و كارى خوداۋە، جەنابى بىرناردۆننى يارمەتى كۆرەكەي دەدا تا رىزگارىيى بدۆزىتەۋە. جەنابى بىرناردۆننى لەم لايەي تىشيان بسەرەپىنە!"

بىرناردۆننى زىدەتر كەللەيى بىو، گۆچانەكەي بەرزكردەۋە تا بىكىشئى بەسەرى كۆرەكەيدا، بەلام دەستى بىن جوۋلە لە ھەۋادا راگىرا. فرانسىسكۆس بەحەپەساۋى سەرى ھەلپرى، دلۆپە ئارەقەي درشت بەنېچەۋانى بىرناردۆننى دەھاتە خوارەۋە و لىۋى شىن ھەلگەرا بو. ترس روخسارى كەردبوۋە شتىكى تر، دەبىيىنى كە چۆن تەقەلا دەدا تا گۆچانەكە دابىئىتەۋە و بىكىشئى بەسەرى كۆرەكەيدا، بەلام دەستى بەحەۋاۋە وشك بىو.

فرانسيسكو سيش دهيبيني چون چاوه تژیی له ترسهکانی بابی له ناسمانیان نۆریوه، فریشتهیهکی تووره خۆی دابوو بهسهریا و دهستی له ههوادا راگرتوو، فرانسيسكو سيش ئهوهی نهدهیبینی، ههروهها منیش نهمدهیبینی، بهلام ههردوو کمان وژی توورهی بال لهیهکانی فریشتهکه مان له فزادا دهژنهفت.

فرانسيسكو سيش گوتی: "باوکه، چ نییه، چ نییه... مه ترسه!"

بهزهی بهباوکیدا دههاتهوه و دهیویست قۆلی بگری، بهلام له ناکاویکرا بئیرناردۆنتی پیر بهسهر بهردهکاندا کهوت.

کاتیکی هاتهوه سه خۆی، خۆر له ناوهراستی ئاسماندا بوو. قهشهی پیر هیشتا ئهوه پهرداخه ئاوهی پێ بوو که هینابووی نیوچهوان و لاجانگی بئیرناردۆنتی لههۆشخۆجوی پێ تهپکا، فرانسيسكو سيش بهچیچکانهوه له لای باوکییهوه دانیشتبوو، سهری نابوو نێو دهستهکانی و چاوانی بریبوووه چیا (سویاسیۆ) که له نێو رووناکیدا مهلهی دهکرد.

بئیرناردۆنتی ههستایه سه پێ و گۆچانهکهی ههنگرت، من تاوم دایه خۆم تاپچم و یارمهتی بدهم ههستێ، بهلام بهنیشارهتی دهست دووری خستهوه. شهکهت و ماندوو ههستا و ئارهقهی توپلی وشک کردهوه، بهبێ ئهوهی تهنی وشهیهک بلتی یان سهرنجیکی کورهکهی بدا که هیشتا لهسهه ئهززهکه دانیشتبوو یاخود سهیریکی قهشهی پیر بکا که پهرداخه ئاوهکهی بهدهستهوه بوو. جلکهکانی تهکاندا، توند بهگۆچانهکهیهوه خۆی راگرت و بههینوری بهرهو ژوور لێی دا رۆیشت. ئیدی دواوی تاویکی له پێچی رینگاکهدا بزربوو.

***

ئهو شهوه فرانسيسكو سيش نهچۆه مالتی و منیش له لای مامهوه. چهند رۆژیک لهوه بهر له نزیک کلتیاسی قه دیس دامیان ئوه ئهشکهوتیکی دۆزیبۆوه و ههمیشه کارهکهی جێ دههیشت و چهند سهعاتیک لهو ئهشکهوتهدا دهمایهوه. ههلبهت بۆ نوێژ دهچوو بۆ ئهوی، چونکه که له ئهشکهوتهکه دههاته دهری و دهکهوتهوه ئیشکردن، هالهی نووریک دهوواندووری سهری دهپۆشی وهکی ئهو هالانهی که له وینهکاندا بهدووری سهری قه دیسانهوه دهیبیرین، ئهو پرسنگی نوێژهکه بوو که هیشتا بهوێه دهمایهوه.

ئهو شهوه چوینه ئهو ئهشکهوتهوه، ئهوی بۆشیی عهردی لێ دههات، بهبێ ئهوهی چ شتیکی بخۆین و بهبێ ئهوهی قسهیهک لهگهڵ یهکدیبا بکهین، دوو بهردمان کرده سه رین و لێی راکشاین. من کفت بووم و یهکسهه خهو بردمییهوه، پێدهچوو شهبهقی دابیت که بێدار بوومهوه و له لهزهیهکدا فرانسيسكو سيش بینی له بهر دهرکی ئهشکهوتهکهدا دانیشتبوو، سهری نابوو نێو ئهژنۆکانییهوه و بهدهنگیکی کپ و یهکتا، لهژیر لیهوه دهووا، پێدهچوو بێدهنگ بگری نهبا خه بهرم بێتهوه. لهسالانی دوانتردا رووی داوه که زۆر جار هه نسکی گریانی فرانسيسكو سيش بیهه، بهلام ئهو بهیانیه گریانهکهی دهتگوت گریانی ساوایهکه داوای شیر بکا، بهلام دایکی نه بێت.

بهروه دهرکی ئهشکهوتهکه چووم، له پالیدا لهسهه ئهژنۆ دانیشتم و چاوانم برییه ناسمان. ئهستیرهکان لهوه دابوو بکوژینهوه، هه ندیکیان هیشتا بهو ئاسمانه سپییهدا شوژیبونهوه، له یهکیکیانهوه، که

گهورهترینیان بوو، پهنگی سهوز و په مهبی و شین پرسنگی دهدا.

بۆ ئهوهی خه یالی به لایه کیتردا وهرگیتریم لیتیم پرسی: "برا فرانسيسكو سيش، ئهو ئهستیرهیه چ ئهستیرهیه که؟ هیچت له بارهیهوه بیستوه؟"

له گریانهکهی ژیریۆه.

- "کی چوزانی، پهنگه سهروکی فریشتان بێت، گابریل ی سهروکی فریشتان بێت که ئهوها دهدرهوشیتتهوه، وی رۆژیک داده بهزیت بۆسهه عهرد و ده لێ: "ماریا سلاوی ههیه!"

پاش تاویکی درێژی به قسهکانی دا: "ئهو ئهستیره به درهوشه یهش، ئهوهی که دهیبینی له خۆرهه لاندای سه ما دکا و خه ریکه رۆشایی ههتا و هه لیده مه ژیت، ئهوه لۆسیفتری ئهستیره ی به یانه."

به سه رسورمانه وه هاوارم کرد: "لۆسیفتر؟ بۆچی؟ بۆچی؟ ئهوه راست نییه، باشه ئه دی ئهو له گابریل ی سهروکی فریشتان به درهوشه تره؟ ئه مه خودا ئاوها سزای ده دا؟"

فرانسيسكو سيش به دهنگیکی نیوه نوسا و گوتی: "به لێ، ریک وایه. برا لیۆن چ سزایه ک قورستر نییه له سزای ئالوگۆر پیکردنی شهه به خیر!"

دواوی تاویکی له سهه قسهکانی بهردهوام بوو: "باشه بۆ سههت سوپما؟ چما خودا هه مان شتی له گه ل مندا نه کرد؟ له گه ل منی تو ره هات و به زیو و بیفه ردا، له گه ل منی ئهستیره چکۆله ی به یاندا؟ له بری ئهوهی برووسکه یه کم بۆ نازل کا و بکا ته قهه برووت، که چی شهویکیان کاتیکی کو ترانه گۆرانیم دیترا و تیر بیوم له خواردن و شه راب؟ هات قه دیس دامیانۆی نارده خه ونم و گوتی: (بکه وه خۆت، کلتیاسکه راگره که خه ریکه داده رووخی، من باوهرم پیتته!) پیم وابوو له باره ی کلتیاسا چکۆله و چۆل و ویرانه که ی خۆیه وه ده دووی و ئیدی منیش رۆم نایه وه، به لام ئیستا..."

هه ناسه یه کی هه لکیتشا، باسکی کرده وه و هه ناسه ی وهرگرته وه.

به نیگه رانییه وه سه یریم کرد و گوتم: "ئیستا چی؟"

- "ئیتستاش دلم نه هاتۆته وه سه خۆی، نا، نا، ئهو مه به سستی له کلتیاسا چکۆله ویرانه که ی نه بووه، ئه مه ئه وه یه که به درێژیای شه و بیرم لێ کردۆته وه. برا لیۆن ئیستا وا تازه خه ریکم له و په یامه نه یینی و خه ته رناکه تیده گه م..."

وا ی گوت و بێدهنگ بوو.

- "برا فرانسيسكو سيش ده تاوانم گویم له و په یامه بێ؟ پیم بلتی تا منیش شادومان بم."

- "پیتی شادومان نابیت برا لیۆن، پیتی شادومان نابیت، به لکو پیت قه بهوول ناکریت، حه سه له ت هه بێ، له گه ل مندا وهره، ئیمانته هه بێ، ئیدی ورده ورده تیده گه یته و ده ده یته قولپی گریان، بۆشیه هه یه ژێوان بیهته وه، رینگه که سهخت و ناههواره، کی چوزانی، پهنگه هیدی هیدی ژێوان بیهته وه..."

دهستیم گرت و ویستم ماچی بکه م، بهلام ئهو رینگه ی نه دام.

- "برا فرانسيسكو سيش، بۆ ههه کو ی پرۆیت منیش دیم، ئیتر له وه زیاتر پرسبارت لێ ناکه م، رینگه که م

بیددنگ بووین، بینیمان رۆشناییبه که تەشەنە دەسەنێ، هەروازی چیاکان وردە وردە رەنگیکی وەنەوشەبیبیان دەپۆشی و پاشان رەنگیکی گولالە سوورەبی و دواجار رەنگیکی تەواو سەپی. دار زەبتوونەکان، بەردەکان و عەرد زەردەخەنەیان دەهاتن. خۆر هەلگژا و چوو لەسەر گاشە بەردێک دانیش، ئیتمیش لەبەر دەرکی ئەشکەوتە تاریکە کە دەستمان بۆی راوەشاندو سلاومان لێ کرد.

من هەستام تا بەرەو کلتیسی دامیانۆ بیچمە خوارەو، تا ئەشیاکانمان کۆکەمەو و گسکیک بەدەم و دەستیک بەو ناویدا بهێنم.

فرانسسیسکۆس گوتی: "ئەشیاکان بەدەرە قەشەیی پیر بۆ خۆی. بەلام بەر لەو یەکە یەکە ماچیان کە، ئاخەر برا لیوون ئەوان ئەرکی سەرشانێ خۆیان بەجێ هێنا، زیاتر لەو پیتوبستمان پیتیان نییە. ئەم کلتیسیایە کە هەنووکە رۆنراوەتەو، ئیدی چ ئاتاجی بەچەمچە و چیمەنتۆ نییە!"

زارم کردەو تا پرسباری لێ بکەم، بەلام یەکسەر دەم داخست. بەخۆم گوت: "رۆژتیک دێ تیبگەم، تەنھا حەوسەلەم هەبێ!"

فرانسسیسکۆس گوتی: "بۆ خودات لەگەڵ بیت، من بەدرێژایی رۆژ لێرە، لە ئەشکەوتە کەدا دەمیتمەو، گەرەکمە خودا بانگ کەم، زۆر شتم هەن پیتی بلێم، دەمەوئ لێی بیاریتمەو هێزم بدات. ئەو هەلدێرێکە لەبەرەمەردا، دەمەوئ لێی بیرسم چۆناوچۆنی دەتوانم بازی بەسەردا بەدەم؟ بەلام گەر ئەو نەکەم، ئەدی چۆناوچۆنی دەتوانم بەخودا رابگەم؟"

من رۆیشتم. سالا ئیکی زۆر دواتر، کاتیک فرانسسیسکۆس نامادەیی ئەو بوو عەرد جێ بیلی، زانییم ئەو رۆژە چی لەو ئەشکەوتەدا رووی داو. بیرم دێ ئەو شەو نەیتوانی بنوێ، لەسەر عەردەکەو لەدەرەوێ پۆرتیونکولاکا شابوو، مشکەکان هاتبوونە دەرێ و ئەوێ لەجەستەیی مابۆو دەیانکرۆژت. بانگیکردم لەلایەو دانیشم و مشکەکانی لێ دوور بخەمەو و هاو دەمی بکەم. ئەو شەو ئەوێ لە ئەشکەوتە کەدا رووی داو بە ئەمانەت بۆی گێرامەو.

کاتیک لە ئەشکەوتە کەدا بەتەنھا مابۆو، بەدەمدا راکشابوو، عەردەکەیی ماچ کردبوو، خودای بانگ کردبوو. گوتبووی: "من دەزانم تۆ لە هەموو شوێنیکیت! بەردێک هەلدەگرم و دەبینم تۆ لەویدای، بەسەر هەر کانی و ئاویکدا دادەنەومەو، روخساری تۆی تێدا دەبینم، هەر کرمیک دەبینم، لە پشتیدا و لەو شوێنەیی بالی لێ دەروێ، دەبینم ناوی تۆی لێ هەلکۆلراو، تۆ لێرەشیت، لەم ئەشکەوتەدا و لەم بەردە گلێنە کەدا تۆی تۆم ناو تە سەر. تۆ دەمیینی و دەمییبەیت و بەزەبیت پێمدا دیتەو.

کەواتە باوکە گۆم بۆ رادێرە، دوینی شەو لەم ئەشکەوتەدا هاواریکی تژی لە شادومانیم کرد: (ئەوێ بەمنت سپارد بەجیم هینا، کلتیسیایە قەدیس دامیانۆم رۆنایەو). تۆیش وەلامت دامەو: (ئەو بەس نییە!) گۆم: (ئەو بەس نییە؟ چما دەتەوئ چی تر بکەم؟ ئەمرکە!) هەمدیس گۆم لە دەنگت بۆو: (فرانسسیسکۆس، فرانسسیسکۆس، فرانسسیسکۆس رۆبێرەو و قاییمی کە، فرانسسیسکۆسی کوری بیرناردۆنی!) گۆم: (گەرەم چۆناوچۆنی دەتوانم ئەو بکەم؟ ریتگان زۆرن و پیمبلی کامە ریتگیان

بگرمەبەر؟ چۆناوچۆنی دەتوانم رۆحە شەرانگیزەکانی ناو خۆم کەوێ کەم؟ ئاخەر ئەو رۆحانە زۆرن، گەر یارمەتیم نەدەیت ئەو من شکست دینم! خودایە چۆناوچۆنی دەتوانم گوشت وەلانیتم تا نەکەوێتە بەینمان و لە یەکتەرمان کا؟ خودایە ئەو رۆژە لە کلتیسیای قەدیس دامیانۆ خۆت بینیت کاتیک ئەو کبێژەم بینی چۆن پەشوگام! خۆت بینیت چۆن کاتیک باجم بینی دلم شپزە بوو! خودایە پیم بلتی چۆناوچۆنی لە باب و دایک و لە ژن ئازاد دەبم؟ چۆناوچۆنی ئازاد دەبم لە ژبانی ئاسودەیی، لە هاوارییان، لە خۆیەزلزانی، لە حەزی گەران بەدوای شانازییدا، پیم بلتی چۆناوچۆنی رزگاردەم لە بەختەوێ؟ گوناھە گەرەکان حەوتن و هەر ئەو حەوت رۆحە شەرانگیزانە دلم دەخۆن. خودایە چۆناوچۆنی دەتوانم لە فرانسسیسکۆس رزگار بێم؟)"

فرانسسیسکۆس ئاوا بەدرێژایی رۆژ سەری نابوو سەر عەردی ئەشکەوتە کە و هاواری کردبوو، بزراکەندبووی و هەلەرزبوو. ئەو کاتەیی من بەئاسیزیدا دەسوورامەو و سوالم دەکرد، فرانسسیسکۆس بەزۆر سەریبەو گوتی لە هاواریک بێو: (فرانسسیسکۆس!) ئەم وەلامی داو: (ئەمر کە گەرەم!) دەنگە کە گوتبووی: (فرانسسیسکۆس دەتوانیت بچیت بۆ ئاسیزی کە لەوێ لەدایک بوویت و خەلکی ئەوێ هەموو دەتناسن، دەتوانیت بچیت بۆ ئەوێ و لەبەردەم مالی باوکتا راوہستیت و بکەوێتە گۆرانی چرین و سەماکردن و چەپلە کوتان و ناوی من راگەییەنیت؟)

فرانسسیسکۆس گوتی رادێرابوو، راست بۆو و بیددنگ بێو، هەمدیس دەنگە کەیی بەزۆر سەریبەو هاتبۆو گوتی، بەلام ئەمجارەیان نزیکتر، وکی بلتی لەنیو گوتیدا هاواری کردبێ. گوتبووی: (دەتوانیت پێ لەم فرانسسیسکۆسە بنی و ئاسەواری نەهێلێت؟ ئەمە خەتای ئەو فرانسسیسکۆسە یە ناھێلێت یە کتر بدۆزینەو، تیکوپیکی بشکینێ! ئەو کات مندالان بەدواتدا رادەکەن و بەردت تێدەگرن، کچان لە پەنجەرەکانەو سەر دەهیننە دەرێ و پیت پێدەکەن، تۆیش پۆشراو بەو خۆیەیی بەردەکان لەسەرتیان هینا، بەشادومانییەو رادەوہستیت و هاوار دەکەیت: (ئەوێ بەردێک تێدەگرت، یەک جار رەحمەتی خودای لێ بیت، ئەوێ دوو بەردم تێ دەگرت، دووجار رەحمەتی خودای لێ بیت، ئەوێ سێ بەردم تێ دەگرت، سێ جار رەحمەتی خودای لێ بیت، دەتوانیت؟ دەتوانیت؟ بۆچی بیددنگیت؟)

فرانسسیسکۆس گوتی رادێرابوو، بەدەم گوتیرادێرانیشەو هەلەرزبوو. لە دلی خۆدا گوتبووی ناتوانم، ناتوانم... بەلام شەرمی کردبوو پێ لەو بنی، زاری هەلێنابوو: (خودایە، ناکرێ بۆ شارێکی ترم بنیتریت؟ لەوێ دەتوانم لە گۆرەپانە کەیدا سەما بکەم و ناوی تۆ بەگوتی خەلکیدا بەدەم!) بەلام دەنگە کە رەق و بەسووکایەتیەو گوتبووی: (نا، تەنھا بۆ ئاسیزی!)

فرانسسیسکۆس دەمی نابوو سەر عەردە کە و قەپی بەخۆلە کەدا کردبوو، بەچاوانیکی تژی لەفرمیسکەو هاواری کردبوو: (خودای میهرەبان مۆلەتیکم بەدەرێ تا رۆح نامادە کەم، تا جەستەم نامادە کەم، من سێ رۆژ و سێ شەو و سێ شەو و سێ رۆژ زیاتر نا!) دەنگە کە هەمدیس گرمەئاسا، نەک هەر لە گوتیدا، بەلکو لە ناخیرا گوتبووی: (نا، هەر ئیستا!) فرانسسیسکۆس گوتبووی: (خودایە بۆچی پەلەتە؟ بۆچی دەتەوئ ئاوا سزام بەدیت؟) دەنگە کە گوتبووی: (لەبەر ئەوێ خۆشم

دهویتی... هه نووکه دهنگی خودا هیئور و ناسک له دلئی فرانسیسکۆسدا بیسترابوو.

هیئتیک، نهک هیئزی خوئی، بهلکو هیئزی قودرهتقه ند رژابوو دهلییهوه، روخساری پرشنگی دابوو، ههستابوو سه ریئ، هه نووکه نهژنۆکانی مه حکم بون، بو تاوئیک له بهر ده لاقه ی نه شکه وته که دا راوستابوو، خوژ خه ریک بووه ناوا بئ، نیشانه ی خاچی کیشابوو، گوتبوی: (من ده رژۆم!)

هه رعه ی نه ن له و کاته دا من به توره که یهک نانه ره قه وه له سوال گه را بوومه وه، نهوم بیئیبوو که له بهر ده لاقه ی نه شکه وته که دا راوستاوه و روخساری وهک ساتی هه له اتنی خوژ پرشنگی داوه. چاوانم ره شکه و پیشکه ی کردوو دهستم له سه ر چاوم ناوه تا باش بیینم. بیرمدی گوتومه: (فرانسیسکۆس نام هیناوه ته وه، تو به درتژیایی رژۆ به رژوو بوویت و هه بئ و نه بئ نه لعان برسیته، ده ی دانیشه و با نانه که مان بخوین.) به لام به گوتنی نه و قسه یه شه رم دایگرتووم، چونکه نه و کاته ی سه یری روخساریم کردوو، ههستم کردوو که نه و چ پیوستی به نان نبیه.

هه ر که منی بیئیی دهستی به رز کرده وه.

گوتی: "وه ره ده رژۆین؟"

- "بو کوئی؟"

- "بو نه وه ی بازه که بدهین!"

هه مدیس ترسام پرساری لئ بکه م. بازه که بدهین؟ کام باز؟ بوچی؟ تینه گه یشتم. نه و پیشکه وت و به په له هه نگاومان به سه ر به رد و ته پۆلکه گله کاندانا و ریگه ی ئاسیزیمان گرت به ر.

***

چوار

خه ریک بوو ئیواره داده هات. ئاسمان لای چه په وه مه یله و تاریک و رهنگ وه نه وشه یی، هه ورئیکی سه یر به رز بووه و میه ره بانانه عه ردی فینک ده کرده وه که دوا ی رژۆتیکی گه رم هیشتا هه لمی لئ هه لده سا. ده شته که ی ئومبریی قورس له ژئیر باری به ره که یدا ده چه وایه وه. نه و ده شته ته و اوئیک نه رکه کانی سه رشانی خوئی به جئ هینابوو، گه نم و شه راب و زه یتی په خشیبووه خه لکی و نه لعانیش پالی دابوو وه و پشووی ده دا. نه وسا چاوانی بریبوو ئاسمان و تژی له متمان ه چاوه ریئ ده کرد باران بیاری و دانه و پله کانی ناخی ئاوس کا.

جوتیاران ده گه رانه وه ماله وه، گاگان هیئور و به شکۆ له پیشیان وه ده رژۆشتن، نه و گایانه قه له و بوون و میه ره بان، بو ساتیک خبیرخوا یانه و به بیئ نه وه ی بحه په سین ئاوربان له ئیمه دایه وه، وهک نه وه ی ئیمه یش گا بین له ره گه زتیکی تر و هه نووکه له کاری رژۆانه مان بو لای کا و وینجه و ئالیکه کاتمان له ئاسیزی بگه ریئینه وه.

فرانسیسکۆس له پیشه وه ده رژۆشت و له فیکره وه چوو بوو، جاروبار ئیستیکی ده کرد و له ئاسمانی ده نوئی و گوئی راده دتیرا، ده تگوت چاوه ریئه یه کتیک قسانی له گه ل بکا. به لام هیچی نه ده ژنه فت جگه له وژی (با) که به ناو دره خته کاندانا تیده په ری و له دهنگی نه و سه گانه ی که له دووره وه، له ئاسیزی ده ورین. هه ناسه یه کی هه لمرت و به ره و ژوور به ریگه که دا سه رکه وت.

یهک له حزه ئاورتیکی لئ دامه وه و چاوه ریئ کرد تا نزیک بیمه وه.

به بیته دهنگی و متمان وه پیئ گوتم: "برا لیۆن، تو ده زانیت سه ما بکه یت؟"

به پیته که نینه وه گوتم: "سه ما؟ برا فرانسیسکۆس بوچی ئیمه ده چین بو شایی؟"

- "به لئ ئیمه ده چین بو شاییبکه، برا لیۆن پیته که نه، خزمه تکارانی خودا زه ما وه ندیا نه..."

- "کام خزمه تکارانی خودا؟"

- "خزمه تکارانی خودا، رژۆحی ئینسان شوو به زاوای مه زن ده کا!"

- "برا فرانسیسکۆس، خودا؟"

- "به لئ برا لیۆن خودا، برا لیۆن ئیمه یش ده بی له ناوه راستی گۆره پانه که دا سه ما بکه ین، زه ما وه ندیه که به رامبه ر مالی بیئرناردۆنی ریگه ده خری و ده بی برا لیۆن، ئیمه یش چه پله لیده ین و گۆرانی بچرین، خه لکیش دین و پیروزیایی گه رمان لئ ده که ن و دیاریبه نایابه کانیان - به رد و توئیکله لیمۆ - مان ده ده نی."

- "باشه نه دی نه وان شیری نی و چله دار دیمشت و گوله لیمۆیان نبیه؟ برا فرانسیسکۆس ئیدی بوچی

به رد و توئیکله لیمۆمان ده ده نی؟"

- "ئاخر برا که م زاوا ناوهای ده ویت!"

ملی رتبه‌گه‌ی گرت‌ه‌وه بهر و ئیدی له‌وه زیاتری نه‌گوت. به‌لام من له قاچه باریک و پیتیسه په‌تی و خوینا‌ویسه‌کانی ئه‌وم ده‌نۆری که هه‌لده‌نگوت و سه‌رسمی ده‌دا. هه‌نوکه که‌وت‌بووه را‌کردن، وه‌ک ئه‌وه‌ی له نا‌کاوت‌کرا جو‌ره په‌له په‌له‌ییه‌ک و جو‌ره په‌رو‌شیه‌کی به‌هیز له‌خۆ‌وه‌ی پیت‌جابت. چاوانی بری‌بووه ئاسیزی و رای ده‌کرد.

به‌لام کاتیک گه‌یشتینه ده‌روازه‌ی شار، له‌سه‌ر ئه‌رتۆ نوشتایه‌وه و راوه‌ستا. قۆلی گرت‌م و به‌هه‌ناسه‌پرکی و پارانه‌وه‌وه گوتی: "برا لیۆن، تۆ ئه‌و شه‌وه‌ی (چبای زه‌یتون) ات بیردی که چۆن مه‌سیح بازۆله‌کانی به‌ره‌و ئاسمان هه‌لبیری و هاواری کرد: (باوکه، ئه‌م جامه‌م لێ دوورخه‌وه!) وای گوت و هه‌لده‌له‌رزى و ئاره‌قه زه‌نگۆل زه‌نگۆل به‌نیوچه‌وانیدا ده‌هاته خواره‌وه. من بینیم، برا لیۆن، من له‌وئ بووم، من خۆم بینیم که هه‌لده‌له‌رزى..."

- "هیدی به‌وه، برا فرانسیسکۆس هیدی به‌وه، هه‌لمه‌له‌رزى! وه‌ره و ده‌گه‌رتینه‌وه ئه‌شکه‌وته‌که‌مان. به‌دریژی رۆژ تۆ عیبادت بکه و به‌دریژی رۆژ منیش سوآ ده‌که‌م، کاتیکیش که ئیواره دادی، هه‌ردوو‌کمان پاروویه‌ک نان ده‌خۆین و له‌باره‌ی خوداوه قسان ده‌که‌ین."

من بۆیه هیدی و ئارام ده‌دوام، چونکه له چاوانی ده‌ترسام که پریشکی ناگریان لێ ده‌بۆوه.

به‌لام ئه‌و دوور بوو، له چبای زه‌یتون بوو، قسه‌کانی نه‌ده‌ژنه‌فت.

هه‌مدیس له‌به‌رخۆه‌ گوتی: "ئه‌وه هه‌لده‌له‌رزى، ئه‌وه هه‌لده‌له‌رزى.... به‌لام جامه‌که‌ی هه‌لگرت و به‌یه‌ک قوم چۆرپری کرد.... تا بنه‌که‌ی!"

قۆلی به‌ردام و باوه‌ر به‌خۆبووانه به‌ده‌روازه‌که‌دا چوه‌و شاروه، ئاوری دایه‌وه و ته‌ماشای کردم و ده‌ستی هه‌لبیری.

به‌ده‌نگی به‌رز گوتی: "وه‌ره با برۆین." پاشان چرباندى: "ئه‌ی مه‌سیح، یارمه‌تیم بده!"

به‌په‌له‌ دواى که‌وتم، مه‌زنده‌ی ژان و ئازاره‌که‌یم ده‌کرد، بۆیه خۆم لێ نزیک کرده‌وه تا ئه‌و ژان و عه‌زابه‌ی له‌گه‌ل به‌ش که‌م. کاتى بینیم هه‌لده‌له‌رزى و په‌نگی پێ نه‌ماوه، له‌ دلی خۆدا گوتم: "رۆحی ئینسان له‌چی ده‌چێ؟ له‌ هیتلانه‌یه‌کی پر له‌هیتلکه‌ی ته‌یر؟ یاخود له‌ عه‌ردیکی تینوو که له‌ئاسمانیک ده‌نۆرێ و هه‌رگیز باران ناباریت؟ یه‌ک هه‌ناسه هه‌لکیشانه! رۆحی ئینسان یه‌ک هه‌ناسه هه‌لکیشانه که هه‌لده‌گژێ به‌ره‌و ئاسمان."

هه‌مدیس فرانسیسکۆس ئاوری دایه‌وه و سه‌یری کردم.

- "برا لیۆن، گه‌ر هه‌ز ده‌که‌یت پرۆ!"

وه‌لامیم دایه‌وه: "نارۆم، گه‌ر تۆیش برۆیت من ده‌میتمه‌وه!"

- "ئای گه‌ر متمانیا برۆیشتمايه، متمانیا رام کردبايه؟ به‌لام ناتوانم!"

پاشان سه‌رنجی له‌ئاسمان دا و گوتی: "خودايه، روخساری تۆ له‌و دیو ئاو و نان و باوه‌ش پیت‌کردنیکه‌وه‌یه، خودايه روخسارت له‌و دیو تینووتی و برستی و ماچه‌وه‌یه، ئیدی چۆناوچۆنی خودايه ده‌توانم لیت هه‌لبیتم؟"

بازتکی دا و چوه‌ یه‌که‌مین باریکه شه‌قامی شاروه، له‌ گۆره‌پانی قه‌دیس جیو‌رج راوه‌ستا و که‌وته بازدان و چه‌پله‌کوتان و هاواری کرد: "وه‌رن! وه‌رن! وه‌رن و گوی بۆ شیتیتیه‌کی نوێ رادێرن!"

ئه‌مه له‌و کاته‌دا بوو که جوتیاران به‌باری گوت‌دریژه‌کانیا‌نه‌وه له‌ باغ و په‌زه‌کانیا‌ن ده‌گه‌رانه‌وه، دوو‌کانداران و پيشه‌وه‌ران خه‌ریک بوون دوو‌کانه‌کانیا‌ن داده‌خست و له‌مه‌یخانه‌کاندا کۆده‌بوونه‌وه تا پیتیک بخۆنه‌وه و سه‌ری قسان له‌گه‌ل هاو‌رت‌کانیا‌ندا دامه‌زریتن، پیریتزان له‌به‌ر ده‌رگای ماله‌کانیا‌ندا دانیشتبوون و له‌وه‌دابوو چاوانیا‌ن قورس بێ، ئاخه‌ر ئه‌وانه به‌شی خۆیان ته‌ماشای جاده‌ و خه‌لک و گوت‌دریژه‌کانی ئاسیزیان کردبوو. به‌لام کوران و کیرانی جحیل خۆیان شت‌بوو، جلکیان گۆرپوو هه‌نوکه له‌م ئیواره‌ی شه‌مه‌یه‌دا به‌و شاره چکۆله‌یه‌دا ده‌هاتن و ده‌چوون و پیا‌سه‌یان ده‌کرد. باه‌کی فیتک هه‌لی کردبوو، هه‌وره‌کان ره‌ویبوونه‌وه، قه‌ردێله‌ی پرچی کیران ده‌له‌رینه‌وه و کورانی‌ش ورووژاو و په‌رۆش، ده‌نه‌یگای کیرۆلانیان ده‌کرد، نه‌غمه‌ی یه‌که‌مین بلوێر له‌مه‌یخانه‌کانه‌وه به‌رز بووه.

له‌نا‌کاوت‌کرا ده‌نگی پیتکه‌نێن و هاوار و هوها‌کیشان هاته‌گوتی، هه‌مووان ئاوریان بۆ ئه‌وسه‌ر، بۆ گۆره‌پانه‌که دایه‌وه و فرانسیسکۆسیان بینی که پیتی به‌عه‌رده‌که‌دا ده‌کوتی و جبه‌که‌ی له‌ هوادا با‌ده‌دا و سه‌مای ده‌کا و هاوار ده‌کا:

- "وه‌رن! وه‌رن! برایینه وه‌رن گوی بۆ شیتیتیه‌کی نوێ رادێرن!"

له‌و دیو‌شیه‌وه، کۆمه‌لێک منال ده‌بیران که پیتی پیت‌ده‌که‌نێن و راویان ده‌نا و به‌ردیان تی ده‌گرت.

من به‌دواى مناله‌کاندا رام کرد و به‌گۆچانه‌که‌م هه‌ره‌شه‌م لێ کردن، به‌لام له‌ هه‌موو شه‌قامه‌کانی ئه‌و ده‌ورو به‌ره‌وه منالانی تر هاتن، هه‌موو یه‌کیان گرت و به‌ره‌و لای فرانسیسکۆس هورۆمیان برد. به‌لام وی ئارام و هیتور زه‌رده‌خه‌نه‌ی ده‌هاتی، ناو به‌ناو سه‌ماکه‌ی خاوه‌نه‌وه و ده‌ستی بۆ مناله‌کان رایه‌ل ده‌کرد و هاواری ده‌کرد: "ئه‌وه‌ی به‌ردیکم تی ده‌گرت، جاریک په‌حمه‌تی خودای لێ بیت، ئه‌وه‌ی دوو به‌ردم تی ده‌گرت، دوو جار په‌حمه‌تی خودای لێ بیت، ئه‌وه‌ی سێ به‌ردم تی ده‌گرت، سێ جار په‌حمه‌تی خودای لێ بیت...."

وای ده‌گوت و یه‌ک لێزمه بارانی به‌رد به‌سه‌ر سه‌ریدا ده‌باری.

هه‌نوکه خۆین به‌نیوچه‌وان و چه‌ناگه‌یدا چۆراوه‌گه‌ی به‌ستبوو، له‌ مه‌یخانه‌کانه‌وه جوتیاران به‌را‌کردن و پیتکه‌نینه‌وه هاتن، ته‌نانه‌ت سه‌گه‌کانی ئاسیزیش له‌وئ کۆبوونه‌وه و پیتی ده‌وه‌رین. من خۆم دایه‌ به‌ر فرانسیسکۆس تا ژماره‌یه‌ک له‌و به‌ردانه‌ی که تیتی ده‌گیران به‌ر من که‌ون، به‌لام ئه‌و خستیمیه‌ لاره‌، هه‌ر بازی ده‌دا و سه‌مای ده‌کرد، پۆشراو به‌خۆین پرشنگی ده‌دا به‌شادومانی. هاواری ده‌کرد: "برایینه، گوی رادێرن بۆ شیتیتیه‌کی تازه!"

هه‌مووان قاقا پیت‌ده‌که‌نێن، کوران فیکه‌یان ده‌کیشا، بۆ ئه‌وه‌ی ده‌نگی بنووسین وه‌کی پشیله‌ ده‌یانمیا‌واند، وه‌کی سه‌گ ده‌وه‌رین، کیران له‌پال عاموده‌کانی په‌رستگه‌ دیرینه‌که‌دا راوه‌ستا‌بوون و ده‌بانقیربواند. له‌مه‌یخانه‌که‌ی به‌رامبه‌ره‌وه یه‌ک‌تیک هاواری کرد: "ئه‌رئ ئه‌وه فرانسیسکۆس، کوره‌ خوداپیت‌داوه‌که‌ی بێرناردۆنی نییه؟ فه‌رمو له‌باره‌ی شیتیتیه‌ی تازه‌که‌ته‌وه قسان بکه تا ببینین و

بیبیهین!

له هه موو لایه که وه دهنگی پیکه نین و هاوار هاته گوئی: "تا، دهی بیلتی! بیلتی! بیلتی!"
فرانسسیسکۆس چوو سه پیتیلیکانه ی پرستگه که، باسکی به ره و ئه و خه لکه هوا کیتشه رایه ل کرد و هاواری کرد: "ئه فین! ئه فین! ئه فین!"

له مسهری گۆره پانه که وه رای ده کرد بۆ ئه مسهر، بازی ده دا، سه مای ده کرد و هاواری ده کرد. کیژۆله به ک له بانیه ی مالتیکی خوشه وه دانه و بیژوه و سهیری ده کرد، سهیری ده کرد و ده گریا. دهنگیک له ناو ماله که وه هاته گوئی: "کلارا! کلارا!" به لām کیژۆله که له شوینی خۆی نه بووا.

له ناکاوتیکرا نه ږه به ک هاته گوئی و من له جیبی خۆمدا وشک بووم، خه لکه که کشانه وه، ههرا و زهناکه هیتوربووه، زه لاممیکتی بازوو ئه ستور شالاوی هینا و ملی فرانسسیسکۆسی گرت و رای وه شانده. ئه وه جهنابی بئرناردۆنیی باوکی فرانسسیسکۆس بوو.

نه راندی: "وهره با برۆین؟"

به لām فرانسسیسکۆس خۆی به عامودیکتی پرستگه که وه گرتبوو، به ری نه ده دا.

گوئی: "بۆ کوئی؟ من بۆ هیج شوینییک نایه م!"

- "بۆ ماله وه!"

- "تیره مالتی منه، تیره، ئه م گۆره پانه مالتی منه، هه موو ئه م خه لکه ی لیره شن، هه موو ئه م پیاو و ژنانه ی که مه سخهره م پیده که ن، باب و دایکی من."

بئرناردۆنیی پیر که لله یی ببوو، به ههردوو ده ست ناو که دی کوره که ی گرتبوو تا کو له عاموده که ی بکاته وه.

فرانسسیسکۆس زیده تر خۆی به عاموده که وه چه سپاند و هاواری ده کرد: "من نایه م! من نایه م! من نه باجم هه یه و نه دایک، من مالم نبیه، من ته نی خۆم هه یه!"

فرانسسیسکۆس بیده نگ بوو، به لām هه مدیس هاواری کرده وه: "ته نی خۆم! ته نی خۆم!"

خه لکه که هه موو دایانه قاقای پیکه نین.

ساباتینۆی له جرج چوو، که له و کاته دا ناسیمه وه، گوئی: "تیمه ده میکه له قۆشمه چیه که مان که م بوو تا به بوکه شووشه کانی بمانخاته پیکه نین و کاتمانی پین به سه ره رین، سوپاس بۆ خۆمدا واکوره که ی بئرناردۆنیی بۆ ناردین! هه نوکه دهی فرانسسیسکۆس، ئه ی ورچی خۆمدا هه لبه زه وه و سه مامان بۆ بکه!"

خه لکه که هه مدیس دایانه وه له قاقای پیکه نین.

هه ره له و کاته دا، سئفاسمیۆی پیر، سه ره ک قه شه ی ئاسیزی به لای گۆره پانه که دا تپیه ری، وی که سیکی ساکار و له نوتقه کانیدا میهره بان بوو، بیری له دۆزه خ ده کرده وه و هه لده له رزی، بیری له به هه شت ده کرده وه و هه لده له رزی، له شه یستان ده پارایه وه ژتیوان بینه وه و ئارام و گوپرایه ل و به بیج چ به ره ره کانیه ک بچینه وه به هه شت.

ئه و ئیواره یه سه ره ک قه شه پیا سه یه کی به گه ره که هه ژار نشینه که دا کردبوو، پاشان قه شه ی یارمه تیده ره به زمه میله به کی به تاله وه له دوایه وه هات، سه ره ک قه شه ئه و زمه میله به یی پر کردبوو له خواردن و به سه ره هه ژارندا دابه شی کردبوو، گۆچانیکتی درێژی سه ره ک قه شانیه به ده سه ته وه بوو که ده سکیکی له ئیسیکی فیل دروستکراوی هه بوو. هه نوکه گوئی له و هه راوزه نایه بوو، پاره ستابوو. فرانسسیسکۆس لیکدا لیکدا هاواری ده کرد: "من ته نی خۆم هه یه! من ته نی خۆم هه یه!" و خه لکه که ییش قاقا پیده که نین.

سه ره ک قه شه مه زنده ی کرد که سیکی له خه ته ردا یه و هاواری بۆ ده کا یارمه تی بدا، هه لبه ت وی نوینه ری خۆمدا بوو له ناسیزی. به په له و به هه موو هیتزی به ره و لای پیتیلیکانه که رای کرد و له فرانسسیسکۆس نزیک بووه.

هیشتا تاریک دانه هاتبوو، هیشتا دوایین رۆشایی ئیواره مابوو. سه ره ک قه شه سه یریکتی فرانسسیسکۆسی کرد و ناسیبه وه، هه ره ها بئرناردۆنیی پیریشی ناسیبه وه که له سه رووه وه ته قه لالی ده دا کوره که ی راکیشی و له عاموده که ی بکاته وه. سه ره ک قه شه گۆچانه که ی هه لبری.

به حیرسه وه گوئی: "جهنابی بئرناردۆنی، شه رمه زاریبه بۆ یه کیک له که سه به ناو بانگه کانی شار خۆی بکاته مه سخهره و گه مه ی خه لک. خۆ گه ره هه رچیبه کت له گه ل کوره که تا هه یه ئه وا وهره بۆ مالتی ئیمه و ئیدی له وی قه زاوه ت له سه ره مه سه له که ده ده یین!"

ئه و جا ئاوری بۆ فرانسسیسکۆس دایه وه و گوئی: "کوره که م، پرکیشی مه نوینه، تو هاوار بۆ خۆمدا ده که یت، منیش نوینه ری خۆمدا له ناسیزی. وهره له گه لیم!"

فرانسسیسکۆس عاموده که ی به ردا، لای کرده وه و منی له پال خۆیدا بینی. گوئی: "برا لیۆن وهره له گه لیم. ئیتر له مه ولا رتگه که به ره و ژوره که یه!"

سه ره ک قه شه پتیکه وت، پاشان فرانسسیسکۆس و ئه و جا من، بئرناردۆنیی پیریش دوور له ولا وه، تووره و له ژیر لیه وه ده ییۆلاند، خه لکه که ش دوور له ولاتره وه به دواماندا هاتن، هه مووان وروو ژابوون. بۆ له حزه یه ک فرانسسیسکۆس ئاوپیکتی بۆ دامه وه.

به ئه سپایی گوئی: "برا لیۆن ده ترسیت؟ ئه ی شه رم ده که یت؟ من جاریکتی تریش پیت ده لیم گه ره زده که یت ده توانیت برۆیت. ئاخه تو بۆچی خۆت به منه وه گبرۆده ده که یت؟ برۆ!"

- "برا فرانسسیسکۆس من هه ره له گه لندا ده بم، ناترسم و هه رگیز به جیشت ناهیتلم."

به حیرسه وه دووباره ی کرده وه: "نه چوو به چن، من به زه بیم پیتا دیته وه، برۆ!"

ئیتتر نه متوانی له وه زیاتر دگان به خۆدا بگرم و دامه قولپی گریان.

فرانسسیسکۆس به ئه سپایی و دلته واییکردنه وه ده ستی به سه ره شاندا هینا.

- "باشه، باشه ئه ی شیری خۆمدا، بمینه ره وه!"

گه یشتینه مالتی سه ره ک قه شه، حه وشه که تاریک و چوینه ژوره وه، هه ندیک له پیاو ماقولانی شاریش هاتبوون تا له زه ت به بن و بزائن ئه م به زمه ی کوره که ی بئرناردۆنیی به کوئی ده گا.

چلچرا پیتکرا و ئەو ماله خوداپیتداوه رووناک بۆوه، بهژوور کورسییه که ی سهرهک قه شهوه مه سیحی له خاچدراو، قۆز و گۆنا سوور و لاواز هه لواسرا بوو. سهرهک قه شه نیشانه ی خاچی کیشا و له سهر کورسییه که ی دانیشته. جه نابی بێرناردۆنی لای راسته وه و فرانسيسکۆس لای چه په وه و له دواى ئەوانیشه وه پینچ شه ش پیاوماقوولئى شار و له وه سهریشه وه خه لکه که لای دیواره که وه راوهستان.

من زۆر به باشی هه موو شتیکی ئەو ئیواره یه م له بیره، قسه کانی سهرهک قه شه، هه لئسوکه وتی میهره بانانه و دره وشاوه ی فرانسيسکۆس، توورده یی بێرناردۆنی. به لام ده مه وئ به کورتی ئەوه بگپمه وه تا دواى بێمه سهر مه سه له سهره کیه که، بێمه سهر گپرا نه وه ی ئەو له حزه مه نه ی که فرانسيسکۆس خۆی له بهردهم خودا و خه لکدا پرووت کرده وه.

سهرهک قه شه له سهر کورسییه که ی هه ستا و دانیشته وه، خاچی کیشا.

گوئی: "به ناوی خودا، جه نابی پیتترو بێرناردۆنی. ئیستا ده مه وئ گویم له تۆ بیت، چ ده وایه کتان له سهر کوره که تان هه یه؟"

بێرناردۆنی به ده نگه یکی نوساو و ره ق گوئی: "ئه م کوپه ی من ئەقلی به خۆی نه ماوه، خه ونی شیتانه ده بینئ، ده نگه لیک ده بیستئ، زێر له قاسه کانم ده با و ته خشان و په خشانى ده کا، نابوتی کردووم. تا ئەلعان ئەو پارانه ی له به زم و ئاهه نگدا خه رج کردووه، به لام به خۆم ده گوت قه به دی ناکا، جحیله و دواتر هۆش ده هینیته وه به ری خۆی. به لام وا ئیدی خه ریکه به ته واوی لئی ئاومید ده بم، تیکه لاوی خه لکانی توپهات ده بن، له ئەشکه وته کاندان ده نوئ، به بنی چ هۆبه ک ده که ویتنه گریان و پیده که نئ، ماوه یه کیشه هه وه سی چۆته سهر روئانه وه ی کلئیس و یران و چکۆله کان. ئەم ئیواره یه ش خه رایتترین شتی لئ روودا، هاتووه بۆ ئاسیزی و له گۆرپانه که دا که وتۆته گۆرانی گوتن و سه ماکردن و خه لکیش پیتی پیده که نن... حه یای بر دووم، من حاشای لئ ده که م!"

سهرهک قه شه به نیگه رانییه وه سه یرتیکی بێرناردۆنی کرد و گوئی: "هه ر ئاوها؟"

بێرناردۆنی ده ستی به ژوور سه ری کوپه که یدا هه لپه ری و گوئی: "به لئ ئاوها، له بهردهمی خودا و خه لکدا حاشای لئ ده که م، له میراتی بێهه ری ده که م، حاشا ئیتر ئەمه کوپه ی من نییه!"

پیاوماقوولان و خه لکه که چه چه بیان تی که وت، به لام سهرهک قه شه ده ستی هه لپه ری و هه مووان بیده نگ بوون. پرسى: "فرانسيسکۆس، تۆ وه لامت چیه؟"

فرانسيسکۆس سه ری هه لپه ری، وه لامی دایه وه: "هیچ. ته نه ا ئەمه..."

واى گوت و ئیتر بئ ئەوه ی چ که سیک فریاکه وئ به ری بگرئ، هه موو جلکه مه خمه لیه کانی له به ری خۆی دا که ند و پینچانییه وه و گرتیه کی لئ دان، ئەوجا به ئارامی دانه ویتوه و به بنی ئەوه ی به ک وشه بلئ، له بهر پیتی بێرناردۆنی بابییدا داینان.

ئه وسه ته واویک پرووت، وه ک ئەوه ی که هه ر ئەلعان له دایک بوو بیت، رویشته و له بهردهم سهرهک قه شه دا راوه ستا.

- "ئه م جلکانه ش که له بهرم کردبوون هینی ئەون، وا ئەوانیشم دایه وه. وی ئیتر چ کوپه ی نییه و منیش

چیدی با بم نییه. ئیتر ئازادین!"

هه مووان راوه ستا بوون، چاوه ری بوون و له سهر سویماندا ده میان دا پچرپیوو، خه لکانیکی زۆر چاویان تژی بیوو له فرمیسک. بێرناردۆنی دانه ویتوه و جلکه کانی هه لگرتنه وه و خستیه بن هه نگلی.

سهرهک قه شه له سهر کورسییه که ی هاته خواره وه، ئەویش فرمیسک زا بووه چاوانی، جبه که ی له خۆی کرده وه و له فرانسيسکۆس پرووت و قووتیه وه پینچا.

ئه وجا به سه رزنشته وه به فرانسيسکۆس گوئی: "کوپه ی خۆم بۆ وا ده که یت؟ چما شه رم له خه لک ناکه یت؟"

فرانسيسکۆس به ده نگه یکی زه لیلانه وه لامی دایه وه: "نا، ته نه ا له خودا، ته نه ا شه رم له خودا ده که م، بمبووره."

ئه وجا لای بۆ پیاوماقوولان و خه لکه که کرده وه و گوئی:

- "براینه، گوئى رادیرن بۆ ئەو شته ی که خودا فه رمانی پین کردووم. تا ئیستا من جه نابی پیتترو بێرناردۆنی به با بم بانگ کردووه، به لام ئیدی له ئیستا وه ئەوه ی که له ئاسمانه به با بم بانگی ده که م. من هه موو ئەو زنجیرانه م پچراندووه که به سه رده وه به ستبوویانه وه، ئیتر لئی دوور ده که ومه وه و ده گه رتیه وه بۆ ماله که م له ئاسمان. براینه ئەمه بوو ئەو شیتیتیه نوئیه، گوئی بۆ رادیرن."

بێرناردۆنی ئیدی نه یده توانی له وه زیاتر خۆی راپگرئ، له توورپیدا که فی ده چراند، ده ستی به رز کرده وه و هیرشی بۆ فرانسيسکۆس برد. به لام سهرهک قه شه که وته نیوانیه وه و نه به یشته.

به بێرناردۆنی گوئی: "تۆ ئیتر چ زۆر و ده سه لاتیکتان به سه ر کوپه که تانا نییه، جه نابی بێرناردۆنی، ددان به خۆتانا بگرن!"

بێرناردۆنی له ژیر په رچه مه که یه وه سه یری چوار ده وری خۆی کرد، له توورپیدا هه لم له سه رییه وه هه لده سا، لئوی گه ست تا خۆی له کفرکردن بسوئری، جلکه گرتدراوه کانی زیاتر له بن هه لگلیدا قایم کرد و لییدا رویشته، ده رگا که ی به توندی له دواى خۆبه وه به یه ک دادا.

سهرهک قه شه رووی کرده من و گوئی: "برۆ به باخه وانه پیره که بلئ هه ندیک له جلکه کۆنه کانی خۆیت بداتئ تا فرانسيسکۆس پرووتی خۆی پین بشارتیه وه."

من به په له رویشتم و دواى ساتیک به پالتۆ کۆنه پینه کراوه که ی باخه وانه وه گه رامه وه. فرانسيسکۆس به گه چ وینه ی خاچیکی له پشتی پالتۆکه کیشا و پاشان له به ری کرد.

ئه وجا دانه ویتوه و ده ستی سهرهک قه شه ی ماچ کرد، دواتر لای بۆ پیاوماقوولان و خه لکه که کرده وه و گوئی: "خودا حافیز. برایانم خودا به زه یی خۆی به سه ر روحتانا په خش کا!"

سهرهک قه شه له باخچه که چه ند هه نگاویکی به دواى فرانسيسکۆسدا نا. بۆی دانه ویتوه و به نه سپایی گوئی: "فرانسيسکۆس ئاگات له خۆت بیت، تۆ پیت زۆر لئ هه لپه وه..."

فرانسيسکۆس وه لامی دایه وه: "ئاخر خودا له ویدا به!"

سهرهک قه شه گوتی: "تهقوا ئاتاجی به هواسه نگی هه یه، نه گینا به هاسانیی ده بیته ته که بور!"
- "ئه وه مرۆقه کانن که له هواسه نگییدا ده ژین، له سه روو هواسه نگییه وه خودا هه یه، ئه وه ش ئه و شوینه به که من ده مه وئ بۆی هه لگژتم!"

فرانسسیسکۆس وای گوت و به په له به ره و لای ده رگای هه وشه چوو.

سهرهک قه شه به تکاوه دهستی فرانسسیسکۆسی گرت.

- "کورپه کم زۆر په له مه که، من ده بینم ده ورا نه ده وری سه رت تژییه به جه ننگ و به ره خۆدان، ناخر به ره خۆدانیکه نیگه رانیی ئامیز شه لاله به خوتین، کورپه کم به ره له وهی نه یه یه بۆ لام و به ره له وهی سه ردانم نه که یه، نه چیت بۆ جه ننگ. من پیرم و زۆر شتم بینیه و زۆریش ئازارم چه شتوه، ئه وهی تو ئیستا بۆی ده رۆیت، منیش بۆی چووم، پیتم وایه له وه باره یه وه ده توانم یارمه تیت بدهم."

- "ده بن برۆم. ده عای خیرم بۆ به که!"

فرانسسیسکۆس وای گوت و له ده روزه که وه ئاودیه بوو.

***

من به په له شوینی که وتم و چوینه سه ر جاده. تاریکییه کی وه ک قیر شاری ته نیبوو، هیشتا مانگ هه لته هاتبوو، ئاسمانیش تژی به هه ور به ژوو سه رمانه وه، بایه کی شیدار هه لئێ کرد، وه کی بلتی هه ر ئیستا باران له چیا دای کردی.

شه قام چۆل و چراکان له ماله کاندای پیکرابوون و خه لکی شتویان ده کرد، ئیمه بۆ ساتیک له ناوه راستی شه قامه که دا راوه ستاین. ناخر چووباین بۆ کوئ؟ چ ریگه یه که مان بگرتایه به ره؟ به ره ده شته که شوڕ بیوینا یه ته وه؟ به ره چیا که هه لگژاباین؟ به ره سه ر زه مینه قاره کانه چووباین؟ بۆ ناو خه لک چووباین؟ ناخر خودا له لای چه پ و له لای راستیه وه هه بوو، خودا له ده شت و له بیابانیشدا هه بوو. هه سوو ریگاگان پیرۆز بوون.

فرانسسیسکۆس هیشتا بریاری نه دا بوو، بچ جووله له ناوه راستی شه قامه که دا راوه ستا بوو.

من گوتم: "برا فرانسسیسکۆس ئیستا بچین بۆ کوئ؟"

فرانسسیکۆس هیتور و به دلخۆشییه وه پتیکه نی.

گوتی: "به ره و ئاسمان. ئه ی نه تبینی چۆن شه قیکمان له عه رد هه لدا و بازمان دا. ده ی برا لیۆن، ئیستا به ناوی خودا به ره و پیتش!"

وای گوت و به ره و لای راست، به ره و چیا ی سووسیۆ لای کرده وه.

به ده روزه که ی باکووری شاردا چوینه ده ره وه و پیمان نایه ناو چه یه کی بیابانییه وه و ئیدی به ره و ژوو هه لگژابین. فرانسسیسکۆس بۆ ماوه یه کی زۆر قسانی نه کرد، ئه و له پیتشه وه به تاریکییه که دا ده رۆیت، قلافه ته لاهه که ی وه کی شمشیر ئه و شه وه ره شه ی ده کرد به دوو که رته وه و جبه پینه پینه که شی هه ر له بال ده چوو.

من هیلاک و برسی بووم. ناو به ناو را ده وه ستام و ته ماشای ئاسیزیم له خواره وه ده کرد که هیشتا چراکانی داگیرسابوون، هیشتا هه راو زه نای خه لکی ده هاته گوئ و سه گه کانیش ده وه رین.

فرانسسیسکۆس ته په ی پیتی هه نگاوه کانی له دوای خۆیه وه نه بیست، ئاوری بۆ دامه وه و بینی چۆن له وه شه وه له تاریکییدا رۆچووه ی شار را ماوم.

هاواری کرد: "باشه، برا لیۆن بۆچی را ده وه ستیت؟ بۆچی ئاوری له دوای ده ده یته وه؟ ئه ی گوایه بیرت چۆته وه که مه سیح له و باره یه وه ئه مری چی پین کردووین؟ ته پوتۆزی ئاسیزیی له پیتولت به ته کیتنه، ته پوتۆزی باب و دایکت و هه روه ها ته پوتۆزی خه لکیش!"

وه لامیم دایه وه: "خه فته مه خۆ برا فرانسسیسکۆس، منیش هه روا ده کم، خه ربکم ته پوتۆز له خۆم ده ته کیتنم!"

حه یفیک خودا نه یکرده قاره مان، هه روه ها نه ییشی کرده دامایکی ترسنۆک، هه میشه رۆحم له نیوان ئه و دووه دا له هاتوچۆدا بووه.

هه مدیس ریگه که مان گرت وه به ره، فرانسسیسکۆس ئه مجاریش له ژیر لیه وه که وه ته وه چینی گۆرانی میلیلی به زویانه که ی زیدی دایکی، ناخر وی ئاسووده و خۆشحال بوو، به ته وای فه رمانه که ی خودای به چن گه یانده بوو، له ناو جه رگه ی ئاسیزیدا گۆرانی چریو و سه مای کردبوو، حاشای له دایک و بابی کردبوو، ئه و زنجیرانه ی له تویه ت کردبوو که به عه رده وه ته وقیان کردبوو، ئه و ئیدی بۆ خۆی ئازاد بوو. چما ئه و کاته ی که یه که مین فه رمانی خودای به جی ده هیتنا و که و تبه وه رۆزانه وه ی کلێساکه ی قه دیس دامیانۆ، به هه مان شتیه سترانی نه چریبوو؟ ناخر ئه م فه رمانه یان گه لیک قورستریو له وه ی یه که م، هه ر بۆیه ئه لعان خۆشحالیه که ی گه لیک گه و ره تریوو.

ئیمه ئیستا هاتبوینه ناو دارستانیکی چری دارگۆتیه وه، مانگ تریفه ره نگه ریوو و خه مینه که ی به سه ره په لکی دره خت و به رده کاندای ده رژاند، تاوانا و تیک کونه په پویه ک به کپی باله کانی لئێ کده دا و به سه ره سه رماندا ده فری. هه ر عه ینه ن ئه و کاته ی که فرانسسیسکۆس ده رۆیت و گۆرانی ده چری، له ناکاو تیکرا ته په ی پیتی هه نگاوی قورس و هه ناسه برکیی خه لکمان له نیتو دره خته کانه وه ژنه فت. فرانسسیسکۆس گۆرانییه که ی بری، راوه ستاین.

من گوتم: "ئه وه چه ته کانن له م ناوه دا خۆیان ناوه ته وه، ئه وه بۆ خۆمان تیاچووین!"

فرانسسیسکۆس وه لامی دامه وه: "ئه وه چ تیاچووینیک نییه برا لیۆن، ئه وه تیاچوون نییه. مه ترسه!"

هه ر ئه و کاته ی ئیمه قسانمان ده کرد، ده نگی خسه ی په لکی دره خته کان و نزیکبوونه وه ی ته په ی پیمان بیست. له ناکاو تیکرا پینچ شه ش زه لامی درنده ی چه قۆ به ده ست هتیرشیا بۆ هیتانین، دوانیان منیان گرت و دامیان به عه ردا، ئه وانی تریش بۆ فرانسسیسکۆس چوون.

به دگانه جیرپه وه قیژاندیان: "ئیه کین؟"

فرانسسیسکۆس به هیتنی وه لامی دانه وه: "من په یکی پادشایه کی مه زنم!"

- "ئه ی لیژه چه ده که یه؟"

- "هاتووم تا برا چه ته کانم بانگه‌یشت کهم بۆ ئاسمان، پادشای مه‌زن زه‌ماوهند بۆ ژنه‌ینانی کورپه‌که‌ی ساز ده‌کا و ئەو برابانه‌شی بۆ شاییه‌که بانگه‌یشت کردوو." یه‌کێک له‌ چه‌ته‌کان به‌مه‌شخه‌لێکه‌وه‌ نزیک بۆوه، له‌روخساره‌ لاواز و رهنه‌گه‌یه‌یه‌که‌ی فرانسێسکۆسی روانی، ته‌ماشای پیتوپه‌له‌ رووت و خوێناوییه‌کانی و جبه‌ شروپه‌که‌ی کرد. هه‌مووان دایانه‌ قاقای پیتکه‌نین.

- "که‌واته‌ تۆ په‌یکه‌ی ئەو پادشا مه‌زنه‌یت؟ تۆی پیتپه‌تی و سوالکه‌ر په‌یکه‌ی ویت؟" به‌سووکا‌یه‌تیه‌وه‌ وایان گوت و ئەوسا که‌وتنه‌ گه‌ران به‌دوای پاره‌کانیدا. هه‌یجان نه‌دۆزییه‌وه‌، ئەوجا ئەو ته‌وره‌که‌یه‌ گه‌ران که‌ من کردبوومه‌ کۆلتم، له‌ویشدا هه‌یجان نه‌دۆزییه‌وه‌، ته‌نانه‌ت یه‌ک له‌ته‌ نانیشت. هه‌مدیس له‌به‌ر رۆشایی مه‌شخه‌له‌که‌دا دیقه‌تی فرانسێسکۆیان دایه‌وه‌.

یه‌کێکیان گوتی: "هه‌بێ و نه‌بێ ئەم کاربایه‌ شیتته، له‌وساوه‌ به‌هیلاکی بردین." یه‌کێکی تریان گوتی: "ده‌بێ بیرازیان که‌ین و بیانخه‌ینه‌ چالێکه‌وه‌، لانی که‌م حه‌قی هه‌یلاکییه‌که‌مان ده‌ره‌یتینه‌وه‌!"

قامچیه‌ له‌کلکی گا چنراوه‌کانیان راکیشا و بیه‌زه‌ییانه‌ که‌وتنه‌ قامچی لێدانمان. من له‌تاو نازار هاوارم ده‌کرد، به‌لام فرانسێسکۆس له‌گه‌ڵ به‌رکه‌وتنی هه‌ر قامچیه‌که‌دا خاچی ده‌کیشا و له‌به‌رخۆیه‌وه‌ ده‌یگوت: "سوپاس بۆ خودا!" چه‌ته‌کان دایانه‌ قاقای پیتکه‌نین.

یه‌کێکیان گوتی: "ئه‌مه‌ شپه‌ت نییه‌، به‌لکو قه‌دیه‌سه‌." یه‌کێکی تریان که‌ پێده‌چوو سه‌رۆکه‌که‌یان بێ، وه‌لامی دایه‌وه‌: "هه‌مان شته، ده‌ی هه‌لیانگرن، دوای ئەوه‌ی له‌ خه‌مه‌تکردنیان بووینه‌وه‌، ده‌ی ئیستا فریایان بدنه‌ چاله‌که‌وه‌!" چوار ده‌سته هه‌لیانگرتین و فریانداینه‌ چاله‌که‌وه‌. پاشان به‌پیتکه‌نین و جینودانه‌وه‌ به‌رپه‌گه‌ی خۆیاندا رۆیشتن.

فرانسێسکۆس ده‌ستی راپه‌ل کرد و بۆ دلنه‌وایی کردم هه‌تای به‌پشتما. پرسی: "برا لیۆن نازارت هه‌یه‌؟"

به‌ته‌وره‌یه‌ی گوتم: "بۆچی برا فرانسێسکۆس تۆ نازارت نییه‌؟ ناخر ئەوه‌ جه‌سته‌یه‌، به‌رگه‌ ناگرێ!" - "برا لیۆن به‌خه‌راپ باسی جه‌سته‌ مه‌که‌، بیره‌ت نایه‌ جارێکیان چیمان گوت، گوتمان: جه‌سته‌ش رۆژێک ده‌توانی بیه‌ته‌ رۆح. به‌لێ، ئەوه‌تا بووه‌ به‌رۆح. برا لیۆن سوێند ده‌خۆم هه‌ست به‌نازار ناکه‌م!" چاله‌که‌ قوول بوو، هه‌ولمانده‌دا بیه‌ینه‌ ده‌روه‌، به‌لام چه‌ندێک هه‌ولمان دا، که‌چی هه‌ر ده‌خزاین و هه‌مدیس ده‌که‌وتینه‌وه‌ بئه‌وه‌.

فرانسێسکۆس گوتی: "برا لیۆن شوێنه‌که‌مان باشه‌، په‌ناگه‌یه‌که‌ی باشمان بۆ به‌سه‌ربردنی شه‌و دۆزیوه‌ته‌وه‌، بنۆره‌ خودا چه‌ند به‌خشنده‌یه‌، ئەم شوێنه‌ی بۆ ناردووین تا شه‌وی تێدا رۆژکه‌ینه‌وه‌، سه‌به‌ی

به‌یانی زووبیش خۆزمان بۆ ده‌نیرێ و پیتگه‌که‌مان پیشان ده‌دا."

دونیا سارد بوو، پالمان دا به‌یه‌که‌وه‌ و چاوانمان لێک نا. پشتم هه‌شتا نازاری ده‌دام، به‌لام له‌به‌رته‌وه‌ی ته‌واویک شه‌که‌ت بووم خه‌و برده‌مییه‌وه‌. چما فرانسێسکۆسیش خه‌وی لێ که‌وت؟ نازانم، وا پێ نه‌ده‌چوو، له‌به‌رته‌وه‌ی جاروبار له‌خه‌وه‌که‌مدا گوتم له‌ که‌سێک بوو گۆرانی ده‌چری.

خودا رۆژی کرده‌وه‌، به‌چوارپه‌ل له‌چاله‌که‌ هاتینه‌ ده‌ری و هه‌مدیس ریتگه‌مان گرتوه‌ به‌ر. تاوانا توایک بۆ ماوه‌یه‌کی درێژ بیده‌نگی بالی به‌سه‌ردا ده‌کیشاین، ناو به‌ناویش چه‌ند وشه‌یه‌که‌مان له‌باره‌ی خوداوه‌، له‌باره‌ی زه‌مه‌نه‌وه‌، له‌باره‌ی زستانه‌وه‌ که‌ خه‌ریک بوو نزیک ده‌بۆوه‌ ده‌گۆرپه‌یه‌وه‌، کاتییک له‌ دووره‌وه‌ گوندیکمان بینی، فرانسێسکۆس به‌خۆشحالییه‌وه‌ قۆلی گرتم و گوتی:

- "برا لیۆن پێ هه‌لگه‌، هه‌لبه‌ت ئیستا له‌و ماله‌ چکۆله‌یه‌دا رۆحیک هه‌یه‌ هه‌ناسه‌ بۆ رزگاربوون هه‌لده‌کیشی، وه‌ر به‌ برۆین و ئەو رۆحه‌ بدۆزینه‌وه‌."

چوینه‌ گونده‌که‌وه‌، فرانسێسکۆس وه‌کی فرۆشباری بازار ده‌نگی لێ هه‌لپری.

- "برایانی مه‌سیحی وه‌رن بۆ ئیتره‌، وه‌رن بۆ ئیتره‌ تا ببینن! من به‌که‌له‌وه‌ی نوپوه‌ هاتووم و ده‌مه‌وی به‌سه‌رتانا دابه‌شی که‌م، ئەو که‌سه‌ی زوو بگا به‌ری ده‌که‌وی، به‌خۆرای، به‌بێ پاره‌، به‌خۆرای."

***

به‌رپه‌گه‌وه‌ زه‌نگۆله‌یه‌کی گه‌وره‌ی بزمان دۆزیبۆوه‌، فرانسێسکۆس له‌ رپویانه‌ باربکه‌کانی گونده‌که‌دا له‌ زه‌نگۆله‌که‌ی ده‌داو هاواری ده‌کرد. جوتیاران، پیاوان و ژنان ئەو هاوار هاواریان بیست و شالوویان هه‌تا تا‌بزانن ئەو شته‌ چیه‌ که‌ ئیمه‌ هه‌تاومانه‌ و به‌خۆرای به‌سه‌ر خه‌لکیدا دابه‌شی ده‌که‌ین. ئیدی فرانسێسکۆس چوه‌ سه‌ر به‌ردێک و له‌باره‌ی ئەقینه‌وه‌ نوتقیدا، له‌باره‌ی ئەوه‌وه‌ که‌ ده‌بێ ئیمه‌، خودا و خه‌لک و هاواری و دوژمنه‌کامان خۆشبوو، له‌باره‌ی ئەوه‌وه‌ که‌ ده‌بێ ئیمه‌ نا‌ه‌ل و ته‌یرو ئەو عه‌رده‌مان خۆشبوو که‌ به‌سه‌ریدا ده‌رۆین.

به‌په‌رۆشه‌وه‌ له‌باره‌ی ئەقینه‌وه‌ قسانی ده‌کرد، هه‌ر کات وشه‌ به‌فریای نه‌که‌وتبا، ئەوا ده‌یادیه‌ قوڵی گریان. زۆر که‌س گوێیان بۆ راده‌دێرا و پێده‌که‌نین، هه‌ندێکی تر ته‌وره‌ ده‌بوون، منالان به‌ردیان تی ده‌گرت، چه‌ند که‌سێکی که‌میش خۆیان لێ نزیک ده‌کرده‌وه‌ و به‌دزییه‌وه‌ ده‌ستیان ماچ ده‌کرد. پاشان چوینه‌ به‌ر ده‌رگا‌کان و ده‌ستمان بۆ سوال پان کرده‌وه‌. خه‌لکه‌که‌ نه‌ختییک له‌ته‌ نانی وشکیان داین، پاشان ئاومان له‌بیره‌که‌ی گوند هه‌لگۆزا و خواردمانه‌وه‌ و ریتگه‌ی گوندیکی ترمان گرت به‌ر. بیرم نییه‌ ئەوه‌ چه‌ند رۆژ و چه‌ند هه‌فته‌ی خایاند، زه‌مه‌ن به‌ده‌وری خۆیدا ده‌سوورایه‌وه‌ و به‌خه‌یرایی تێده‌په‌ری.

له‌ شارێکی چکۆله‌دا که‌ ناوه‌که‌یم بیره‌چۆته‌وه‌، هاوارییه‌کی دیرینی فرانسێسکۆس ده‌ژیا که‌ سه‌رده‌مانیک هه‌ر خه‌ریکی به‌زم و عه‌یش و نۆش بووه‌. کاتییک فرانسێسکۆسی بینی له‌ناو جه‌رگه‌ی گۆرپانه‌که‌دا سه‌ما ده‌کا و گۆرانی ده‌لێ و بانگه‌شه‌ بۆ شه‌مه‌که‌ تازه‌کانی ده‌کا، به‌ترسه‌وه‌ شالووی بۆ هه‌تاین.

گوئی: "فرانسيسكو هاورتي ديرينم، نه وه چون بهم وه زعه خه راهه گه يشتوويت؟ كي توى بهم روزه گه ياندوه؟"

فرانسيسكو زه ده ده نه به كي هاتن و گوئی: "خودا!"

- "نهى كوا جلكه ئاورشميه كانت و په ره سووره كهى لا كلاوه كت و نه نگوستيله ئالتو نه كانت؟"

- "نه وه شه يتان به موقت دابوى پيم، بوم گه رانده وه."

نه وه هاورتيه له ته وقى سه ره وه تا قوله پښ ديقه ته فرانسيسكو دى، ديقه ته جبهه شروپه كهى و پيخاوسه كانى و سه رى رووى. هه مديس پرسيارى لى كرده وه و نه يده توانى له چ شتيك بگا.

به هواسوزيه وه لتي پرسى: "فرانسيسكو له كوئيه هاتوويت؟"

فرانسيسكو وه لامى دابه وه: "له م دونيا په وه!"

- "نهى بو كوى ده رويت؟"

- "بو نه و دونيا!"

- "نه دى بوچى گورانى ده ليت؟"

- "بو نه وهى ريگه كه م لى بزر نه بى!"

هاورتيه ئانوميدانه سه رى راه شانده، نه و كوره گه نه كورتيكى ميه ره بان دياربو، له بهر نه وهى ده ستى فرانسيسكو گرت و ئيشاره تيكيشى بو من كرد، منيش به هه له داوان داوان كه و تم.

- "هاورتي ديرينم فرانسيسكو، گه هه له نه بم، تو گه ره كتبه دونيا رزگار كه يت. نه لعان تويش گوئى بو من را ديتره! وا ئيتر زستانه، وه ره ماله وه تا جلكى گهرمت بده من، ئاخرا ناوها له سه رمادا ره ق هه لديت، ئيدى چوناوچونى ده توانيت دونيا رزگار كه يت؟"

فرانسيسكو گوئی: "من خودام پوشيه، سه رام نابى!"

هاورتيه پي كه نى.

گوئی: "تو خودات پوشيه، به لام نه وه بهس نييه، تو پالتويه كى گهرمت ده و يت، تو به زه بيت به كرميكا ديته وه و پيت گونا هه پتي بيانى، به لام به زه بيت به جه ستى خودا نايه ته وه، دهى حيسابى جه ستش هه وهكى نه و كرمه بكه و له جبهه كيبه وه بپيچه... نه و هد بير نه چى!"

كاتيك گومانه كهى فرانسيسكو خوينده وه، دريژى به قسه كهى دا: "بيرت نه چيت كه جه سته شتيكى پتويسته بو نه وهى بتوانيت دونياى پى رزگار كه يت؟ به بى نه وه..."

فرانسيسكو گوئی: "راست ده كه يت، نه مهش ئاقلتى و تيگه يشتويى تو ده گه يه نيت، به خودا تو داناي، راسته هيشتا جه سته پتويسته، وه ره دهى با بروين!"

چوينه ماله كهى، هاورتيه كهى فرانسيسكو ده له مه ند بو، خوئى كرد به ژوو ريكا و به پالتويه كى نه ستورى خوربيه وه گه رابه وه، هه ره ها جووتيك پيلاو له وانى شوانه كان هه يانه و گوچانيك، گوچانى شوانان.

گوئی: "نه مه جلكى شوانه كه مه، بيه كه ره بهرت!"

فرانسيسكو سه رى پالتو خوربيه كهى كرد، ئاقلى كرده وه و تا سه ر پتي ده پوشى. كلاوى پالتو كه شى كرده سه رى، هه مديس دا بيه نده وه و وهكى منالتيك پي كه نى.

دواچار فرانسيسكو گوئی: "به دلتمه له بهر نه وهى ره نگه كهى ريگ له ره نگى عه ردى كي تراوى پاييزان ده چن. نه م جلكه خاكم ده هيتيسته وه ياد. روئينو بو خاترى مه سيح جلكيكي هه ره وهكى نه مه ش بده ره برا كه م، بيدره برا ليون!"

هاورتيه به بيستنى نه و قسه به خوشحال بو.

گوئی: "مه زنه! ئيتر من به وه ده چمه ياد وه رى خه لكيبه وه، له بهر نه وهى نه م پالتويه م دا وه به تو و تويش وهك جبهى قه شه يى ده پوشيت! چما له خه يالى نه و هدا نيت وهك قه ديس بيتيديستوس فير قه به كى مه زه بى دامه زرينيت؟"

- "من له خه يالى نه و هدا بم يان خودا؟ له و بپرسه، منيش هه ره له و ده پرسم!"

فرانسيسكو چوه نه ولا وه و جبه قه شه بييه تازه كهى پوشى، له باخچه كه پارچه بهك گوريسى هيتا و نيوقه دى خوئى پى به ست. دواتر هاورتيه كهى فرانسيسكو جلكيشى بو من هيتا، له بهرم كرد و منيش گوريسيك به ناوقه دمسه وه به ست. پشتم گهرم داهات. هه روا كو له پشته كهى لى وه رگرتم و چوه ژيرزه مينه كه و پرى كرد له خواردن و گه رايه وه.

فرانسيسكو ده ستى بو هاورتيه كى رايه ل كرد و گوئی: "نه مه خوئى عه رده، وه رى گره!"

هاورتيه پي كه نى و ده ستى رايه ل كرد و گوشى.

- "برا روئينو هاورتي ديرينم، خودا بكا روتيك به جبهه كهى ناوهاييه وه پى بنيتيه مه مله كه تى ئاسمان وه. به هيوئى ديدار."

روئينو به پي كه نيه وه گوئی: "بو كوى؟ بو مه مله كه تى ئاسمان؟"

- "نا، بو مه مله كه تى عه رده. خودا روتيك روحم بكا و به و ريگه ي شادومانييه راسته قينه يه دا برويت."

هه مديس مى ريگه مان گرت وه بهر. ئاسمان پوشرا بو به هه ور، دونيا سارد بو.

فرانسيسكو به زه رده خه نه وه گوئی: "ده بينى، كاتيك تو له بيى نه و هدا نيت كه ده بى چ بخويت و چيى بپوشيت، خودا له برى تو بير ده كاته وه، نه و جا روئينويه كت به كو له پشتيكي خواردن و دو پالتوى خوربيه وه بو ده نيروئى."

***

ريگه مان به ره و خو ره لات گرتبو وه بهر، وهكى دو منال خه نى بووين به جلكه تازه كانمان، پى ده چوو قه لغانى جهنگمان پوشيه و بو شه ر بچين.

- "برا ليون ده زانيت له دونيا دا چ شادومانييه كه نييه بگاته نه و شادومانييه كاتيك خواستى خودا"

جیبه جی ده کهیت ههستی پینده کهیت. ده زانیت بۆ؟

- "له کویتوه بزائم برا فرانسیسکۆس، پیم بلتی بزائم بۆ!"

- "با، چونکه ئه وهی خودا دهیه وی ئیمه بيش تهنه هه ئه وه مان ده وی، به لام له وه تینا گهین. خودا دئ و رۆحمان رووناک ده کاته وه، ئه و شتانه ئاشکرا ده کا که که سیکه ههزی پیتی تی و تیبی ناگا. نه پیتی به که لیره دایه برا لیۆن. من خواستی خودا جیبه جی ده کهم، ئه مهش مانای ئه وهیه من ئه وه ده کهم که له قولایی ههزی مندا هه شار درا وه، له قولایی تورهاتترین ئینسانیشدا خودا نوستوهه."

- "ئه دی کوا ئه و بیانوه دی تۆ به هۆیه وه کلێسا کهی قه دیس دامیانۆت پین رۆنایه وه؟ کوا ئه و خواسته ی خۆت که لیبی نه ده گه بيشتیت و خودا هاته خه ونته وه و بۆی ئاشکرا کردیت؟ کوا ئه و بیانوه دی تۆ به هۆیه وه حاشات له باب و دایکی خۆت پین کرد؟"

- "تا، به هه مان ئه و بیانوه دی تۆ به هۆیه وه هه موو شتیکی خۆت جی هیش و دوام که وتیت!"

من ره تیم دایه وه و گوتم: "به لام برا فرانسیسکۆس هه ندی جار، هه ندی جار زۆر شتمان ده وی. باشه کام یه ک له وانه خواستی خودایه؟"

فرانسیسکۆس هه ناسه یه کی هه لکیشا و وه لامی دایه وه: "قورسترینیان!"

له دووره وه هه ور ده یگرماند و هه و بۆی بارانی لئ ده هات.

- "ئه ی ئیستا برا فرانسیسکۆس، له قولایی تیرا چیت گه ره که؟ ده توانیت بهر له وهی خودا پیت بلتی، تۆ ئه و شته بدۆزیته وه؟"

سه ری داگرت و هه مدیس هه ناسه ی هه لکیشا یه وه.

ئاخریه که ی گوتمی: "ناتوانم. من ده زانم جیم ناوی، به لام نازانم جیم ده وی!"

- "برا فرانسیسکۆس، ئه و شته چیه ناته وی؟ ئه و شته چیه له هه موو ئه وانی تر زیاتر رقت لیبه تی و لیبی ده ترسیت؟ بمووره که له و باره یه وه پرسارت لئ ده کهم!"

فرانسیسکۆس بۆ ساتیک دوو دل بو، زاری هه لپنا و هه مدیس دایخسته وه، ئه و جا بریاری خۆی وه رگرت و گوتمی: "تا، ناتوانم هه سه له ی گه ره کانم هه ی، ناتوانم بیانبینم، ته نانهت هه ر که له دووره وه ده نگه ی ئه و زهنگۆلانه ی به ییوپلیانه وه کراوه تا هه م شوکه ران له دووره وه ئاگادار بینه وه و خۆیانیان لئ لاده ن، ده بییه م، ته نانهت هه ر که ده نگه ی ئه و زهنگۆلانه یان ده بییه م ئیتر تووشی سه ره سووره ده بم. خودایه بمووره، چ شتیکی نییه له دونیادا به لای منه وه له گه ره کان قیژه وه نتر پین!"

تفی کرده وه، هه ستی کرد دلێ تیکه لدی و سه ری له گیژه وه ده چی، بۆ ئه وه ی بیه ته وه سه ر خۆی پالی دا به دره ختیکیه وه.

له بهر خۆیه وه گوتمی: "رۆحی ئینسان شه رانگیز و لاواز و کلۆله، شه رانگیز و لاواز و کلۆل... خودایه که نگه ی روه می پینده کهیت و رزگاریده کهیت؟"

باران دای کرد، کلاوی پالتۆکانمان له سه رکرد و پیمان هه لگرت بۆ ئه وه ی خۆمان بگه یه نییه نزیکترین

گوند. کیژتیک به لاماندا تیبه ری.

که که سه سلای کرد و گوتمی: "ره حمه تنان لئ بیت، ئه ی قه دیسه کانی خودا."

فرانسیسکۆس ده ستی نایه سه ر دلێ و سلاوه که ی سه نده وه، به لام چاوانی هه لته بری تا له که نیشکه که بنۆری، کیژکه جوان و دلرفین بوو.

لیم پرسی: "برا فرانسیسکۆس بۆچی چاوت هه لته بری؟"

وه لامی دامه وه: "ئه دی چۆن ده توانم چاوه لبرم و له روخساری بووکی مه سیح بنۆرم؟"

ئیمه رۆشستین و هه ر رۆشستین، هه موو شویتیک چۆله وانی و ناسه واری مرۆف له هه یچ شویتیکه وه دیار نه بوو، شه ومان به سه ردا هات. بارانیش به خورتر ده باری.

گوتم: "با ئه شکه وتیک بدۆزینه وه و شه وی تیدا رۆژکه یه وه، ئاخر خودا هه زناکا له وه زیاتر برۆین، هه روه ها خۆشمان نامانه وی!"

له و تاریکیه دا ده ستمان گپرا و له هه موو شویتیکه ی بناری چیا که دا بۆ په نا گه یه ک گه راین، ئاخریه که ی ئه شکه وتیکمان دۆزیه وه و تیبی خزاین. فرانسیسکۆس شادمانانه لیبی راکشا.

گوتمی: "خودا باران ده نپیری، به لام کلاوی پالتۆشمان ده داتن. باران به خورتر ده بارینت، ئه وسا ئه شکه وتیکیشمان پیشان ده دا!"

گوتم: "ئه مه واته ئه قل."

فرانسیسکۆس قسه که ی بۆ راست کردمه وه: "ئه مه واته تیبهت!"

کۆله پشته که ی کرده وه و منیش ئه و خوارنه م دابه شکرد که رۆفینۆ له کاتی خواحافیزیدا پیتی دابوین، که وتینه نانخواردن. هیند شه که ت بوین که یه کسه ر چاومان لیک نا و نوستین. من چونکه لادیی بووم، یه کسه ر خه و برمییه وه، ئۆه، ئاخر من چ نیگه رانییه کم نه بوو خه م لئ بزرتین. به لام وا بزائم فرانسیسکۆس خه وی لئ نه که وت، به یانی له گه ل شه به قدا راپه ری و هاوارتیکه کرد. به ئه سپایی ده ستی کیشا به پیمدا. گوتمی: "برا لیۆن هه سته، ئیتر وا رۆژبۆته وه!"

خه وانو وه لامیم دایه وه: "هیشتا تاریکه برا فرانسیسکۆس، په له ی چیه ت؟"

- "من په له م نییه برا لیۆن، ئه وه ئه وه، ئه وه خودایه په له یه تی. رابه!"

هه ستام و گوتم: "خه ون ت بینی؟"

- "نا، به درتزیایی شه و نه متوانی خه م لئ بکه وی. ده مه و به یانی چاوانم لیک نا و بانگی خودام کرد، پیم گوتم: (خودایه لیگه ری بنوم، من کریکارم، کریکاری تۆم، ئه و شته م کرده وه که تۆ نه مر ت پیدام، ئاخر کلێسا که ی قه دیس دامیانۆم رۆنایه وه، سه مام کرد و خۆم کرده گالته چیه هه موو خه لکی ئاسپیزی، خۆم له باب و دایکم بیبه ری کرد، ئیتر بۆچی ناهیلیت بنوم؟ له وه زیاتر چیت لیم ده وی؟ چما ئیتر ئه وه به س نییه؟)

ئه وسا به ژوور سه رمه وه، نا، به ژوور سه رمه وه، نا، به لکو له ناوه وه مپرا ده نگتیکه تووره م ژنه فت، گوتمی:

(نا، ئەو بەس نىبىه!)

سۆيىند دەخۆم برا لىيۇن نەنوستىبوم، سۆيىند دەخۆم ئەو خەون نەبوو، پەنگە ھەموو شتەكانى تر، تۆ و من و ئەم ئەشكەوتە و بارانكە خەون بن، بەلام ئەو دەنگە خەون نەبوو. بەترسەو ھاوارم كرد: (ئەو بەس نىبىه؟ لەو زياتر چى ترت لىم دەوئ؟) گوتى: (راپە، رۆژ بۆتەو، رېنگە بەرگە بەر، من لە بەر خاترى تۆ بارانكە خوش دەكەمەو، رېنگە خۆت بەرگە بەر و ئەوجا دەنگى زەنگۆلەى چكۆلە دەبىيەت، ئەو گەرېنگە من بۆم ناروويت، لە باوھشى بەرگە و ماچى كە، گوتت لىبە؟ وا مەنۆتە گوتت لى نىبىه، چونكە وەلام نادەيتەو؟)

ئىتر لەو زياتر نەمتوانى دگان بەخۆمدا بەرگم. پىم گوت: (تۆ ھىچ باوك نىت، تۆ ئەو خەلەكت خوش ناوئ، تۆ بىبەزەبى و قادرى رەھايەت و گەمە بەئىمە دەكەيت. ھەنووكە كە بەرېنگا بە ھاو رېنگەم گوت من ناتوانم دەست لە گەرېنگە بەدەم، ئىدى تۆ ئەو قسەبەمت قۆستەو و دەسورد دەتەوئ فرېم بەدەتە باوھشى گەرېنگەو. خودايە، چما نايە چ رېنگە بەكى تر نىبىه، چ رېنگە بەكى ھاسانتر نىبىه بۆ ئەو ئىنسانە كلۆلەى كە دەبەوئ تۆ بدۆزىتەو؟)

ناوھەم ھەپروون بە ھەپروون بوو، وەكى بلىتى كەستىك پىم پىبەكەن، دواى تاوئىك گوتى: (نا، چ رېنگە بەكى تر نىبىه!) واى گوت و ئىدى دەنگە كە سەرسوماوانە كى بوو.

بە ھاوسۆزىبەكى قوولەو لە فرانسىسكۆس دەنۆرى كە ناآرام و ترساو لە بەر ئەشكەوتە كەدا راوستانبوو. گوتم: "ئەدى ئىستا؟"

گوتى لىم نەبوو.

ھەمدىس لىم پرسىبەو: "ئەدى ئىستا؟"

لاى كەدەو، برۆى گرژ كرد و گوتى: "كام ئىستا؟ چ شتىك نىبە ناوئ ئىستا بىت، ھەستە و وەرە، دەرۆين و دەبىبىن."

- "كى؟"

فرانسىسكۆس دەنگى نزم كەدەو، ھەستەم كرد تەواوئ جەستە نازار چەشتووە كەى دەلەرزى. بەئەسپايى گوتى: "گەرەكە!"

لە ئەشكەوتە كە ھاتىنە دەرى، رۆژ بىوۆ و باران خوشى كەردبۆو، ھەورەكان بەئاسماندا خولبان دەخوارد و وەكى بلىتى ھەناسەى خودا راويان بنى، دەرەبىنەو. بەسەر ھەموو گەلاى درەختىكەو، دلۆپە تاوئىك شۆر بىوۆو و دەبىرقايەو، پىندەچو تەواوئ پەلكە رەنگىنە لەدلۆپە تاوئىكدا پاكشايى.

بەرېنگە كەدا دەچوونە پىش، بەرەو دەشتەكە شۆر دەبوونەو كە ھىشتا پۆشراو بوو بەتەمومىزى بەيان. فرانسىسكۆس بە ھەنگاوى گەرە لە پىشەو دەرۆيشت، ئاخىر ئەو پەلەى بوو.

خۆر لەودىو چىكەو ھەلھات، عەرد گەرمى بۆو ھەرەھا ئىمەيش گەرم داھاتىن. لەخوارەو، لەودىو دار سەنەوبەرەكانەو سەرنجانم دا وا خەرىكە شارىك دەردەكەوئ.

فرانسىسكۆس پرسى: "برا لىيۇن، ئەو شارە كوتىبە؟"

- "برا فرانسىسكۆس من سەرم گىژ دەخوا، پىندەچى يەكەمىن جار بىت ھەموو شتەكان بىنم. وا بزانم ئەو شارە (رافىنا) يە."

لە ناكاوئىكرا فرانسىسكۆس راوھستا و رەنگى پەرى، قۆلى گرتم.

بەئەسپايى گوتى: "گوتت لىبە؟"

- "نا، چى؟"

- "زەنگۆلە چكۆلەكان..."

بەلام ھەر عەينەن لەو كاتەدا كە ئەودى گوت، ھەر بەراستى دەنگى زىنگەى زەنگۆلەم لەدوورەو، لەدەشتەكەو كەوتە بەر گوت. ھەردوو كمان راوھستايىن، فرانسىسكۆس چەناگەى دەلەرزى، دەنگى زەنگۆلە چكۆلەكان نىك دەبۆو.

فرانسىسكۆس بەلالەپەتەى گوتى: "ئەو تا... واى گوت و لەكاتىكدا كە ھەموو جەستەى ھەلدەلەرزى، پالى بەدەرەختىكەو دا. "ئەو ھات...!"

بۆ ئەودى بىگرم و نەھىلەم بەكوئ، لە ناو قەدەو گرتم و گوتم: "وەرە با برۆين و راكەين؟ دەى با برۆين!"

- "بۆ كوئى رادەكەيت؟ لە خودا رادەكەيت؟ چۆن، برا لىيۇنى كلۆل، چۆن شتى وەرە دەبى؟"

- "برا فرانسىسكۆس، دەى با رېنگە بەكى تر بەرگىنە بەر!"

- "ئىمە دەبى لە ھەموو رېنگەكاندا گەرېنگ بىبىن، بەچاوانى خۆت دەبىنى كە ھەموو رېنگەكان پر دەبن لە گەر و كاتىك لە باوھشيان دەگرىن ئەوجا ديار نامىن. برا لىيۇن كەواتە تازايەتى بەدەرە بەر خۆت و ھەر ئىستا دەرۆين!"

ھەنووكە زىنگەى زەنگۆلە چكۆلەكان تەواوئىك نىك، لەودىو درەختەكانەو دەگەيشتە گوتىمان. ئىدى وا دەگەيشتە لامان.

گوتم: "برا فرانسىسكۆس غىرەت بەدەرە بەر خۆت، خودا گورى ئەو تە دەداتى بەرگە بەرگىت!"

بەلام ھەروا كە فرانسىسكۆس بەپەلە مىلى رېنگەى گرتىو بەر، گەرەكە لەنبو درەختەكانەو گەيشتە بەردەمى. گۆچانىكى پر لەزەنگۆلەى پى بوو كە راي دەوھشاندا تا رېتسواران گوتىيان لەزىنگەكەى پى و دوور كەونەو. فرانسىسكۆس چوو پىشە و باوھشى كەدەو، گەرەكە كاتىك ئەو بىنى، پىندەچو تۆقىبى، بەك زىكەى توندى كرد و وەكى بلىتى لەپىن كەوتى، راوھستا. تەواوئىك شەكەت و ئىدى لەو نەدەچووتەى لەو زياتر پى بكا. منبىش لىتى نىك بوومەو، كە سەبىم كرد لەرز داىگرتم. كەپووى تا نىوہى داخوراو و نەمابو، دەستەكانى پەنجەيان پىنەنەبوو، بەلكو دوو كوتە تەختەى وشك بوون، لىوئىشى بەك پارچە برىنىكى كىماوى. فرانسىسكۆس بەرە لاي راي كرد و باوھشى پىدا كرد، داھاتەو و دەمى ماچ كرد. ئەوجا كەردىبە باوھشى، بەپالنتۆكەى داىپۆشى و بەھەنگاوى قورسەو لە گەلبىدا بەرەو شار كەوتە پى، ھەلبەت لەوئ لەشار، خانەبەكى گەران ھەبە كە بگرتى ئەم گەرە لى دانرى.

فرانسيسكوئس هەر رۆيشت و رۆيشت، منيش له دوایهوه ههنگاوم دهنا و چاوانيشم لتيورتيژيون له فرميسك. خودا دلرهب و بهزهبروزهنگه، خودا ويرانكهه، چ بهزهبييهكي بهئيساندا نابهتهوه. هەر ئهلعان فرانسيسكوئس چي گوت؟ كه رهنكه خواستي خودا قوولترين خواستي ناخي خومان بيت و ئيمه تبي نهگهين؟ نا! نا! خودا پيمان دهلت: (هەر چيت ناي، من ئهوهم دهوئ. رقت لههەر چييه، من ئهوهم خوئشهوئ. ئهوه بيب خوت بههوه كه هزت لبي نيبه، دهی من هزم لهويه!) ده ئهوجا سهيركه، هەر ئيستا فرانسيسكوئسي داماو ئهوه گهري ماچ كرد و له ناميزي گرت.

خور بهرز بيژه و تا نزبكهی نبوهی ئاسمان هاتبوو، يهكهمين دلويه تهرز بهاران ههمديس دهكهوته خوارهوه. شارهكه هه نووکه گه ورته دياربوو، بو ساتتيك بورج و كلتيسا و خانوهكاني له بهر تيشكي ههتاودا پرشنگيان ددها. ئيمه نزيكتر بوينهوه.

لهناكاوتيكرا فرانسيسكوئس بيني سهرسورماوانه راوهستا. دانهوتيه و چمكي پالتوكه لادا تا تهماشاي گهريكه بكا. بهلام له ترسا هاوارتيكي قايي كرد، ناخر ژير پالتوكه بهتال بوو!

فرانسيسكوئس ناوري دايهوه و سهيري كردم، زاري ههلتينا تا قسان بكا، بهلام هيچي بو نههات و داخستهوه، روخساري پرشنگي ددها و دهسوتا، ريش و دم و كهپوري، هه مووی لهكلپه ی ناگريكدا دهسوتان.

كهوته سهر عهردهكه، بهددهما راكشا، گريا و عهردهكهی ماچ كرد. من بهژوو سهريبهوه راوهستا بووم و هه لدهلهرزيم. چ گهريك لهئارادا نهبوو، بهلكو ئهوه مهسيح خوي بووه كه وهكي گهريك دابهزبيژه سهر عهرد تا فرانسيسكوئس تاقي كاتهوه.

جوتيارتيك بهلاماندا تيبهري، كه فرانسيسكوئسي بيني لهسهر عهردهكه و له بهر بارانهكهدا كهوتوه و دهگري، راوهستا.

جوتيارهكه پرسى: "ئهوه بوچي دهگري؟ چ رووی داوه؟ خو ناشي چهتهكان پهلامارياندايي و لتييان دايب؟"

وهلاميم دايهوه: "نا، مهسيح هەر ئيستا بيهدا تيبهري و ئهوي بيني ئيدي لهخوشيدا كولبي گرياني بهر بوو."

جوتيارهكه شاني راوهشانده، داي له قاقاي پيکهين و بهخياري تيبهري.

فرانسيسكوئس چاواني كردهوه، لهو ناسمانه بهههور پوئراوهی رواني، تهماشاي باراني كرد كه نه نه دهباري و ههواي ته مومژاوي دهكرد. چاوي داگرت و مني بيني. هيشستا نهیده تواني بدوي، زهردهخه نهيهكي بو كردم، منيش يهكسهر خوم فريدايه لايهوه بو چهي ريگهكه و ماچيم كرد و روخساريم نهوازش كرد تا كاريگهري ئهوه هه وره برووسكهيهی خوداي لهسهر هيتوركه مهوه كه ليتيدابوو. هيشستا جهستهی ههلمی لي هه لدهستا.

چهنديك؟ چهند سهعات ئيمه ئاوها بيدهنگ لهو چهي ريگهيهدا راكشابويين؟ نازانم چهند سهعات، بهلام كاتتيك ههستايين و تهماشاي چواردهوري خومان كرد، خور لهئاوابوندا بوو. هه نووکه

فرانسيسكوئس ههمديس دهيتواني قسان بكا.

- "برا ليون بينيت؟ تيگهيشتيت؟"

- "بينيم برا فرانسيسكوئس... بينيم، بهلام له هيچ شتيك نهگهيشتم ئهوه نهبيت كه خودا گه مهي گوناهبارهكان گهيشتم..."

- "من تيگهيشتم برا ليون. له ماچكردي هه موو گهريهكان و هه موو ئيفليجهكان و هه موو گوناهبارهكان گهيشتم..."

ئيدي بيدهنگ بوو، نهیده ويرا دووي رستي خه يالاتهكاني بكهوي.

- "رووناكمهوه برا فرانسيسكوئس، رووناك كهوه. له تاريكيدا جيم مههيتله!"

دواي ساتتيك راپهري.

له بهرخووه گوتي: "گهري ئيسان ماچي ئهوانه بكا، ئهوا هه موو ئهوانه، خودايه توئه، ئهوا هه موو ئهوانه دهبنه مهسيح!"

***

كه گهيشتينه ئهوه شاره گه ورهيه شهو داهاتبوو. دار سنهويه ره بهژن زرافه چه كاغان بيني، له تاريكيدا سهرنجي بورجه بازنه بييه كه مان دا و له چوارده ورماندا ههستمان بهه ناسه ي قوول و نازادي زهريا دهكرد، ئهوه بوئي خويتياوه چالاكيي وروژينه مان هه لدهمژت. ئيمه ئيدي گهيشتبويينه راقيننا، گهيشتبويينه ئهوه شاره به ناوو شوته.

فرانسيسكوئس گوتي: "چ شارتيكي خانه دان و ئه ميرانه يه، تزييه بهكوشك و كلتيساو شانازيي ديريئه. دلتم پتي دهكرتتهوه."

گوتم: "با ليئه بمينينهوه، بائهم زستانه ليئه بهينه سهر، وهرزي باوبوران دهستي پين كردووه، رووبارهكان هه لدهسن، ناخر ريگه ي كوي بگريه بهر؟ برا ليون هه لبهت ليئه ره كه لايه هه ن كه چاوه رپت دهكهن."

ناخر ئيمه شهكته بووين و نه مانده تواني لهوه زياتر برؤين، له نزيك شارهكه و بهرام بهر په رستگه به ناوبانگه كه ي قه ديس (ئاپولينا ريو) راوهستايين. ده رگاكان داخرابوون و شهوانه نه ده كرانه وه، ئيدي كهس نه يده تواني بچيته ژوروي. بارانيش به ليتزمه دهباري.

فرانسيسكوئس گوتي: "ليئه له نزيك ده رگا كه وه دنووين، به يانيش زوو به خواستي خودا بو نوئژ ده چينه ژوو ره وه."

له ناكاوتيكرا فرانسيسكوئس ههستي كرد برسويه تي.

پرسى: "برا ليون چ خوارديك له كوله پشته كه دا ماوه؟"

- "هيچ شتيك برا كه م هيچ شتيك، ته نها زهنگوله كه ي تيدا يه. ناخر به دريژايي ئه مرؤ به لاي هيچ گونديكدا تينه په ريوين. برسيته؟"